

Onderzoek van de dossiers

Statistische gegevens

Analyse van de dossiers

*Onze voorstellen en
suggesties van
1999 tot 2004*

*Klachten van algemene
strekking en vragen om
informatie*

Dit deel van het jaarverslag bevat vier hoofdstukken.

De statistieken geven een algemeen overzicht van de klachten die in het voorbije werkingsjaar werden ingediend. Wij behandelen achtereenvolgens de ontvankelijkheid van de klachten, het voorwerp van de ontvankelijke klachten, de betrokken pensioendiensten en de dossierbehandeling. In dit laatste onderdeel komt ook het resultaat van onze bemiddeling en het financieel resultaat aan bod. De statistische gegevens over de behandelingsduur maken ook een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk.

In het tweede hoofdstuk, de analyse van de dossiers, vindt u per pensioendienst de resultaten van ons onderzoek naar de gegrondheid van de ontvankelijke klachten. Het bevat een bespreking van de meest opmerkelijke dossiers per pensioendienst en de bemerkingen, voorstellen, suggesties en aanbevelingen die zij uitlokken.

Het derde hoofdstuk geeft voor de periode van 1999 tot 2004 per pensioendienst een overzicht van de suggesties en voorstellen waarop ingegaan is.

In het vierde hoofdstuk ten slotte wordt aandacht besteed aan vragen en klachten die wij niet behandeld hebben omdat zij buiten ons bevoegdheidsdomein vallen.

Een aantal van deze klachten bevat relevante informatie over de manier waarop de pensioenstelsels en de werking van de diensten in de pensioensector in het algemeen ervaren worden door de burger.

Voor ons bestaat er geen twijfel over het feit dat in het algemeen de pensioendiensten goed werken.

Bij het lezen van dit deel II, moet de lezer dan ook voor ogen houden dat de besproken en geanalyseerde dossiers in het tweede hoofdstuk individuele gevallen zijn. Al zijn ze betekenisvol, ze kunnen niet los gezien worden van de cijfers uit het eerste hoofdstuk noch van het werkvolume van de pensioendiensten.

Het zou onbillijk zijn hieruit overhaaste besluiten te trekken in verband met de kwaliteit van het geleverde werk in zijn geheel.

Integendeel, over het algemeen doen de pensioendiensten er alles aan om zich naar behoren van hun taken te kwijten.

Overigens, reageren de pensioendiensten positief op onze suggesties en voorstellen zoals blijkt uit het derde hoofdstuk.

***De namen die voorkomen in de bespreking van de dossiers zijn fictief.
Elke overeenkomst met een werkelijke bestaande persoon berust op louter toeval.***

Statistische gegevens

De cijfers, statistieken en grafieken in dit hoofdstuk slaan niet enkel op de klachten.

Met het oog op de grootst mogelijke openheid zijn ook zoveel mogelijk statistische gegevens opgenomen die een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk moeten maken.

De verzoeken – Algemene cijfers en trends

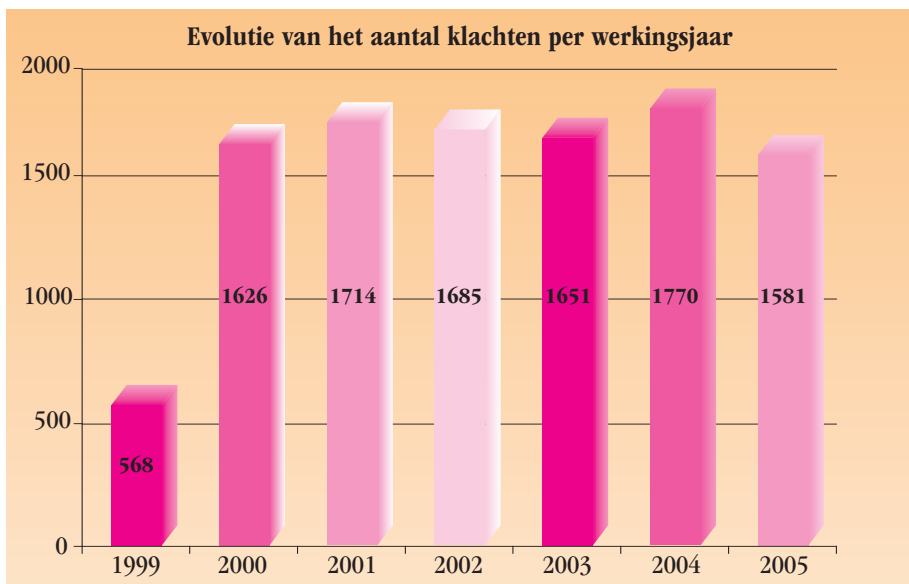
Totaal aantal verzoeken

Aantal verzoeken over 12 maanden: 1.581

Onderstaande grafiek toont de evolutie vanaf de start van de Ombudsdienst. In het eerste en onvolledige werkingsjaar (slechts 9 maanden) werden 568 verzoeken ingediend. Over het werkingsjaar 2000 is dit aantal bijna verdrievoudigd tot 1.626. In 2001 noteerden wij een stijging tot 1.714.

Vanaf het vierde werkingsjaar, 2002, leek het aantal verzoeken zich te stabiliseren. In respectievelijk 2002 en 2003 werden 1.685 en 1.651 verzoeken ingediend. Vorig jaar, in 2004, noteerden wij een record aantal verzoeken, 1.770. In de loop van het verstreken jaar heeft de Ombudsdienst er 1.581 in behandeling genomen.

De schommelingen in het aantal verzoeken zijn niet objectief te verklaren. Het is ook moeilijk om er een trend uit te distilleren.

Gemiddeld aantal verzoeken per maand

Gemiddeld aantal verzoeken per maand: 132

Op jaarbasis bekeken steeg het gemiddeld aantal verzoeken per maand van 63 in 1999 over 136 in 2000, tot 143 in 2001. In respectievelijk 2002 en 2003 bedroeg het gemiddeld aantal dossiers 140 en 138 per maand. In 2004 steeg het gemiddeld aantal tot 148. Dit jaar is dat 132.

Verdeling van de verzoeken naar de taal van de klager

Nederlandstalig: 50 % Franstalig: 47,40 % Duitstalig: 0,80 % Anderstalig: 1,80 %

De Nederlandstalige klachten hebben dit jaar een miniem overwicht op de Franstalige. De verzoeken in het Duits komen niet enkel uit België maar ook uit Duitsland, Oostenrijk, ... De anderstalige verzoeken zijn vooral in het Engels opgesteld.

Over alle jaren samen genomen, van 1999 tot 2005, zien wij volgende verhouding in de verzoeken: Nederlandstalige 50 %, Franstalige 49 %, Duitstalige en andere 1 %.

Verdeling van de verzoeken naar het geslacht van de klager

Mannen: 61 % Vrouwen: 39 %

In vergelijking met het vorige jaar is de verhouding mannen/vrouwen gelijk gebleven.

De meest voor de hand liggende verklaring voor het groter aantal mannelijke klagers is de historisch hogere tewerkstellingsgraad van de mannen.

Wijze van indienen van de verzoeken

Schriftelijk: 94 % Mondeling ter plaatse: 6 %

De overgrote meerderheid van de verzoeken wordt schriftelijk ingediend, het merendeel daarvan per brief. Meer en meer verzoeken, dit jaar 9,5 %, bereiken de Ombudsdienst per e-mail. Het aantal verzoeken per fax stagneert.

De bezoekers die hun verzoek liever mondeling indienen, zijn goed voor 6 % van de verzoeken. Dit jaar zijn meer dan de helft van de bezoekers Nederlandstalig. Dit is het gevolg van onze maandelijkse zitdagen in Gent sinds september 2005.

In de meeste gevallen richten de klagers zich rechtstreeks tot de Ombudsdienst Pensioenen. Slechts in 3 op honderd gevallen ontvangen wij verzoeken via andere kanalen, zoals andere ombudsmannen.

Woon- of verblijfplaats van de verzoeker

Tijdens het voorbije jaar was 15 % van de verzoeken afkomstig van gepensioneerden die in het buitenland verblijven. De blijvende stijging van het aantal buitenlandse verzoeken heeft ongetwijfeld te maken met de publiciteit van de Ombudsdienst in het buitenland, onder meer via de websites van de Federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de Belgische ambassades.

	België	Buitenland
2001	95 %	5 %
2002	93 %	7 %
2003	92 %	8 %
2004	88 %	12 %
2005	85 %	15 %

Het gaat hier zowel om Belgen in het buitenland als om verzoekers met een andere nationaliteit. Bij de niet-Belgen gaat het meestal om onderdanen van een land van de Europese Economische Ruimte (EER) of van een land waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid gesloten heeft.

Meer dan de helft van de buitenlandse verzoeken, 53 %, komt uit een lidstaat van de Europese Unie. Frankrijk is koploper met 38 % van deze verzoeken. 10 % van de verzoeken komt uit de overige Europese landen, al dan niet lid van de EER.

Bijna een derde, 30 %, van de verzoeken is afkomstig uit het Afrikaans en Amerikaans continent. Zuid-Afrika spant de kroon met 61 % van de verzoeken uit Afrika. Uit Canada komen 38 % van de verzoeken uit Amerika.

7 % van de verzoeken komt uit Azië en Oceanië.

Voorwerp van de verzoeken

Rustpensioen	Overlevingspensioen	Andere pensioenen en voordelen	Cumulatie van pensioenen van verschillende aard	GI IGO ¹	Geen pensioen
77 %	7 %	3%	2 %	2 %	9 %

¹ GI = Gewaarborgd inkomen voor bejaarden
 IGO = Inkomensgarantie voor ouderen

Van alle verzoeken gaan meer dan drie vierden over het rustpensioen. Het overlevingspensioen, waarover hoofdzakelijk vrouwen klagen, is goed voor 7 % van de verzoeken.

Verder handelt 3 % van de verzoeken over een ander pensioen (pensioen als feitelijk gescheiden of uit de echtgescheiden echtgenoot, vergoedingspensioen, onvoorwaardelijk pensioen zelfstandigen, enz.) en andere voordelen die door de pensioendiensten toegekend en/of betaald worden (vakantiegeld, ouderdomsrente, weduwerente, enz.).

2 % van de verzoeken betreft de cumulatie van pensioenen van verschillende aard, bijvoorbeeld rustpensioen met overlevingspensioen en pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot.

Een even groot percentage van de verzoekers klaagt over het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de Inkomensgarantie voor ouderen.

9 % van de verzoeken betreft een materie waarvoor de Ombudsdienst niet bevoegd is (brugpensioenen, buitenlandse pensioenen, andere sociale uitkeringen, ...). Dit betekent niet noodzakelijk dat de Ombudsdienst Pensioenen voor alle andere verzoeken bevoegd is (bv. vragen om informatie of klachten van algemene strekking).

Ontvankelijkheid van de verzoeken

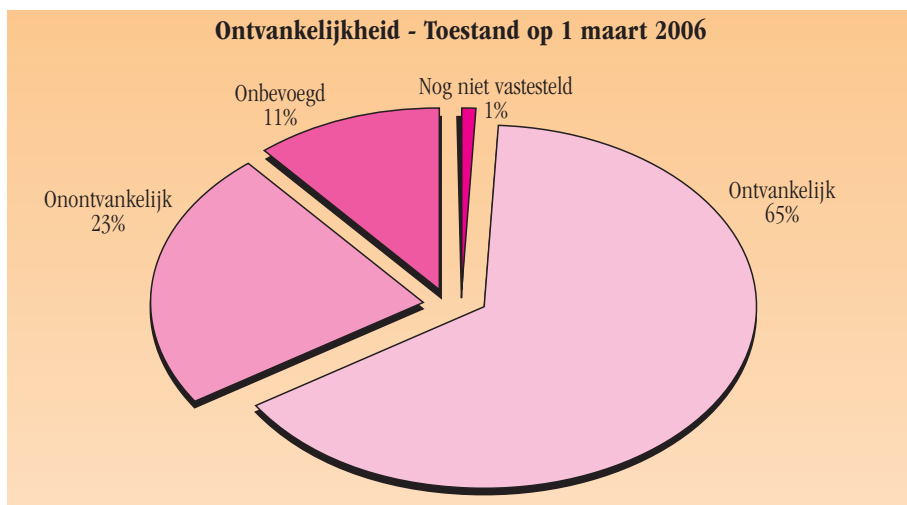
Onze eerste onderzoeksdaad is die naar de bevoegdheid van de Ombudsdienst. Indien wij niet bevoegd zijn, brengen wij de klager daarvan op de hoogte en zenden wij de klacht door naar de bevoegde Ombudsman of instelling. Als dit niet mogelijk is, verwijzen wij de klager door.

In de eerste twee jaarverslagen (1999 en 2000) hebben wij de vragen om informatie opgenomen in de categorie van verzoeken waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren.

Wij zijn echter tot het inzicht gekomen dat het niet correct is om de vragen om informatie als klacht te kwalificeren wanneer het gaat om de onderverdeling van de klachten naar bevoegdheid en ontvankelijkheid.

Daarom worden de vragen om informatie sedert 2001 niet langer opgenomen in de berekeningsbasis voor de ontvankelijkheid.

Zodra onze bevoegdheid vaststaat, volgt het onderzoek naar de ontvankelijkheid van de klacht.

Toestand op 1 maart 2006

Het resultaat op 1 maart 2006 van het bevoegdheids- en ontvankelijkheidsonderzoek is gebaseerd op de 1.212 “klachten” die zijn ingediend sedert 1 maart 2005. De 369 vragen om informatie die niet als klacht gekwalificeerd worden, zijn niet in aanmerking genomen (Zie verder in dit hoofdstuk “Afgesloten dossiers”).

Van de klachten die in dit werkingsjaar ingediend zijn, is 65 % ontvankelijk. Dit percentage zal wellicht miniem veranderen wanneer wij over de 1 % klachten waarin de ontvankelijkheid nog niet is vastgesteld, zullen beslist hebben. Deze laatste klachten zijn pas onlangs ingediend, in januari en februari 2006.

Iets minder dan een kwart van de klachten, 23 % is onontvankelijk. In 11 % van de dossiers hebben wij onze onbevoegdheid vastgesteld.

Uiteraard is voor de vorige werkingsjaren de ontvankelijkheid definitief vastgesteld.

Als wij de vragen om informatie van de vorige zes werkingsjaren buiten beschouwing laten dan komen wij uit op 64 % ontvankelijke klachten, 24 % onontvankelijke klachten en 12 % gevallen van onbevoegdheid.

Voorwerp van de ontvankelijke klachten

Vaststelling van de pensioenrechten

♦ berekening van het pensioen	13 %
♦ toekenningsvoorwaarden van het pensioen (minimumpensioen, eenheid van loopbaan, raming van het pensioen, toegelaten beroepsactiviteit, vervroeging)	10 %
♦ toepassing van de cumulatierregels	6 %
♦ weigering van een pensioen	6 %
♦ niet in aanmerking genomen loopbaan	5 %
	40 %

Betaling

♦ niet tijdige betaling en effectieve onderbreking van de regelmatige betaling	10 %
♦ inhoudingen op het pensioen (bedrijfsvoorheffing, ZIV-bijdrage, solidariteitsbijdrage)	8 %
♦ andere (perequatie, betalingswijze, vermindering van het pensioen door wijziging van de burgerlijke staat)	7 %
♦ weigering of terugvordering van het pensioen voor de maand van overlijden van de gepensioneerde	5 %
♦ aanpassing van het pensioen (indexering, welvaartsaanpassing, verhoging minimumpensioen)	5 %
	35 %

Behoorlijk bestuur

♦ langdurige termijn tussen de pensioenaanvraag en de voorlopige of definitieve pensioenbeslissing	17 %
♦ geen antwoord of laattijdig antwoord op vraag om inlichtingen	6 %
♦ gebrekkige informatie door de pensioendienst	2 %
	25 %

De vaststelling van het pensioenrecht is het voorwerp van 40 % van de ontvankelijke klachten. Klachten over de berekening van het pensioen eisen het leeuwenaandeel op met 13 %.

Iets meer dan een derde van de ontvankelijke klachten gaat over de betaling. 10 % van deze klachten gaat over de laattijdige betaling en de effectieve onderbreking van de regelmatige betaling van het pensioen.

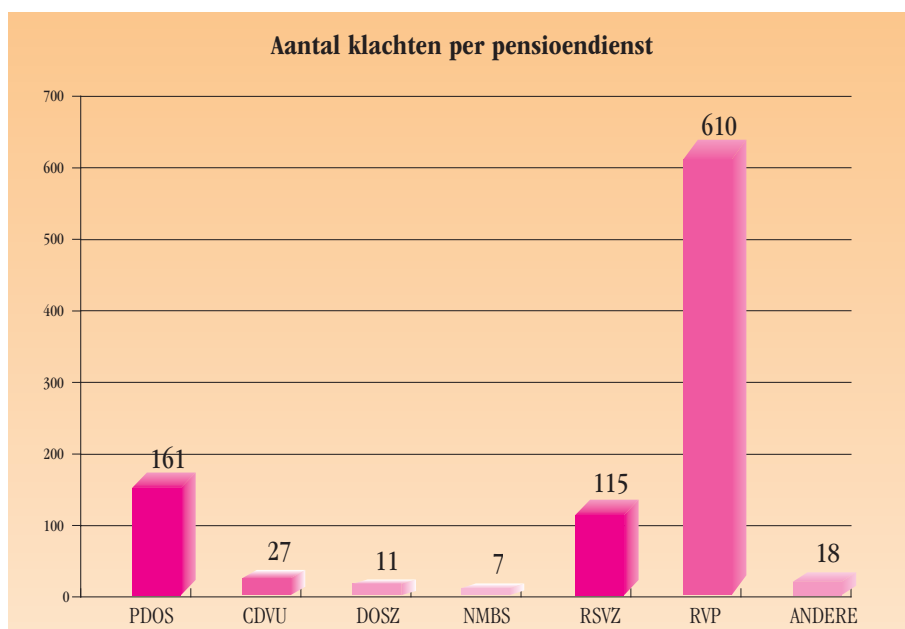
Nog eens een kwart van de klachten betreft het niet respecteren van een aantal principes van behoorlijk bestuur. De verzoekers klagen vooral over de termijn die de administraties nodig hebben voor het nemen van beslissingen.

Betrokken pensioendiensten

Wij trachten te vermijden dat er een verkeerd beeld over de werking van de pensioendiensten zou ontstaan. Daarom wordt enkel van de ontvankelijke klachten een overzicht per betrokken instelling gegeven. Ontvankelijke klachten en klachten waarvoor de Ombudsdienst zich onbevoegd heeft verklaard, zijn voor dit overzicht niet relevant.

Daarenboven dient de lezer in het achterhoofd te houden dat de geciteerde cijfers niet noodzakelijk iets zeggen over de kwaliteit van de dienstverlening van de instellingen. De gegrondheid van de ontvankelijke klachten is hiervoor de meer geschikte indicator.

Absolute aantallen

De hierna geciteerde aantallen slaan op de dossiers van het werkingsjaar 2005.

Van de 949 ontvankelijke klachten die de basis uitmaken van deze grafiek zijn er 143 klachten twee keer en 14 klachten drie keer geteld omdat er twee tot drie pensioendiensten bij betrokken zijn.

Deze absolute cijfers moeten echter in hun juiste context geplaatst worden. Ze moeten afgezet worden tegen het aantal gepensioneerden dat door de betrokken pensioendiensten bediend wordt.

De pensioendiensten hebben volgende gegevens meegedeeld.

In 2005 werden er 133.058 pensioenaanvragen ingediend of ambtshalve² onderzocht bij de RVP en 54.866 bij het RSVZ.

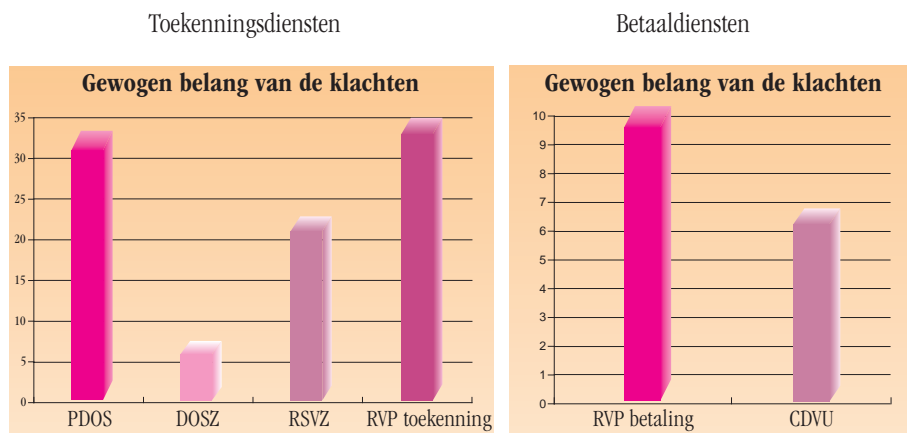
Bij de PDOS werden 51.778 aanvragen ingediend en bij de DOSZ 1.897.

Waar de PDOS en het RSVZ enkel pensioenen toekennen, staan bv. de RVP en de DOSZ ook in voor de betaling van pensioenen. De CDVU betaalt dan weer overheidspensioenen maar kent geen pensioenen toe.

De CDVU had in 2005 418.500 overheidspensioenen in betaling. De RVP betaalde in 2005 aan 1.826.073³ gepensioneerde werknemers en zelfstandigen een pensioen uit.

Gewogen aantallen

Om een beter beeld te krijgen van het relatief belang van het aantal ontvankelijke klachten per pensioendienst hebben wij voor de grotere toekenningsdiensten de klachten gewogen in functie van het aantal aanvragen in 2005 en voor de grotere betaaldiensten in functie van het aantal betaalde gepensioneerden. Dit geeft het volgende resultaat.

Bij de toekenningsdiensten scoort de RVP het hoogst, gevolgd door de PDOS en het RSVZ. Het relatief belang van de klachten is voor de DOSZ iets meer dan een vijfde van die van de hoogst scorende RVP.

Voor de betalingsdiensten is het gewogen belang van de klachten bij de CDVU tweederde van die bij de RVP.

² Ambtshalve toekenning van de pensioenrechten bij het bereiken van de pensioenleeftijd, in voege vanaf 1 januari 2003 voor mensen die een vervangingsinkomen genieten en vanaf 1 januari 2004 voor de actieve werknemers en zelfstandigen.

³ Cijfer op 1 november 2005

De dossierbehandeling

Afgesloten dossiers

Afgesloten dossiers: 91 %

De hierna volgende cijfers geven een gedetailleerd beeld van het aantal afgehandelde dossiers.

De meting op 1 maart 2006 geeft volgend resultaat.

Van 1 maart 2005 tot 28 februari 2006 stelden wij 1.581 dossiers samen. Daarvan zijn er 1.442 of 91 % afgesloten.

In 2005 hebben wij natuurlijk ook nog dossiers afgesloten die in de vorige werkingsjaren werden ingediend.

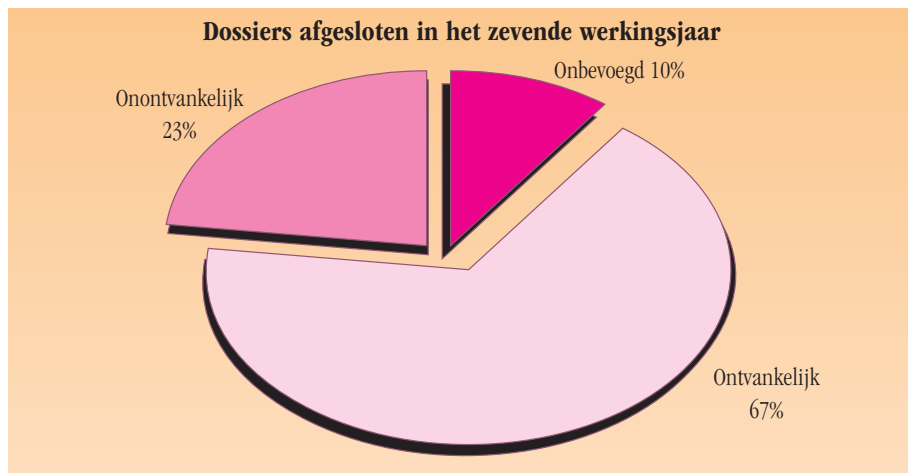
Van 1 juli 1999 tot 28 februari 2005, einde van het vorig werkingsjaar, ontvingen wij 9.022 klachten en vragen. In 9.005 gevallen of 99,9 % is het onderzoek beëindigd.

Over de zeven jaren bekeken, zijn 10.447 van de 10.603 dossiers afgesloten. Dit is 98,5 %.

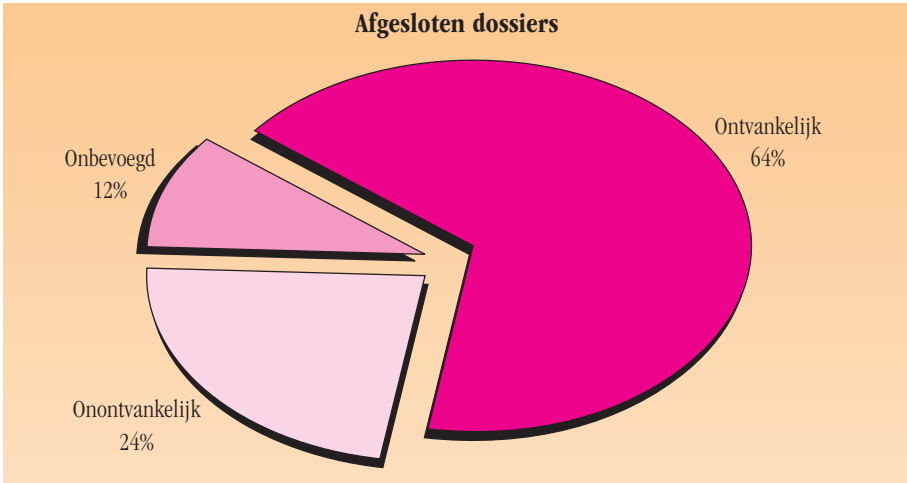
De ontvankelijkheid van de afgesloten dossiers

In de hierna volgende cijfers en grafieken zijn de dossiers die geen klacht maar een vraag om informatie inhouden niet meegerekend. Zoals eerder reeds gezegd, missen deze vragen relevantie in de vaststelling van de ontvankelijkheid.

In de dossiers die in het zevende werkingsjaar afgesloten zijn, hebben de ontvankelijke klachten een aandeel van 67 % en is 23 % onontvankelijk. In 10 % van de gevallen hebben wij ons onbevoegd verklaard.

Wanneer we het totaal bekijken van alle dossiers die afgesloten zijn sinds 1 juni 1999 zien wij voor het eerst een toename van de ontvankelijkheid.

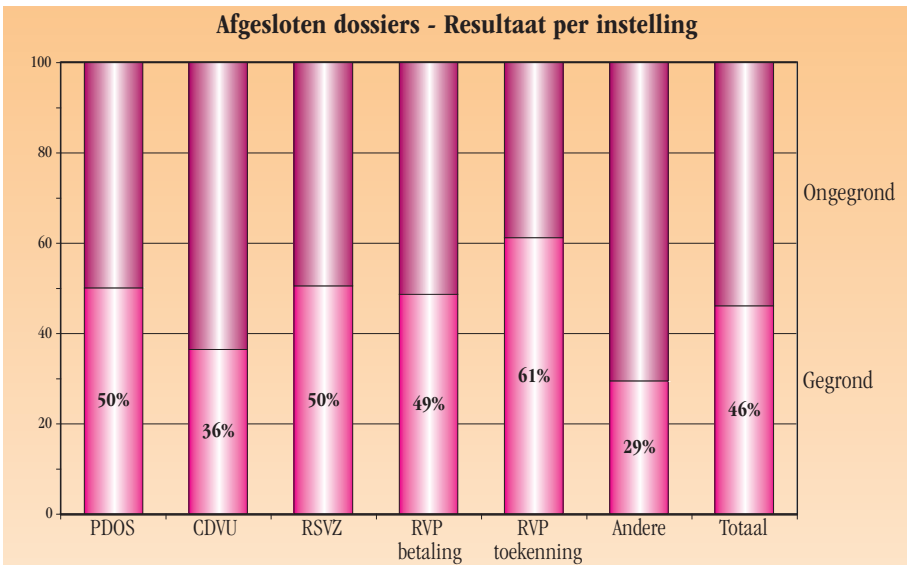

In die meting is 64 % van de klachten ontvankelijk, 24 % onontvankelijk en valt 12 % van de klachten buiten onze bevoegdheid. Het lijkt erop dat de gepensioneerden geleidelijk aan de spelregels van de Ombudsdienst beter kennen.

Gegronde van de ontvankelijke klachten

De grafiek hierna illustreert de gegrondheid van de ontvankelijke klachten waarvan het onderzoek in 2005 werd afgesloten. Het spreekt vanzelf dat de opgeschorte dossiers waarin parallel een gerechtelijke procedure loopt, buiten beschouwing werden gelaten.

Van de ontvankelijke klachten die in het zevende werkingsjaar afgesloten zijn, is 46 % gegrond.

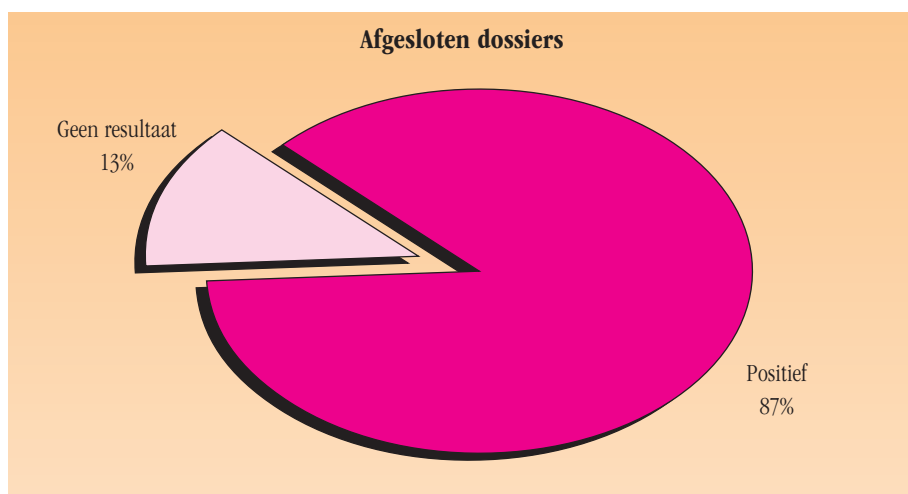

De RVP toekenningsdiensten scoort het hoogst met 61 % gegronde klachten. De PDOS, het RSVZ en de RVP betalingsdiensten volgen met respectievelijk 50 % en 49 %. Voor de CDVU tellen wij 36 % gegronde klachten. Bij de kleinere pensioendiensten (DOSZ, NMBS, enz) is in totaal 29 % van de klachten gegrond.

Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten

De volgende grafieken geven het resultaat weer van de bemiddeling voor de gegronde klachten. De eerste grafiek weerspiegelt het algemeen resultaat van de bemiddeling. Aan de hand van de tweede grafiek gaan wij dieper in op het financieel resultaat voor de verzoekers als gevolg van onze interventie.

Het algemeen resultaat

Bijna 9 op tien (87 %) van deze dossiers zijn afgesloten met een positief resultaat voor de verzoeker.

Dit "positief resultaat" houdt een verschillende interpretatie in naargelang het voorwerp van de klacht. Evidente voorbeelden zijn de verbetering van een foutieve pensioenbeslissing of de versnelde en definitieve afhandeling van een pensioendossier. In geval van gegronde klachten over de gedragingen van een pensioendienst of van één van zijn personeelsleden, bijvoorbeeld het niet of laattijdig beantwoorden van briefwisseling, is het feit dat de pensioendienst zich verontschuldigt ook te beschouwen als een positief resultaat.

Voor 13 % van de gegronde klachten boeken wij geen positief resultaat. In de meeste gevallen is dit te wijten aan het feit dat de administratie weliswaar de pensioenwetgeving correct heeft nageleefd doch dat een inbreuk op de principes van behoorlijk bestuur niet meer kan hersteld worden. Geen of onvoldoende informatie of bijstand verlenen aan de burger en ongerechtvaardigde

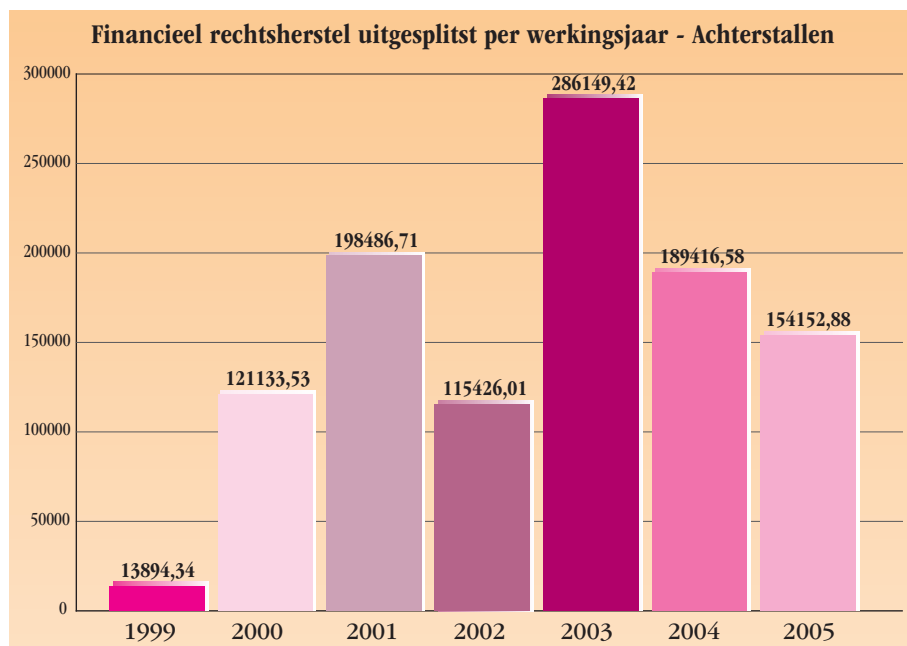
onderbrekingen in de betaling zijn typevoorbeelden van een tekortkoming die later niet meer kan hersteld worden.

Het financieel resultaat

Wij hebben de financiële impact berekend van onze interventies voor de gegronde klachten.

Wij splitsen het financieel resultaat op per werkingsjaar. Tevens maken wij het onderscheid tussen de achterstallige pensioenbedragen⁴ die dank zij onze interventies werden uitgeoefend en de prognose van de meerbedragen die in de toekomst zullen betaald worden.

Bij de achterstallige bedragen gaat het om effectief verschuldigde en slechts dank zij onze interventie betaalde bedragen. Het gaat met andere woorden om een financieel rechtsherstel.

De pensioendiensten hebben van 1999 tot het einde van het werkingsjaar 2005 in totaal 1.078.659 euro aan achterstallige betalingen uitgeoefend aan de verzoekers die beroep deden op de Ombudsdienst. Tijdens dit werkjaar werd 154.153 euro aan achterstallig pensioen uitbetaald. In 2003 werd het hoogste bedrag, 286.000 euro, achterstallig betaald. In 2001 en 2004 werd bij benadering 200.000 euro bijgepast. De uitgeoefende achterstallige bedragen voor 2000 en 2002 komen grosso modo overeen met respectievelijk 121.130 en 115.420 euro. In het eerste (onvolledige) werkingsjaar werd circa 13.900 euro achterstallig uitgeoefend.

⁴ Het pensioen, vakantiegeld, inhoudingen op het pensioen, ...

Voor de prognose van de meerbedragen hebben wij ons gebaseerd op het verschil van de pensioenbedragen betaald vóór en na onze interventie, geprojecteerd op de levensverwachting voor vrouwen en mannen. Voor het bepalen van de levensverwachting hebben wij nog de sterftetafels⁵ 2000 van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) gebruikt. Hierbij hebben wij ons gebaseerd op de gemiddelde levensverwachting in functie van de reeds bereikte leeftijd. Voor de Belgen die in 2001 geboren zijn is de gemiddelde levensverwachting 75,42 jaar voor de mannen en 81,67 jaar voor de vrouwen.

Onze berekeningen wijzen uit dat in totaal 4.309.373⁶ euro meer pensioen zou betaald worden aan de verzoekers die een gegronde klacht hebben ingediend. Het resultaat van het werkingsjaar 2005 komt op 547.148 euro. De werkingsjaren 2004 en 2000 geven grosso modo hetzelfde resultaat, respectievelijk 402.596 euro en 451.137 euro. Voor 2003 noteren wij het hoogste bedrag, 1.374.927 euro. In dalende lijn volgen dan 2001 met 1.164.387 euro, 2002 met 316.400 euro en 1999 met 52.800 euro.

De hogere geëxtrapoleerde bedragen zijn vaak te wijten aan één of twee dossiers. Door bijvoorbeeld de projectie van het pensioenbedrag op een levensverwachting van meer dan 25 jaar loopt het totale bedrag exponentieel op. Dit kan voorkomen in het geval van een overlevingspensioen voor een relatief jonge weduwe/weduwnaar.

Onontvankelijkheid

De redenen waarom 283 klachten onontvankelijk waren:

◆ Geen voorafgaande stappen bij de pensioendienst	93 %
◆ Geen reactie op vragen om bijkomende inlichtingen	2 %
◆ Geen mandaat	2 %
◆ Geen nieuw feit aangebracht	1 %
◆ Feiten meer dan 1 jaar geleden	1 %
◆ Anonieme klacht	1 %

In meer dan negen gevallen op tien hebben wij de klacht als onontvankelijk afgewezen omdat de verzoekers geen enkel voorafgaand contact hadden met de pensioendienst. Dit betekent dat de pensioendienst niet op de hoogte was van het bestaan van een probleem of een ongenoegen en dus ook niet de gelegenheid had het probleem op te lossen. De basisregel, in de ombudswereld de “kenbaarheidvereiste” genoemd, was in die gevallen niet gerespecteerd door de klager.

⁵ De sterftetafels worden opgesteld door het NIS op basis van demografische gegevens uit het Rijksregister van de natuurlijke personen, per geslacht, voor het Rijk en voor de gewesten. Hoewel een herberekening op basis van de jongste sterftetafels een hoger resultaat zou geven, hebben wij ervoor gekozen om de cijfers niet aan te passen. Op die manier blijven ze vergelijkbaar.

⁶ Bedrag aan de huidige index bij ongewijzigde wetgeving.

In 2 % van de gevallen heeft de klager niet gereageerd op een vraag om bijkomende inlichtingen. Wij sturen altijd twee herinneringen met een tussenpauze van één maand. In de laatste herinnering delen wij de klager mee dat het dossier zal afgesloten worden indien hij niet binnen de drie weken reageert.

Ook in 2 % van de dossiers werd de klacht als onontvankelijk gekwalificeerd omdat de klager die optreedt als mandataris voor een gepensioneerde zelfs na onze uitdrukkelijke vraag geen volmacht heeft voorgelegd.

In 1 % van de gevallen kwam de verzoeker zonder nieuwe feiten aan te brengen terug met een klacht die wij eerder afgewezen hadden. Deze soort klachten is onontvankelijk. Het oprichtingsbesluit bepaalt immers dat wij in een dergelijk geval moeten weigeren om de klacht opnieuw te behandelen.

Slechts 1 % van de klachten hebben wij onontvankelijk verklaard omdat de feiten waarover de gepensioneerde klaagde zich meer dan een jaar voor het indienen van de klacht hebben voorgedaan. In principe aanvaarden wij deze klachten, voor zover de overige ontvankelijkheidsvereisten voldaan zijn. Daarbij baseren wij ons op de overweging dat een verkeerde pensioenbeslissing of een fout in de uitbetaling van het pensioen levenslange nadelige gevolgen kan hebben voor de gepensioneerde.

Wanneer de toedracht van de zaak echter niet meer kan achterhaald worden dan verklaren wij een dergelijke "oude" klacht onontvankelijk. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de klacht gaat over de houding van een personeelslid van een pensioendienst of verkeerde inlichtingen die mondeling zouden verstrekt zijn.

Ten slotte hebben wij dit jaar ook enkele anonieme klachten ontvangen. Het oprichtingsbesluit van de Ombudsdienst voorziet in dat geval dat wij kunnen weigeren de klacht te behandelen. Wij hebben ze dan ook onontvankelijk verklaard.

Het is niet nodig een anonieme klacht in te dienen, hoe ernstig de feiten ook mogen zijn. De verzoeker kan er op rekenen dat hij met de grootste discretie behandeld wordt. Het oprichtingsbesluit van de Ombudsdienst bepaalt ook dat wij gebonden zijn aan het beroepsgeheim.

Onbevoegdheid

In 504 dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard. Dit cijfer moet echter opgesplitst worden in 135 klachten en 369 vragen om informatie.

Hierna volgen de redenen van de onbevoegdheid in de 135 klachtendossiers.

◆ Geen federale pensioendienst	45 %
◆ Algemene klacht over het pensioenbeleid	32 %
◆ Buitenlandse pensioendienst	7 %
◆ Andere	16 %

De onbevoegdheid wordt in bijna de helft van de gevallen veroorzaakt door het feit dat de klacht niet over een federale pensioendienst handelt.

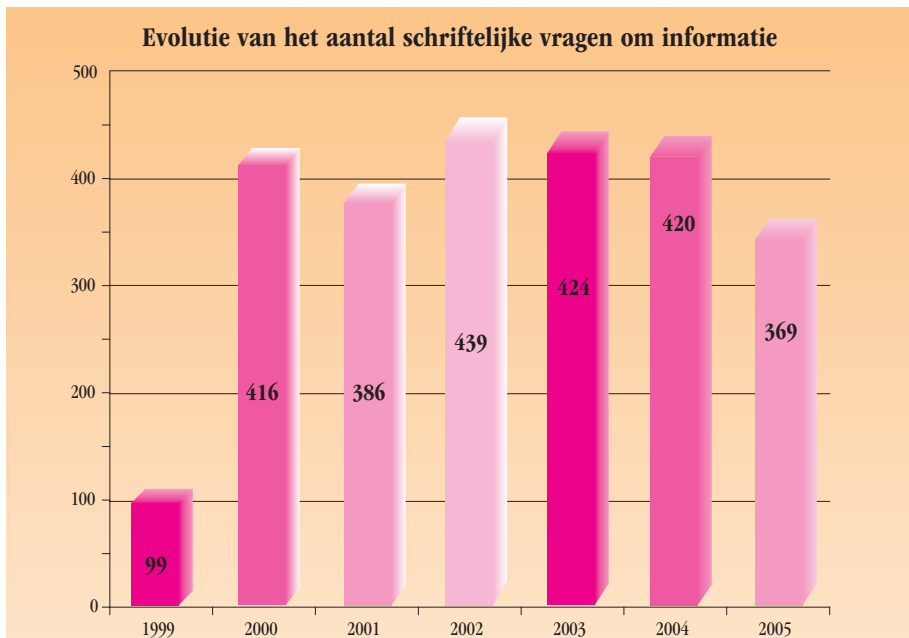
In een derde van de dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard omdat de klager het pensioenbeleid in se aanvecht. Op dit punt gaan wij dieper in in het laatste hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen om informatie”.

Wij hebben ons onbevoegd verklaard in 7 % van de dossiers omdat de betrokken buitenlandse pensioendienst buiten ons bevoegdheidsdomein valt, terwijl het in de resterende 16 % van de gevallen gaat om klachten die handelen over andere dan pensioenmateries.

In 2005 hebben wij ook 369 schriftelijke vragen om informatie ontvangen waarvoor wij niet bevoegd zijn. Bij dit aantal moeten ook de vele telefonische vragen om informatie gerekend worden.

Van bij de aanvang werden wij geconfronteerd met een aanzienlijk aantal vragen om informatie waarvoor de Ombudsdienst alle bevoegdheid mist. Het geven van informatie en raad komt toe aan de pensioendiensten.

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het aantal schriftelijke vragen om informatie.

In 1999 vertegenwoordigden de 99 schriftelijke vragen om informatie 17 % van de ingediende dossiers. Vanaf 2000 fluctueert het percentage van deze vragen rond de 25 %. Dit jaar vertegenwoordigden de vragen om informatie 23 % van de dossiers.

In het vierde hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen om informatie” gaan wij verder in op dit fenomeen.

Behandelingsduur

In artikel 13 van ons huishoudelijk reglement hebben wij in de opsomming van de rechten van de klager opgenomen dat de klager recht heeft “op een beslissing over de gegrondheid van de klacht binnen een redelijke termijn, afhankelijk van de complexiteit van het dossier.”

Het nastreven van een redelijke behandelingstermijn is dan ook een van de prioriteiten bij het onderzoek van de klachten. Gelet op de complexiteit van de pensioenmaterie en in een aantal gevallen de betrokkenheid van verschillende administraties is dit niet altijd evident. De redelijke termijn is dan ook functie van de moeilijkheidsgraad van het dossier. Ook het voorwerp van de klacht geeft een aanwijzing over de in redelijkheid te respecteren termijn. Het uitblijven van een pensioenbeslissing of een onderbreking in de betalingen van het pensioen zijn bijvoorbeeld problemen die bij wijze van spreken onmiddellijk moeten opgelost worden. Voor een grote meerderheid van de gepensioneerden is het pensioen immers het enige inkomen.

Wij bespreken hierna de gemiddelde behandelingsduur van de afgesloten dossiers. Vervolgens geven wij een gedetailleerd overzicht van de dossiers die nog in onderzoek zijn op 1 maart 2006. Hiermee willen wij een getrouw beeld geven van de werking van de Ombudsdienst tijdens het voorbije werkjaar.

Gemiddelde behandelingsduur voor de afgesloten dossiers

**Gemiddelde behandelingsduur voor de ontvankelijke klachten:
103 kalenderdagen**

In vergelijking met de vorige jaren is deze termijn stelselmatig gedaald (121 kalenderdagen in 2001, 116 in 2002, 110 in 2003). In vergelijking met 2004 is de behandelingsduur van de ontvankelijke klachten gelijk gebleven, 103 dagen.

Het onderzoek van een klacht vergt quasi altijd de opvraging van het volledige pensioendossier. Dit geldt des te meer voor de klachtendossiers waarbij meer dan één pensioendienst betrokken is. In die gevallen is een langdurig onderzoek van het pensioen geen uitzondering. Wij analyseren immers elk pensioendossier en volgen de verschillende beslissingen die een impact op elkaar hebben op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een pensioendienst op onze vraag een herziening van het pensioenrecht uitvoert die gevolgen heeft voor de beslissingen van de andere betrokken pensioendienst. Wij sluiten in principe een dossier niet af vooraleer ons de definitieve beslissing van elke betrokken pensioendienst is meegedeeld. Er kunnen bijvoorbeeld ettelijke maanden verstrijken vooraleer een definitieve pensioenbeslissing getroffen wordt omdat de pensioendienst wacht op een beslissing van een buitenlandse pensioenadministratie.

Ook wanneer wij op betwistbare standpunten van de pensioendiensten stuiten die ons aanzetten om een discussie over de interpretatie van de wetgeving aan te gaan, kan de behandelingsduur uitlopen.

Tenslotte is in sommige gevallen een formeel bemiddelingsonderhoud nodig om de pensioendienst ervan te overtuigen zijn beslissingen of zijn werkmethode te wijzigen.

**Gemiddelde behandelingsduur voor de andere verzoeken
(onontvankelijk en onbevoegd): 16 kalenderdagen**

Anders dan bij de ontvankelijke klachten nemen de dossiers met onontvankelijke klachten of klachten waarvoor wij niet bevoegd zijn, aanzienlijk minder tijd in beslag.

Dit jaar bedraagt de gemiddelde afhandelingstijd twee weken. Dat wij toch nog altijd twee weken nodig hebben, komt voort uit het feit dat in vele gevallen bijkomende inlichtingen moeten gevraagd worden aan de klager. Soms is de formulering van de klacht zeer algemeen, zonder vermelding van de pensioendienst, het is niet duidelijk of er reeds voorafgaand contact was met de pensioendienst, enz. Pas als alle informatie ter beschikking is waaruit de onontvankelijkheid of de onbevoegdheid blijkt, wordt de beslissing om de klacht niet te behandelen meegedeeld aan de klager, vergezeld van een uitvoerige motivering.

**Algemene gemiddelde behandelingsduur:
61 kalenderdagen**

De algemene gemiddelde behandelingsduur is nu twee maanden, quasi even veel als in 2004, 4 dagen minder dan in 2003, 10 dagen minder dan in 2002 en 13 dagen minder dan in 2001.

Wij blijven alles in het werk stellen om de behandelingstermijnen zo kort mogelijk te houden zonder evenwel de kwaliteit en de grondigheid van het onderzoek te beknotten.

Dossiers in afwachting en in onderzoek

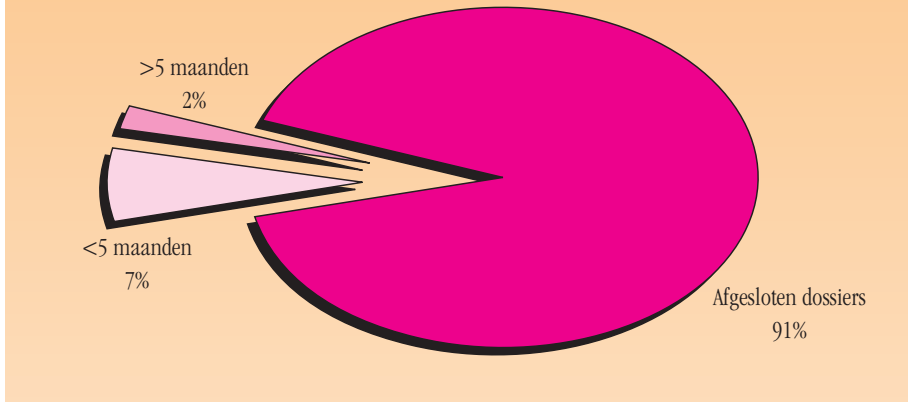
Op 1 maart 2006 waren nog 139 dossiers of 1,48 % van alle dossiers in afwachting of in onderzoek.

Aantal maanden in behandeling	Klacht ingediend in	Aantallen
minder dan 1 maand	februari	35
1 maand en minder dan 2	januari	30
2 maanden en minder dan 3	december	13
3 maanden en minder dan 4	november	20
4 maanden en minder dan 5	oktober	8
5 maanden en minder dan 6	september	7
6 maanden en minder dan 7	augustus	6
7 maanden en minder dan 8	juli	4
8 maanden en minder dan 9	juni	4
9 maanden en minder dan 10	mei	3
10 maanden en minder dan 11	april	5
11 maanden en minder dan 12	maart	4
Meer dan 12 maanden	voor maart 2005	17
Totaal		156

Op 1 maart 2006 is de helft van de onbesliste dossiers minder dan 3 maanden in behandeling. 68 % van de hangende dossiers is minder dan 5 maanden in onderzoek. Voor 21 % duurt het onderzoek langer: 33 dossiers zijn tussen 5 en 12 maanden in onderzoek. Voor 17 dossiers of 11 % duurt het onderzoek meer dan een jaar.

Van alle in het zevende werkingsjaar, afgesloten op 28 februari 2006, ingediende dossiers (1.581) is nog 9 % hangende: 7 % is minder dan 5 maanden in onderzoek, 2 % is meer dan 5 maanden in onderzoek.

Hangende dossiers van het zevende werkingsjaar - Behandelingsduur

De belangrijkste oorzaken van een langdurig onderzoek zijn:

- ♦ de complexiteit van de loopbaan en de veelheid van de sociale zekerheidsregelingen waaraan de klager onderworpen was tijdens zijn actieve loopbaan;
- ♦ meerdere Belgische pensioendiensten, betrokken bij de vaststelling van het volledig pensioenrecht, zijn verplicht rekening te houden met elkaars beslissingen (toekenning en herziening);
- ♦ buitenlandse pensioendiensten onderzoeken het pensioenrecht en hun beslissingen beïnvloeden de Belgische regeling;
- ♦ overheden-werkgevers laten na exacte loopbaangegevens mee te delen aan de pensioendiensten (regelmatig opduikend probleem in de onderwijssector);
- ♦ de klager deelt onvolledige of foutieve inlichtingen mee.

Analyse van de dossiers

Aan elk van de grote pensioendiensten is een aparte bespreking gewijd: de Rijksdienst voor Pensioenen, de Pensioendienst voor de overheidssector, het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Directie voor de pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven bij de Federale Overheidsdienst Financiën.

Voor de Rijksdienst voor Pensioenen is een onderscheid gemaakt tussen de toekenningsdiensten en de betalingsdiensten.

De commentaren en de opmerkingen in verband met de kleinere pensioendiensten zijn gegroepeerd.

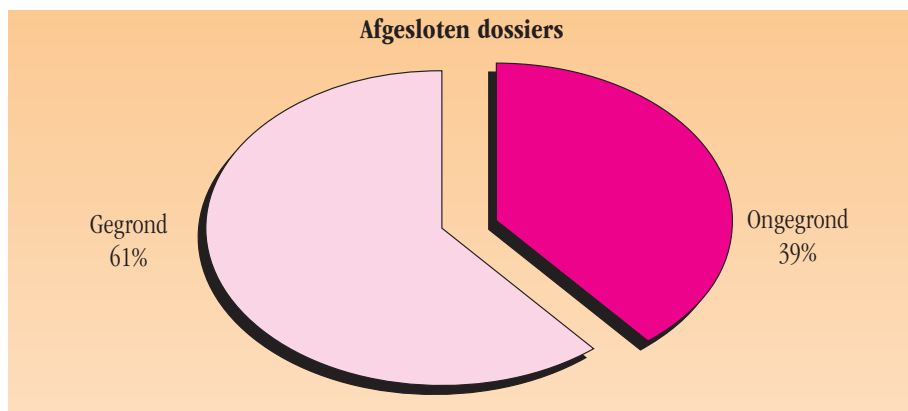
Enkel de meest opmerkelijke dossiers worden besproken. Het zijn dossiers die aanleiding geven tot specifieke commentaren en sommige typegevallen die illustreren welke resultaten de Ombudsdienst Pensioenen bereikt. Soms worden meerdere dossiers samen besproken omdat zij handelen over een gelijkaardige problematiek.

Wanneer verschillende pensioendiensten bij een zelfde klacht betrokken zijn, wordt de klacht slechts in één van de afdelingen besproken. In de andere afdelingen wordt ernaar verwezen.

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de toekenningsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Dubbelzinnige informatie – Ambtshalve onderzoek of niet? – Mogelijks negatief gevolg op pensioenrechten

Dossier 9639

De feiten

Naar aanleiding van haar pensioenaanvraag, ingediend via het gemeentebestuur in januari 2005, kent de RVP aan mevrouw Gheude een rustpensioen toe van 1.188,30 euro per jaar vanaf 1 februari 2005.

Het onderzoek wees uit dat de toekenning van een pensioen als alleenstaande aan beide echtgenoten voordeliger is dan het behoud van het gezinspensioen van haar echtgenoot dat betaald werd sinds 1 november 1999.

Mevrouw Gheude verbaast zich echter over de door de RVP weerhouden ingangsdatum van haar pensioen. Immers, in januari 2004 had zij van de RVP een brief ontvangen waarin volgens haar het ambtshalve onderzoek van haar pensioenrechten werd aangekondigd. Zij vraagt dan ook dat haar pensioen met terugwerkende kracht vanaf die datum wordt toegekend.

Bedenkingen

Mevrouw Gheude heeft de pensioengerechtigde leeftijd (62 jaar) bereikt op 13 november 2001. Zij had bijgevolg reeds vanaf 1 december 2001 een rustpensioen kunnen genieten.

In 2001 was de ambtshalve toekenning van het pensioen nog niet in voege. Daar zij geen pensioenaanvraag indiende in 2001 werd er geen onderzoek gestart.

Mevrouw Gheude werd echter ook in de war gebracht door de brief die de RVP haar in januari 2004 toestuurde en waarin haar meegedeeld werd dat haar situatie onderzocht werd en dat zij zou worden ingelicht over het resultaat.

Eigenlijk ging het hier over de typebrief die de RVP toestuurde aan alle gehuwde koppels die eventueel konden genieten van de fiscale hervorming en voor wie de RVP voorzag, om na onderzoek en voor zover het voor het koppel voordeliger was, de inkomsten van 2004 te splitsen in twee afzonderlijke fiscale fiches.

De RVP wou voorbereid zijn op het grote aantal vragen dat hij verwachtte vanaf het begin van 2004¹. Daarom had de RVP zijn voorzorgen² genomen en voor alle betrokkenen een brief opgemaakt waarin bevestigd werd dat in elk geval de voor hen meest voordelige situatie zou worden weerhouden.

Deze brief had hier echter een onverwachts effect. Hij had mevrouw Gheude afgebracht van haar voornemen om begin 2004 op de geëigende manier een pensioenaanvraag in te dienen. Haar reactie is begrijpelijk wanneer men de voorlaatste alinea van de brief leest. Wij geven de inhoud van deze passage hieronder weer:

“Wanneer blijkt dat u kan overgaan van het gezinsspensioen naar twee afzonderlijke pensioenen, zullen wij u de berekeningen toesturen. Dit kan enige maanden duren. Maak u hierover niet ongerust. Indien de omzetting naar de betaling van twee pensioenen voor u voordeliger is (en indien u dit wenst) zal de omzetting in elk geval gebeuren met terugwerkende kracht tot 1 januari 2004. Indien u uw gezinsspensioen niet kan omzetten in twee pensioenen zullen wij u hierover eveneens inlichten.”

Hoewel het voorwerp van de brief de effecten van de fiscale hervorming voor gehuwde koppels was, kon de manier waarop deze gesteld was laten vermoeden dat hier een soort ambtshalve onderzoek werd opgestart, wat overigens helemaal niet het geval was.

Nergens vermeldt de RVP dat het in bepaalde gevallen noodzakelijk kon zijn om een pensioenaanvraag in te dienen om het onderzoek van de rechten op te starten.

¹ De fiscale maatregel werd tijdens een persconferentie aangekondigd in december 2003 en werd breed overgenomen in de kranten en de andere media.

² Hoewel een goed initiatief, moeten wij hier toch vermelden dat de desbetreffende wettelijke bepalingen slechts later gepubliceerd werden en dat de RVP zijn werkwijze nog heeft moeten wijzigen (JV 2005, dossier 9922-9959).

Betrokkene werd in tegenstelling met wat beloofd werd in de brief van de RVP, nooit ingelicht over het resultaat van het onderzoek. Uiteraard niet, er was immers geen dossier op haar naam.

In juni 2004 vroeg de RVP haar tijdens een telefoongesprek om nog even geduld te oefenen. Het is uiteindelijk tijdens een bezoek ter plaatse in december 2004 dat haar de raad gegeven werd om een officiële aanvraag in te dienen. Zij deed deze aanvraag in januari 2005.

Wij merken terloops op dat de RVP hier niet op de aangewezen manier handelde. Hij had de pensioenaanvraag kunnen en zelfs moeten noteren op het ogenblik van haar bezoek. Door haar naar het gemeentebestuur te verwijzen, heeft de RVP betrokkene nog een maand pensioen extra doen verliezen.

Conclusie

Gelukkig zijn deze vergissingen uiteindelijk zonder ernstige gevolgen gebleven voor mevrouw Gheude. Rekening houdende met de elementen die hierboven vermeld werden en meer bepaald met de ongelukkige formulering van de brief van januari 2004 heeft de RVP beslist om als gevolg van onze interventie het dossier te herzien vanaf 1 januari 2004.

Met zijn verbeterde beslissing van 5 januari 2006 kent de RVP aan mevrouw Gheude een rustpensioen toe van 1.217,78 euro per jaar vanaf 1 januari 2004. De RVP betaalt haar voor de periode van begin januari 2004 tot eind januari 2006 1.369,85 euro achterstallen uit.

Uit dit geval leren wij het volgende.

Een pensioendienst kan niet voorzichtig genoeg zijn in de formulering van zijn informatiebrieven. Een te algemene tekst kan de bestemmingen misleiden en hen ten onrechte laten verstaan dat er ambtshalve een onderzoek naar hun rechten aangevat werd.

De thans vigerende wettelijke bepalingen verruimden het aantal gevallen waarin de pensioendienst een ambtshalve onderzoek moet opstarten. Het lijkt ons aangewezen er de aandacht op te vestigen dat er nog een reeks situaties bestaan waarin een uitdrukkelijke aanvraag noodzakelijk blijft.

Verblijf in het buitenland – Pensioenaanvraag zonder verder gevolg – Nieuwe aanvraag via het gemeentebestuur na terugkeer in België

Dossier 8947

De feiten

De heer Elskens is Belg en werkt tijdens de jaren 2003 en 2004 in het buitenland. Hij wil vanaf 1 april 2005 met vervroegd pensioen. Hij vraagt op 25 april 2004 per fax aan de RVP inlichtingen over de wijze waarop hij zijn pensioenaanvraag moet indienen. Op 7 mei 2004 geeft de RVP hem alle inlichtingen.

Op 25 mei 2004 vraagt hij zijn pensioen aan vanuit het buitenland. Hij herinnert deze aanvraag op 26 juli 2004. Op 10 januari 2005 dient hij een aanvraag in via het gemeentebestuur van de woonplaats waar hij sedert 1 januari 2005 woont.

Omdat hij vreest niet tijdig een pensioen te ontvangen, neemt hij contact op met de Ombudsdienst.

Bedenkingen

Aan personen die in België wonen en die hun pensioen vervroegd wensen te ontvangen, wordt aangeraden om hun aanvraag in te dienen via het gemeentebestuur van hun hoofdverblijfplaats.

Personen die wonen in een ander land van de Europese Economische Ruimte of in een ander land waarmee België een overeenkomst op het gebied van sociale zekerheid heeft gesloten, moeten hun aanvraag indienen bij de bevoegde instelling van het land waar zij wonen.

Personen die elders wonen, kunnen hun aanvraag indienen met een aangetekende brief bij het Bureau voor Internationale Overeenkomsten van de RVP.

Wij stellen vast dat de RVP deze informatie bezorgt aan de heer Elskens op 7 mei 2004. De heer Elskens dient op basis van deze inlichtingen via een aangetekend schrijven op 27 mei 2004 zijn pensioenaanvraag in. Omdat hij in juli 2004 nog geen verder nieuws ontvangen heeft, neemt hij telefonisch contact op met de RVP.

De RVP denkt dat hij zijn aanvraag ontvangen heeft maar hij kan deze niet terugvinden. De RVP meldt hem verder dat hij in het Rijksregister nog als Belgisch inwoner geregistreerd staat als gevolg van een fout van de gemeente waar hij vroeger woonde. De heer Elskens laat dit rechtzetten en licht de RVP hierover in.

In oktober 2004 neemt de heer Elskens weer contact op met de RVP. Hij krijgt het geruststellende nieuws dat alles nu in orde zal komen.

In november 2004 neemt hij contact op met de RVP die hem meedeelt dat er geen dossier op zijn naam bestaat. De RVP wijt de fout nog steeds aan het gemeentebestuur en geeft de heer Elskens de raad om een nieuwe aanvraag via het gemeentebestuur in te dienen omdat hij toch vanaf januari 2005 opnieuw in België woont.

De heer Elskens dient op 10 januari 2005 zijn aanvraag via het gemeentebestuur in.

Eind januari nemen wij contact op met de RVP en dringen aan op een zeer spoedige afhandeling van het dossier gelet op de ernstige tekortkomingen in de opvolging van de aanvraag en de misleidende informatie die de RVP aan de heer Elskens bezorgde tijdens zijn veelvuldige contacten met de RVP.

Conclusie

Op 9 februari 2005 neemt de RVP een voorlopige beslissing gelet op het feit dat hij nog informatie inwacht over de tewerkstelling in de jaren 2003 en 2004.

Op 2 maart 2005 neemt de RVP een definitieve beslissing. Het pensioen wordt ondanks alles en dankzij onze interventie toch nog tijdig uitbetaald.

Dit dossier onderstreept het belang van de informatieverstrekking door de pensioendienst aan de betrokkene. De informatie moet duidelijk en volledig zijn.

Bij de behandeling van een dossier zijn verschillende diensten betrokken. Een correcte opvolging en een goede samenwerking tussen de diensten zijn noodzakelijk om een pensioendossier tot een goed einde te brengen. Dit geldt des te meer wanneer het diensten van een zelfde pensioendienst betreft.

De heer Elskens heeft zelf zijn zaak opgevolgd. Niet iedereen heeft echter de mogelijkheden of het inzicht om dit te doen. De pensioendienst moet er ons inziens voor zorgen dat de tussenkomst van de betrokken gepensioneerde altijd tot een strikt minimum beperkt wordt.

Ambtshalve toekenning van het pensioen – Geen beslissing op de ingangsdatum

Dossier 9364 – 9571 – 9839

De feiten

Mevrouw Fayt en mevrouw Delbouille zijn geboren begin 1942, de heer Dutilleul in januari 1940. Zij bereiken allen de pensioenleeftijd in 2005. Terwijl mijnheer de pensioenleeftijd bereikt op 1 februari 2005, bereiken de dames de pensioenleeftijd respectievelijk op 1 april en 1 mei 2005. Een ander gemeenschappelijke kenmerk in de behandeling van deze dossiers is dat geen van hen een pensioenbeslissing ontvangen heeft op de ingangsdatum van het pensioen.

In het geval van mevrouw Delbouille wordt de beslissing nog op het allerlaatste moment genomen. Zij ontvangt deze op 22 april en het pensioen van de maand april wordt op het einde van de maand betaald.

Voor de anderen ging het niet zo vlot. Mevrouw Fayt moet wachten tot augustus 2005 om het pensioen te ontvangen waarop zij sinds 1 mei 2005 recht heeft.

Ook de heer Dutilleul heeft maar beter geduld. In januari 2005 stelt hij vast dat de RVP op zijn naam geen dossier heeft aangelegd wat volgens hem nochtans voorzien is door de wet. Hij dient dan maar onmiddellijk (begin februari 2005) een aanvraag in bij het gemeentebestuur van zijn woonplaats. In afwachting heeft hij geen inkomen meer want hij ontvangt zijn laatste werkloosheidsvergoeding in januari 2005.

Bedenkingen

Op het eerste zicht had dit niet hoeven te gebeuren. Het betreft hier telkens een ambtshalve onderzoek. Dit betekent dat de RVP in principe tenminste één jaar voor de ingangsdatum een dossier op hun naam moest aanmaken zonder dat de betrokkenen zelf dienden tussen te komen.

Het principe van het ambtshalve onderzoek op leeftijdsgrens werd gedeeltelijk ingesteld in januari 2003 (voor de gerechtigden die een vervangingsinkomen genieten) en veralgemeend vanaf januari 2004 voor iedereen die in België woont en die een tewerkstelling als werknemer of als zelfstandige heeft bewezen. Het is een van de belangrijkste doelstellingen van de wetgeving op het ambtshalve

onderzoek dat het pensioen moet toegekend en betaald worden op de wettelijke pensioenleeftijd zonder dat er een onderbreking is tussen de tewerkstelling en het pensioen.

De werkelijkheid is enigszins anders. Onze drie gepensioneerden hebben geen enkel inkomen op de dag van hun pensionering.

Mevrouw Delbouille kan reeds in de loop van de maand waarin haar pensioen ingaat opgelucht ademhalen na een periode van onnodige onzekerheid.

Mevrouw Fayt moest 3 maanden wachten op een eerste uitkering. Wij vinden geen aanvaardbare reden voor deze vertraging tenzij het feit dat de RVP contact moest opnemen met de Pensioendienst voor de overheidssector (PDOS) om een overdracht van bijdragen te bekomen voor de periode van 1965 tot 1971. Het betreft hier echter een procedure die op zich een dergelijke vertraging niet kan rechtvaardigen.

En dan het geval van de heer Dutilleul die zelf dan maar een aanvraag indient. In het kader van een ambtshalve onderzoek zou een dergelijke tussenkomst van de gepensioneerde zeker niet mogen voorkomen. Ook hier geen enkele verklaring voor het feit dat er geen ambtshalve onderzoek werd opgestart terwijl het RSVZ wel degelijk een ambtshalve onderzoek startte naar zijn pensioenrechten als zelfstandige.

De RVP geeft absolute voorrang aan het dossier. De heer Dutilleul moet alsnog wachten op zijn achterstallen tot juni 2005 terwijl hij gepensioneerd werd vanaf februari 2005.

De gevallen die in aanmerking komen voor een ambtshalve onderzoek worden momenteel als volgt opgespoord.³

Elke maand zendt CIMIRE, het organisme dat de individuele pensioenrekening van de werknemers bijhoudt, aan de RVP de lijst met de personen die vijftien maand later de wettelijke pensioenleeftijd zullen bereiken en die onderworpen waren aan het pensioenstelsel voor werknemers. Deze lijst omvat het nationaal nummer en de geboortedatum. De gegevens van de personen van wie het nationaal nummer geen geboortemaand vermeldt, worden in de loop van de maand december meegedeeld.

Vervolgens vergelijkt het Centrum voor Informatieverwerking (CIV) deze lijst met zijn eigen lijst en stelt definitief die gevallen vast waarvoor een ambtshalve onderzoek moet opgestart worden.

Daarna wordt het dossier gecreëerd en samengesteld. Dit dossier wordt overgemaakt aan het gewestelijk kantoor. Dit is ook het moment waarop de RVP de betrokkene erover inlicht dat een dossier op zijn naam werd aangelegd.

³ RVP, Dienstnota 2002/25 van 27 november 2002, p. 2

Wij mogen er dan ook vanuit gaan dat in het merendeel van de gevallen het effectieve onderzoek van het dossier start ongeveer 13 maanden vóór de verwachte ingangsdatum van het pensioen. Het gewestelijk kantoor beschikt bijgevolg over meer dan een jaar om zijn onderzoek tot een goed einde te brengen. Dit moet zeker volstaan voor die dossiers waarin geen bijzonderheden voorkomen. In de moeilijke gevallen kan de RVP steeds beslissen om voorschotten toe te kennen.

Conclusie

Hoewel de ganse procedure ingesteld werd door de RVP om een tijdige toekenning en betaling te waarborgen voor de ambtshalve onderzochte dossiers, moeten wij vaststellen op basis van de bovenstaande gevallen dat er op verschillende niveaus hiaten optreden.

Eerste leemte, en meteen de meest verontrustende: sommige personen worden door het systeem, ingesteld door de RVP en CIMIRE, niet herkend. De verschillende stadia zouden opnieuw onderzocht moeten worden om uit te zoeken waar het fout loopt en om hieraan zo snel mogelijk te kunnen verhelpen.

Tweede lacune: zelfs indien de selectie correct gebeurt en het onderzoek tijdig wordt opgestart, worden sommige beslissingen nog te laat genomen. Het respecteren van de termijnen voorzien in het Handvest van de sociaal verzekerde dringt zich op.

De wet van 11 april 1995⁴ voorziet dat de instelling niet alleen de voorziene termijnen moet respecteren maar ook dat zij, in het geval deze termijnen overschreden worden, de aanvrager inlicht met vermelding van de redenen waarom de termijnen niet kunnen gehaald worden. Dit houdt verband met de informatieplicht en lijkt ons essentieel. Het systematisch verstrekken van deze informatie aan de gepensioneerde zou zonder twijfel heel wat ongerustheid en misverstanden wegnemen.

Wij vroegen dan ook aan de RVP om de oorzaken van sommige mankementen op te sporen en eraan te verhelpen. Enkel op die wijze kan de stap vooruit in de dienstverlening aan de gepensioneerden zijn volle uitwerking hebben.

Wij volgen dit verder op.

Wij ontvingen geen gelijkaardige klachten betreffende het ambtshalve onderzoek in de regeling voor zelfstandigen. Blijkbaar worden er hier zeer zelden toekomstige gepensioneerden over het hoofd gezien.

Dit kan verklaard worden door het feit dat enerzijds het RSVZ zelf een selectie van de mogelijke dossiers maakt (op basis van de gegevens in het repertorium der zelfstandigen dat zelf steunt op inlichtingen van de sociale verzekeringsfondsen) en anderzijds door het toetsen aan de gegevens die de RVP meedeelt voor de personen die een gemengde loopbaan hebben en voor wie de RVP reeds een ambtshalve onderzoek heeft opgestart.

⁴ Wet van 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde

Rustpensioen geweigerd bij gebrek aan noodzakelijke informatie – Nieuwe aanvraag – Ingangsdatum van het pensioen

Dossier 9294

De feiten

Mijnheer Aelmans woont in Zuid-Afrika. Hij werkte in België van 1943 tot en met 1952 en vervulde tijdens deze periode ook zijn legerdienst.

In 1994 vraagt hij vanuit Zuid-Afrika zijn Belgisch rustpensioen aan via gewone brief. De RVP reageert hierop niet. In januari 1998 zendt hij een nieuwe aanvraag via gewone brief naar het Ministerie van Sociale zaken. Het Ministerie stuurt deze aanvraag door naar de RVP. De RVP beschouwt deze aanvraag als een geldige aanvraag.

Op 24 februari en 28 september 1998 vraagt de RVP bijkomende inlichtingen aan de heer Aelmans. Hij beantwoordt deze brieven niet.

Op 29 april 1999 betekent de RVP de beslissing aan de heer Aelmans. Het pensioen wordt geweigerd omdat de RVP niet over de noodzakelijke inlichtingen beschikt. De heer Aelmans betwist deze beslissing niet.

Uiteindelijk doet hij persoonlijk ter plaatse een aanvraag bij de RVP op 1 september 2004. De RVP kent hem een pensioen toe vanaf 1 oktober 2004.

De heer Aelmans betwist niet alleen de berekening van zijn pensioen maar ook de ingangsdatum ervan. Hij wenst zijn pensioen vanaf het jaar 1994 te ontvangen. Hij werd 65 jaar in december 1993. Overigens stelt hij zich de vraag of niet iedereen die 65 jaar wordt recht heeft op een pensioen indien hij in België gewerkt heeft en er bijdragen betaald werden.

Bedenkingen

Omdat de heer Aelmans in Zuid-Afrika woont en er geen overeenkomst is inzake sociale zekerheid tussen België en Zuid-Afrika moet de heer Aelmans het pensioen aanvragen ofwel met een aangetekende brief gericht aan de RVP ofwel persoonlijk bij de RVP.

De brief uit 1994 is blijkbaar nooit toegekomen. Tien jaar later is het voor ons niet meer mogelijk om na te gaan wat er met deze brief gebeurde.

De brief uit 1998 bevindt zich wel in het dossier van de heer Aelmans. Hoewel deze niet aangetekend verstuurd werd, heeft de RVP deze aanvraag toch als geldig beschouwd.

De RVP maakt een pensioendossier op en vraagt aan de heer Aelmans om hem inlichtingen te bezorgen over zijn burgerlijke staat, zijn loopbaan in Zuid-Afrika en zijn loopbaan in België, inlichtingen die nodig zijn om een beslissing te kunnen nemen.

In toepassing van de wettelijke bepalingen⁵ weigert de RVP het pensioen. Hij beschikt immers niet over de absoluut noodzakelijke informatie om een beslissing te kunnen nemen.

Het is pas op het ogenblik dat de heer Aelmans een nieuwe aanvraag indient in september 2004 dat de RVP alle inlichtingen bekomt. Hij kent een pensioen toe vanaf 1 oktober 2004. De wet bepaalt duidelijk dat wanneer een pensioen geweigerd werd de betrokkene een nieuwe aanvraag moet indienen om zijn pensioenrechten opnieuw te laten onderzoeken. Dit pensioen kan dan echter slechts ingaan vanaf de eerste van de maand volgend op de aanvraag.

De ambtshalve toekenning van het pensioen is niet mogelijk. Vanaf 1 januari 2004 wordt het pensioen op leeftijdsgrens ambtshalve toegekend. Deze ambtshalve toekenning geldt enkel voor de personen die in België wonen. Personen die in het buitenland wonen, moeten nog altijd een aanvraag indienen.⁶

Conclusie

Wij stellen vast dat de RVP de wettelijke bepalingen correct heeft toegepast en het pensioen terecht toekent vanaf 1 oktober 2004 op basis van de aanvraag van 1 september 2004.

Terloops vermelden wij nog dat door onze interventie de RVP het pensioen in mei 2005 herziet vanaf 1 oktober 2004 omdat hij ten onrechte geen rekening heeft gehouden met de tewerkstelling in het jaar 1952.

Het is duidelijk dat in dit geval de RVP in 1998 alles in het werk stelde om het pensioen van de heer Aelmans te kunnen toekennen.

De RVP beschikt echter niet altijd over de noodzakelijke inlichtingen die toelaten om een beslissing te nemen. Dit is nog meer het geval wanneer de gepensioneerde in het buitenland woont. In dat geval mag van de gepensioneerde verwacht worden dat hij de noodzakelijke inlichtingen aan de pensioendienst bezorgt wanneer deze hierom verzoekt. Omdat de heer Aelmans niet reageerde op vragen om informatie besliste de RVP het pensioen te weigeren.

Wij zijn en blijven ervan overtuigd dat de pensioendiensten alles in het werk moeten stellen om de rechten van de betrokkenen vast te stellen en zelf de noodzakelijke inlichtingen zo veel mogelijk moeten trachten te bekomen. In het geval de gepensioneerden toch om inlichtingen worden gevraagd, mag men verwachten dat zij zo snel mogelijk alle gevraagde informatie aan de pensioendienst bezorgen.

⁵ Artikel 19 bis van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

⁶ Zie ook JV 2003, p. 45 e.v.

Gezinspensioen versus pensioen als alleenstaande – Onderzoek van de voordeligste toestand

Dossier 9124

De feiten

De heer Fierens wordt gepensioneerd op 1 oktober 1996. De RVP en het RSVZ kennen hem een rustpensioen als alleenstaande toe. Zijn echtgenote geniet een eigen rustpensioen sinds 1 juli 1993.

De heer Fierens wendt zich tot het College omdat hij meent dat het gezinspensioen voordeliger zou zijn.

Hij is er ook van overtuigd dat hij geen pensioen ontvangt voor de periode dat hij parttime tewerkgesteld was als werknemer van 1977 tot 1983. Hij was in deze periode zelfstandige in hoofdberoep.

Bedenkingen

Uit ons onderzoek blijkt dat de individuele rekening nergens een parttime tewerkstelling vermeldt. Ook een nader onderzoek uitgevoerd door CIMIRE, die instaat voor het beheer van de individuele rekening, wijst uit dat op de door de werkgever ingediende borderellen nergens melding wordt gemaakt van een parttime tewerkstelling. De periode van tewerkstelling als werknemer tot 1984 wordt als een volledige tewerkstelling vermeld en als dusdanig opgenomen in zijn pensioenberekening.

Wij merken op dat er pas vanaf het jaar 1987 een verplichting voor de werkgever bestaat om een deeltijdse tewerkstelling en het aantal gepresteerde uren aan te geven.

Het RSVZ kent hem een pensioen toe voor de periode dat hij een zelfstandige activiteit uitoefende. Als gevolg van de toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan, waardoor de som van de loopbaanbreuken niet hoger mag zijn dan de eenheid, wordt er 1 jaar uit de berekening van het pensioen weggelaten.

Beide dossiers werden tot zover correct behandeld.

Anders is het met het onderzoek naar de voordeligste toestand.

In het geval beide echtgenoten recht hebben op een pensioen in de regeling voor werknemers en/of zelfstandigen moeten de pensioendiensten de voor het gezin meest voordeligste situatie onderzoeken en ambtshalve toekennen.

Dit betekent dat op het ogenblik van de pensionering van de heer Fierens zowel de RVP als het RSVZ moesten nagaan of voor het gezin de toekenning van het gezinspensioen aan de heer Fierens voordeliger is dan de toekenning van het pensioen als alleenstaande aan beide echtgenoten.

Wij stellen vast dat de pensioendiensten dit onderzoek niet hebben uitgevoerd op het ogenblik van de pensionering van de heer Fierens. In tegendeel, zij kenden beiden het pensioen als alleenstaande toe aan de heer Fierens en de RVP bleef het pensioen als alleenstaande aan zijn echtgenote verder uitbetalen.

Conclusie

Door onze interventie hebben beide pensioendiensten aan de heer Fierens met terugwerkende kracht het gezinspensioen toegekend. Het pensioen van mevrouw Fierens werd geschorst vanaf 1 oktober 1996.

De RVP betaalt aan het gezin ongeveer 200 euro meer uit. Hij betaalde in juni 2005 de achterstallen, ontstaan sedert oktober 1996, voor een bedrag van 2.599 euro.

Onvoldoende loopbaan in België om een vervroegd pensioen te bekomen – Voorlopige weigering in afwachting van gegevens over een tewerkstelling in het buitenland – Gebrekkige opvolging in de eindfase van het onderzoek

Dossier 9272

De feiten

De heer Poussart is 59 jaar oud en wenst met vervroegd pensioen te gaan op 1 juli 2005, eerste van de maand volgend op de zestigste verjaardag. Hij dient zijn aanvraag in bij de RVP in juni 2004.

In oktober 2004 meldt het gewestelijk kantoor hem dat hij op basis van zijn tewerkstelling in België onvoldoende loopbaanjaren (31 jaren) bewijst om het vervroegd pensioen te kunnen verkrijgen (35 jaren). In afwachting van de inlichtingen betreffende zijn tewerkstelling in Frankrijk wordt zijn aanvraag dan ook verworpen.

Zes maanden later heeft de heer Poussart nog geen verder nieuws ontvangen: Kan hij al dan niet op 1 juli 2005 met pensioen? Loopt hij het risico om zonder inkomsten te vallen indien hij zijn ontslag⁷ indient bij zijn werkgever? Hij blijft verstoken van enige zekerheid terwijl 1 juli dichterbij komt.

Bedenkingen

Volgens de huidige administratieve procedure moet het dossier, na de voorlopige weigering door het gewestelijk kantoor, overgemaakt worden aan het Bureau voor Internationale Overeenkomsten te Brussel dat het onderzoek moet verder zetten, meer bepaald het vragen van inlichtingen over zijn tewerkstelling in Frankrijk bij de CRAM (Caisse Régionale d'Assurance Maladie).

⁷ Het betreft hier een beperkte opzegperiode.

Blijkt nu dat tussen eind november en begin april 2005 het dossier per vergissing opnieuw geklasseerd werd. Het is pas nadat de heer Poussart contact opgenomen heeft met de RVP dat het dossier opnieuw geactiveerd werd en naar de bevoegde dienst gestuurd werd.

Op basis van het loopbaanoverzicht van Frankrijk (E205F) kon vastgesteld worden dat, door de 13 bijkomende jaren die in Frankrijk erkend werden, de heer Poussart aan de loopbaanvoorwaarde voldoet om een vervroegd pensioen te kunnen genieten.

Conclusie

Op 11 april 2005 wordt uiteindelijk een voorlopige beslissing aan de klager toegestuurd. Er wordt hem een vervroegd pensioen van 9.093,94 euro per jaar toegekend vanaf 1 juli 2005.

Uit dit dossier blijkt een probleem in de verzending van een dossier tussen de gewestelijke en de centrale diensten. De RVP beschikt momenteel niet over een mogelijkheid om een dergelijke vergetelheid op te sporen met als gevolg dat er heel wat tijd kan verloren gaan alvorens men tot het besef komt dat er een probleem bestaat.

Een geautomatiseerde opvolging van de dossiers zou kunnen voorzien worden in het kader van het verbeteringsproject van de bestaande procedures. Wij volgen de verdere evolutie ervan op.

Vervroegd pensioen als werknemer – Tewerkstelling in België en als grenswerknemer – Foutieve en laattijdige beslissing

Dossier 9544

De feiten

De heer Joris heeft in België slechts 39 dagen gewerkt. Hij werkte meer dan 39 jaren in Nederland waarvan meer dan 37 jaar als grenswerknemer.

De heer Joris, die net 60 jaar werd, vraagt op 17 maart 2004 zijn vervroegd pensioen als werknemer aan. In maart 2005 beslist de RVP dat het pensioen hem niet kan toegekend worden. Het dossier wordt overgemaakt aan het Bureau voor internationale overeenkomsten (BIO) om het recht op vervroegd pensioen te onderzoeken rekening houdende met zijn tewerkstelling in een ander land van de EER.

Op 9 juni 2005 beslist het BIO dat het pensioen moet geweigerd worden omdat het bedrag te laag is.

De heer Joris wendt zich tot het College om dit dossier te laten onderzoeken.

Bedenkingen

De normale pensioenleeftijd voor mannen is 65 jaar. Om het pensioen vervroegd (vanaf de leeftijd van 60 jaar) te kunnen genieten, moet op 1 januari 2005 een loopbaan van 35 jaren bewezen worden.

Na het onderzoek van het BIO blijkt dat de heer Joris aan deze loopbaanvoorwaarde voldoet maar dat het pensioen hem niet kan worden toegekend. Het bedrag van zijn rustpensioen was lager dan het wettelijk voorziene minimumbedrag.⁸

Wij stelden echter vast dat de RVP geen rekening gehouden had met de tewerkstelling als grenswerknemer gedurende de periode van 01/01/1965 tot 31/03/1968 en van 10/06/1975 tot 31/12/2004.

De RVP moet in dergelijke gevallen nagaan of een Belgisch pensioensupplement kan toegekend worden.

De regeling voor grens- en seizoenwerknemers bepaalt immers dat het totale pensioenbedrag – de som van het Belgische pensioen en het buitenlandse pensioen toegekend door het land waar zij grens- of seizoenarbeid verricht hebben – nooit lager mag zijn dan het pensioen dat zij zouden genieten indien zij de jaren als grens- of seizoenarbeider in België zouden hebben gepresteerd.

Zolang het recht op het buitenlandse pensioen niet geopend is, worden de jaren grens- of seizoenarbeid opgenomen in de berekening van het Belgische pensioen en door de RVP betaald. Dit pensioen wordt ook wel het “intern recht” genoemd.

Op het ogenblik dat er een buitenlands pensioen kan toegekend worden voor de grens- of seizoenarbeid moet het Belgische pensioen herberekend worden. Enkel de jaren die effectief in België gepresteerd werden, komen nog in aanmerking. De bedragen van dit herberekende pensioen en het buitenlandse pensioen worden samengeteld en vergeleken met het “intern recht”. Indien de som van deze pensioenen kleiner is dan het “intern recht” dan wordt er een supplement betaald zodat het totaal van de pensioenen en het supplement gelijk is aan het “intern recht”.

Conclusie

De RVP kent aan de heer Joris vanaf 1 januari 2005 een vervroegd pensioen toe voor een jaarlijks bruto bedrag van 11.486,64 euro.⁹ Het zogenaamde “internrecht” moet immers berekend worden op basis van de loopbaan in België en de loopbaan als grenswerknemer. Hierdoor voldoet de heer Joris niet alleen aan de loopbaanvoorwaarde van 35 jaar om het vervroegde pensioen te kunnen genieten (wat reeds het geval was) maar is het bedrag van het pensioen veel hoger dan het wettelijk bepaald minimumbedrag.

Terzijde merken wij nog op dat de RVP de termijnen voorzien in het Handvest van de sociaal verzekerde in de behandeling van dit dossier niet respecteerde. De RVP beschikt volgens de

⁸ Artikel 5, § 9 van het koninklijk besluit van 23 december 1996

⁹ Dit bedrag wordt door de RVP uitbetaald tot en met de maand van de 65e verjaardag van de heer Joris. Vanaf de maand volgend op de 65e verjaardag moet dit pensioen herberekend worden in functie van het toegekende pensioen ten laste van Nederland. Teneinde de formaliteiten voor de gepensioneerde tot een minimum te beperken, heropent de RVP deze dossiers ambtshalve één jaar voordat de voorwaarden voor het bekomen van het buitenlandse pensioen vervuld zijn.

bepalingen van het Handvest over 4 maanden na de ontvangst van de aanvraag om een beslissing te nemen. Deze termijn wordt geschorst zolang de betrokkene of een buitenlandse instelling geen volledig gevolg heeft gegeven aan de door de RVP gevraagde inlichtingen.

In het dossier van de heer Joris diende deze termijn geschorst te worden voor 2 maanden. Omdat hij zijn aanvraag indiende op 17 maart 2004 liep de beslissingstermijn af op 17 september 2004. Pas op 9 juni 2005 heeft de RVP een beslissing getroffen. Bovendien heeft hij de heer Joris niet ingelicht over de vertraging in het dossier wat eveneens een wettelijke verplichting is (artikel 10 van het Handvest).

Algemene Conclusie

Wanneer de betrokkene woont en/of werkt(e) in het buitenland, of wanneer er in het dossier eender welk ander buitenlands element is, moet het dossier onderzocht worden door het bevoegde Bureau voor internationale overeenkomsten (BIO) voor de Nederlandstalige dossiers en het Bureau des conventions internationales (BCI) voor de Franstalige dossiers.

Deze diensten staan in voor de toepassing van de verordeningen en overeenkomsten die dergelijke situaties regelen en voor de contacten die moeten genomen worden met de buitenlandse bevoegde instellingen.

Naargelang de aard van de gevraagde inlichtingen en het betrokken land kan de tijd die nodig is om een antwoord te bekomen sterk verschillen.

Wij stellen vast dat in de dossiers die wij onderzochten de RVP over het algemeen regelmatig herinneringen stuurt, zonder over een dwingende bevoegdheid te beschikken ten opzichte van de buitenlandse instellingen.

Nochtans werd de Ombudsdienst Pensioenen de laatste maanden geconfronteerd met meerdere dossiers waarin enerzijds een buitenlands element aanwezig is waardoor het dossier via het BIO of het BCI moet passeren en anderzijds een vertraging in de behandeling optreedt.

Ons onderzoek toonde aan dat de opgelopen vertraging niet noodzakelijk te wijten was aan de buitenlandse instelling maar aan de behandeling van het dossier door de RVP.

Wij wilden nagaan of dit terugkerende probleem bevestigd werd door cijfergegevens.

Wij konden evenwel niet beschikken over vaststaande gegevens. Het is dan ook momenteel niet mogelijk om de aard van de vertragingen vast te stellen noch of zij een tijdelijk of structureel karakter hebben.

Toch wil het College nu reeds de aandacht vestigen van de RVP op deze toestand opdat hij deze zou onderzoeken, of opnieuw onderzoeken, en de maatregelen die zich zouden opdringen zou nemen.

Regularisatie studiejaren – Geen pensioen voor de periode gelegen vóór de leeftijd van 20 jaar ondanks de betaling van de overeenkomstige bijdragen

Dossier 8375

De feiten

In 1991 vraagt de heer Schmitt de regularisatie van vier hogere studiejaren van 1 september 1963 tot 31 augustus 1967. De RVP aanvaardt deze aanvraag mits de betaling van 1.190,14 euro (48.010 BEF).

In 2004 neemt de heer Schmitt zijn pensioen op 60 jarige leeftijd. In de pensioenbeslissing stelt hij vast dat hij een pensioen krijgt voor de jaren 1964, 1965, 1966 (volledig) en 1967 (gedeeltelijk), maar niet voor het jaar 1963 waarvoor hij nochtans bijdragen betaalde vanaf 1 september.

Bedenkingen

Op het ogenblik dat de heer Schmitt zijn studieperiode regulariseerde in 1991 heeft hij bijdragen betaald voor vier volledige jaren omdat de toenmalige wetgeving slechts toeliet om volledige studiejaren te regulariseren.

Aan de andere kant stelde de wetgeving¹⁰ ook dat enkel de jaren vanaf de eerste januari van het jaar van de twintigste verjaardag in aanmerking kunnen komen voor de pensioenberekening.

De heer Schmitt is geboren op 10 juni 1944. Het jaar van zijn twintigste verjaardag was dus 1964. Bijgevolg was het enerzijds onmogelijk om het jaar 1963 op te nemen in de pensioenberekening maar anderzijds was hij ertoe gehouden om de bijdragen voor het ganse schooljaar (september 1963 tot juni 1964) te betalen. Immers, de regularisatie van een deel van een schooljaar was niet toegelaten.

De wetgever heeft ingezien dat het niet kon om het betalen van bijdragen te verplichten voor onbestaande rechten: hij heeft bijgevolg door een koninklijk besluit de regels betreffende de berekening en de vaststelling van de regularisatiebijdragen gewijzigd.¹¹

Vandaag is de regularisatiebijdrage niet meer verschuldigd voor het gedeelte van het studiejaar gelegen vóór 1 januari van het jaar van de twintigste verjaardag, waarvoor geen pensioenrechten bestaan.

¹⁰ Koninklijk besluit van 11 december 1990 tot wijziging van de regels inzake de berekening en de vaststelling van de regularisatiebijdrage voor studieperioden in de pensioenregeling voor werknemers, in de bijzondere pensioenregeling voor het vliegend personeel van de burgerlijke luchtvaart en in de bijzondere pensioenregeling voor beroepsjournalisten (Belgisch Staatsblad van 23 januari 1991)

¹¹ Koninklijk besluit van 18 januari 1994 tot wijziging van de regels inzake de berekening en de vaststelling van de regularisatiebijdrage voor studieperioden in de pensioenregeling voor werknemers (Belgisch Staatsblad van 29 januari 1994)

Hoewel de gewijzigde wettelijke bepalingen uitwerking hebben vanaf 1 januari 1991 stelt het artikel 3, § 1 dat de nieuwe regeling door de RVP ambtshalve toegepast wordt “zonder dat echter aanleiding bestaat tot terugbetaling van gestorte bijdragen”.

Het komt zelden voor dat in de wetgeving van openbare orde een bepaling met terugwerkende kracht wordt opgenomen. Hier is dit wel het geval. Dit is te verantwoorden in die zin dat de bepalingen in hun vorige versie een duidelijke onregelmatigheid bevatten.

In werkelijkheid was de nieuwe bepaling enkel toepasselijk op de regularisatiedossiers die in onderzoek waren en op de toekomstige aanvragen. De nieuwe bepaling liet niet toe om de reeds afgesloten dossiers, zoals dat van de heer Schmitt, te herzien.

In ons Jaarverslag 2000 (p. 60–62) haalden wij reeds aan dat in de huidige stand van de wetgeving het niet mogelijk is om bijdragen terug te betalen telkens zij onnuttig blijken. Wij behouden onze aanbeveling met het oog op een aanpassing van de wetgeving zelfs indien deze bijdragen voor de betrokkene een belastingvoordeel opleverden, wat op zich een technisch probleem vormt in de berekening van de terugbetaling.

Tot slot, de heer Schmitt werd het slachtoffer van een onregelmatigheid in de wetgeving. Hoewel deze inmiddels werd rechtgezet, heeft deze onregelmatigheid toch een weerslag op het pensioen van de heer Schmitt.

De RVP heeft de wetgeving correct toegepast. Dit verhindert ons niet om begrip op te brengen voor het gevoel van onrechtvaardigheid dat de heer Schmitt ervaart.

Gewaarborgd inkomen voor bejaarden – Inkomensgarantie voor ouderen – Nieuw onderzoek naar de bestaansmiddelen uitsluitend na aanvraag van de gepensioneerde

Dossier 5165

De feiten

Mevrouw Ketels richt zich in december 2002 tot het College met de vraag om haar pensioendossier na te kijken. Sinds de verkoop van haar woning in 1999 werd haar pensioen verminderd. De uitleg van de RVP maakt haar niets wijzer.

Bedenkingen

Op 29 juni 2001 betekent de RVP de beslissing inzake de ambtshalve herziening van het recht op het Gewaarborgd Inkomen voor bejaarden (GI) vanaf 1 oktober 1999, 1 juli 2000 en 1 november 2000. Deze ambtshalve herziening is het gevolg van een wijzigende beslissing van 12 april 2001 over haar rechten op een rustpensioen als zelfstandige.

Ons onderzoek wijst uit dat de RVP op 1 juni 2001 geen ambtshalve onderzoek naar de rechten op de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) deed. Om haar rechten te vrijwaren, raadden wij mevrouw Ketels aan om meteen een aanvraag om herziening in te dienen. Op 27 maart 2003 dient zij haar aanvraag om IGO in. Vanaf 1 april 2003 kent de RVP haar deze IGO toe.

De IGO werd ingesteld door de wet van 22 maart 2001 die in werking trad op 1 juni 2001. Voor de gevallen waarin een GI werd toegekend, moest een ambtshalve vergelijking tussen het GI en de IGO uitgevoerd worden louter op basis van de bestaansmiddelen zoals deze voor het GI waren vastgesteld (artikel 16 § 2 van de wet). De wetgever had de bedoeling om de verworven rechten inzake GI te vrijwaren. De overschakeling naar de IGO gebeurt enkel indien dit voor de gepensioneerde voordeliger is.

Vermits in het geval van mevrouw Ketels het onderzoek naar haar rechten op GI nog lopende was op het ogenblik dat de wetgeving inzake de IGO in werking trad, meende het College dat haar rechten op IGO op 1 juni 2001 konden onderzocht worden met de integrale toepassing van de reglementering inzake de IGO. Haar rechten waren in de loop van de maand mei 2001 nog altijd in onderzoek waardoor mevrouw Ketels geen enkele reden had om een aanvraag tot het bekomen van een IGO in te dienen. Elke latere indiening van een aanvraag tot herziening heeft slechts uitwerking op de eerste dag van de maand volgend op die aanvraag wat in het geval van mevrouw Ketels in elk geval leidt tot een financieel verlies van 236,60 euro bruto per maand.

Het College verdedigt dan ook de stelling dat het loutere feit dat een aanvraag om GI nog in onderzoek was op het ogenblik dat de IGO in werking treedt voldoende is om zonder expliciete wets- of reglementaire bepaling de wetgeving inzake de IGO volledig toe te passen. Overigens moet de RVP ambtshalve rekening houden met de feiten die zich hebben voorgedaan en met de elementen die werden aangevoerd tussen de ingangsdatum van de administratieve beslissing betreffende het GI en de datum waarop de beslissing genomen werd. De instelling van de IGO is een dergelijk feit.

De RVP blijft echter bij zijn standpunt. Het loutere feit dat het onderzoek inzake het GI nog niet werd afgerond en er nog geen beslissing genomen werd op het ogenblik dat de IGO in voege treedt, heeft volgens de RVP niet tot gevolg dat de wetgeving op de IGO moet toegepast worden daar dit niet uitdrukkelijk voorzien werd in de overgangsmaatregelen.

Conclusie

De RVP en het College komen niet tot een vergelijk. Het College blijft erbij dat de teksten toelaten om een nieuw onderzoek te doen van de rechten op een IGO vanaf 1 juni 2001 op basis van de wettelijke bepalingen. Op basis van andere eveneens aanvaardbare argumenten beweert de RVP dat dit niet voorzien is.

Als gevolg van haar aanvraag om herziening wordt haar IGO gewijzigd vanaf 1 april 2003. Het GI bedroeg oorspronkelijk einde mei 2001 jaarlijks 1.658,28 euro. Door de invoering van de IGO werd dit bedrag vanaf 1 juni omgezet in een jaarlijks bedrag van 1.857,91 euro. Vanaf 1 april 2003 bedraagt de IGO 5.071,80 euro per jaar.

Los van deze toch wel technische en juridische discussie kunnen wij enkel de nadruk leggen op het sociale karakter van de reglementering inzake de IGO. De term “garantie” geeft duidelijk aan wat de wetgever beoogde bij het instellen van deze maatregel. Door zijn interpretatie gaat de RVP volgens ons voorbij aan de bedoeling van de wetgever.

Aanvraag tot het bekomen van een IGO – Vertraging in het onderzoek naar de bestaansmiddelen bij het controleren van de verklaringen door de fiscale administratie – Oplossing door het toekennen van voorschotten

Dossier 9169 – 9204 – 9615

De feiten

De drie betrokken gepensioneerden hadden slechts een uiterst beperkte loopbaan. Hierdoor kon hen slechts een zeer laag pensioen toegekend worden, 36 euro per maand in het ene geval, respectievelijk 220 en 290 in de twee andere gevallen.

Ongelukkig genoeg heeft het onderzoek van hun dossier om diverse redenen heel wat voeten in de aarde gehad waardoor het onderzoek naar hun rechten op de IGO slechts na een lange tijd kon gestart worden.

In de loop van 2005 beschikt de RVP eindelijk over alle verklaringen in verband met de bestaansmiddelen en zendt hij deze ter controle naar de bevoegde belastingdiensten. De betrokken fiscale administratie draait bij het terugsturen van de documenten. Intussen bleef het onderzoek naar de IGO geblokkeerd. Voor de betrokkenen rest enkel nog sociale hulp te vragen aan het OCMW van hun gemeente.

Bedenkingen

De aanvragers van de IGO bevinden zich per definitie in een moeilijke financiële toestand. De toekenning van de IGO betekent voor hen vaak een mogelijkheid om hun klein pensioentje aan te vullen en om tot een redelijker bestaan te komen.

Het is noodzakelijk dat het dossier binnen een redelijke termijn behandeld wordt zonet zijn de betrokken personen verplicht om het OCMW om hulp te vragen.

De RVP doet inspanningen om dergelijke dossiers zo snel mogelijk te behandelen. De verklaringen die de betrokkene terugstuurt naar de RVP moeten evenwel nog gecontroleerd worden door de ontvanger van de belastingen. De behandelingstermijnen zijn daar zeer verschillend. In de drie voorliggende gevallen had de FOD Financiën na zes maanden nog geen gevolg gegeven aan de aanvraag van de RVP.

Het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen biedt echter de mogelijkheid om voorschotten op de IGO toe te kennen.¹²

Sinds de inwerkingtreding van de wettelijke bepalingen inzake de IGO in juni 2001 had de RVP deze mogelijkheid nog niet stelselmatig toegepast. Als gevolg van onze bemerkingen in ons Jaarverslag 2001 (p. 51-53) en met het oog op een betere uitwisseling van informatie tussen de RVP en de FOD Financiën werden er tussen deze beide diensten bilaterale contacten gelegd.¹³

Niettemin lichtte de RVP er ons in september 2004 over in dat, in afwachting van verbeterde procedures die een snellere gegevensstroom¹⁴ moeten mogelijk maken, hij de mogelijkheid zou onderzoeken om voorschotten op de IGO toe te kennen.

Een dienstnota¹⁵ van juli 2005 bevestigt deze belofte. Deze nota geeft duidelijke richtlijnen inzake de toekenning van voorschotten op de IGO.

De RVP onderscheidt twee situaties: deze waarbij de aanvrager alleen woont (of uitsluitend samenwoont met zijn echtgenoot) en deze waarbij de aanvrager samenwoont met tenminste één persoon andere dan zijn echtgenoot.

In het eerste geval worden systematisch voorschotten toegekend zodra de RVP de formulieren inzake het onderzoek naar de bestaansmiddelen ontvangt. De voorschotten worden vastgesteld in functie van de eventuele inkomsten die de aanvrager heeft verklaard. De beslissing tot toekenning van voorschotten, die niet vatbaar is voor beroep, moet de aandacht vestigen op de gevolgen van foutieve of onvolledige verklaringen, in het bijzonder de volledige terugvordering van de onverschuldigd betaalde bedragen.

In het tweede geval moet de toekenning van voorschotten enkel overwogen worden wanneer de materiële toestand van de aanvrager dit verantwoordt. Deze toestand moet individueel geval per geval beoordeeld worden in functie van de gegevens van het dossier (brief, bezoek, telefoongesprek waaruit men de noodzaak kan afleiden).

¹² “De Rijksdienst kan voorschotten uitbetalen wanneer uit het onderzoek van de rechten op inkomensgarantie, zowel administratief als gerechtelijk, blijkt dat er nog geen definitieve beslissing kan worden genomen. De Rijksdienst stelt het bedrag van de voorschotten vast op grond van de bewijsstukken waarover hij beschikt. Met een mededeling die niet vatbaar is voor beroep, stelt de Rijksdienst de gerechtigde ervan in kennis dat voorschotten zullen worden betaald.”

¹³ Zie ook JV 2004, p. 75 – 77

¹⁴ De gegevens die aan de FOD Financiën gevraagd worden betreffen zowel de roerende inkomsten gecontroleerd door de Administratie der belastingen als de onroerende inkomsten die afhangen van het registratiekantoor. Het belastingkantoor is voor de RVP de enige tussenpersoon en coördineert de aanvragen. Het heeft echter geen enkele bevoegdheid ten aanzien van het registratiekantoor. Een mogelijkheid tot een betere informatie-uitwisseling bestaat in het aanleggen van een enige centrale gegevensbank van de gegevens met betrekking tot de registratie. Dit bevindt zich momenteel in de realisatiefase.

¹⁵ RVP, Dienstnota 2001/9 van 13 juli 2005, punt IX

Conclusie

In de drie besproken gevallen, maar eveneens in de andere gevallen, was het pas in het begin van de maand oktober 2005 dat de voorschotten op de IGO daadwerkelijk in betaling werden gegeven.

Immers, de nieuwe procedure vroeg een aanpassing van verschillende informaticaprogramma's. De RVP heeft aan dit technisch euvel slechts eind september verholpen.

Rekening houdende met het feit dat de aanvragers hun aanvraag tot het bekomen van hun rustpensioen al verschillende jaren eerder hadden ingediend (deze aanvraag werd nadien ambtshalve omgezet in een aanvraag voor IGO) zijn de gestorte achterstallen aanzienlijk: tussen 23.000 en 25.000 euro per gerechtigde.

Gemengde loopbaan als werknemer of zelfstandige en als ambtenaar – Geen beslissing in de regeling voor werknemers of zelfstandigen bij gebrek aan pensioenaanvraag in de openbare sector

Dossier 9084 en andere

Zie deel de Pensioendienst voor de overheidssector, in het bijzonder de algemene conclusie.

Onder deze dossiers het nummer 8829 waar er 33 maanden nodig waren om een voorlopige beslissing te nemen.

De feiten

Na een loopbaan als acteur en als leraar drama wil de heer Roussel op 65 jarige genieten van zijn pensioen. Hij dient dan ook in november 2002 zijn aanvraag in via het gemeentebestuur. Waarschijnlijk was hij slecht geïnformeerd. Hij denkt immers dat hij al het nodige gedaan heeft en dat hij zijn pensioen(en) zal ontvangen. Hij vergeet echter een pensioenaanvraag in te dienen voor zijn loopbaan als leraar.

Deze vergetelheid heeft tot gevolg dat de RVP een dossier opent maar dat er geen dossier wordt aangelegd bij de PDOS. Pas na meer dan een jaar ontvangt de PDOS in januari 2004 een aanvraag. Vanaf maart 2004 ontvangt de heer Roussel een voorschot van 1.140 euro bruto op zijn pensioen in de openbare sector.

De RVP kent nog geen pensioen toe. Nochtans heeft de heer Roussel alle vragen om informatie beantwoord. De RVP wijt dit aan het feit dat de heer Roussel een gemengde loopbaan heeft en dat hij dus toepassing moet maken van de cumulatieregels. Hij werd nog niet ingelicht over de definitieve loopbaan die in de openbare sector weerhouden werd.

Er verlopen nog een aantal maanden en uiteindelijk besluit de heer Roussel in januari 2005 om op ons beroep te doen.

Bedenkingen

Wanneer een dossier om die reden geblokkeerd is, beogen wij in eerste instantie dat de PDOS zo snel mogelijk alle noodzakelijke informatie aan de RVP bezorgt. De PDOS is echter afhankelijk van de inlichtingen die de vroegere werkgever van de heer Roussel aan hem moet overmaken. In dit geval betreft het de Franse gemeenschap.

Eind mei kan de PDOS eindelijk de inlichtingen aan de RVP overmaken. Helaas, ontdekt de RVP op dat moment dat er nog inlichtingen ontbreken die bij CIMIRE moeten opgevraagd worden. Nog even geduld dus.

Wij merken op dat in het geval de RVP inlichtingen inwacht van de PDOS hij nog steeds geen voorschotten toekent omdat het risico op onterechte betalingen te groot is.

Pas begin augustus 2005 stuurt de RVP aan de heer Roussel een beslissing, echter slechts een voorlopige beslissing. De heer Roussel heeft immers ook in Frankrijk gewerkt. Er moet dan ook toepassing gemaakt worden van de Europese verordeningen.

Conclusie

Eind augustus betaalt de RVP aan de heer Roussel in totaal meer dan 22.600 euro achterstallen en vanaf september 2005 ontvangt hij zijn rustpensioen dat ongeveer 700 euro per maand bedraagt.

Het hele gebeuren is het gevolg van een aantal ongunstige en vertragende factoren: vooreerst werd de gepensioneerde onzorgvuldig ingelicht. Hij was ervan overtuigd dat een enkele aanvraag volstaat. Vervolgens een onzorgvuldige opvolging van het dossier door de RVP die de betrokkene geen inlichtingen vraagt over zijn tewerkstelling in het onderwijs hoewel dit van bij de pensioenaanvraag duidelijk vermeld werd. Tot slot ook een gebrekkige coördinatie tussen de bevoegde diensten. Het is immers pas in oktober 2003 dat de RVP de PDOS voor het eerst ondervraagt. Omdat hij niet over een dossier beschikt, reageert de PDOS niet waardoor nog eens drie maanden verloren gaan vooraleer een aanvraag wordt ingediend en het dossier kan opgestart worden.

In het licht van dit alles kan men zich de vraag stellen wie aan de betrokkene die zijn pensioen aanvraagt de nodige en gepaste inlichtingen moet bezorgen in het kader van zijn pensioendossier.

Zeker niet de gemeentebesturen. Hun bevoegdheid beperkt zich tot het in ontvangst nemen van de pensioenaanvragen in de regeling voor werknemers en zelfstandigen.¹⁶ Omdat er nog geen centraal informatiepunt werd opgericht¹⁷ is de gepensioneerde verplicht om zijn vertrouwen te stellen in de pensioendienst. De pensioendienst moet immers wanneer hij niet bevoegd is om een aanvraag te behandelen deze aan de bevoegde dienst doorsturen of nog de betrokkene inlichten over de stappen die hij moet ondernemen om zijn rechten te vrijwaren.

¹⁶ Zie ook JV 1999 (p. 57-58) en JV 2001 (p. 43-45)

¹⁷ Zie ook JV 1999 (p. 142-144)

In dit geval was de RVP hiervoor goed geplaatst. De RVP wist dat het dossier niet verder kon afgewerkt worden indien de betrokkene geen afzonderlijke aanvraag indiende in de openbare sector. Hij had betrokkene kunnen inlichten over het feit dat hij er alle belang bij heeft om dergelijke aanvraag in te dienen.

Spijtig genoeg heeft de RVP deze reflex niet gehad waardoor 33 maanden verloren gingen.

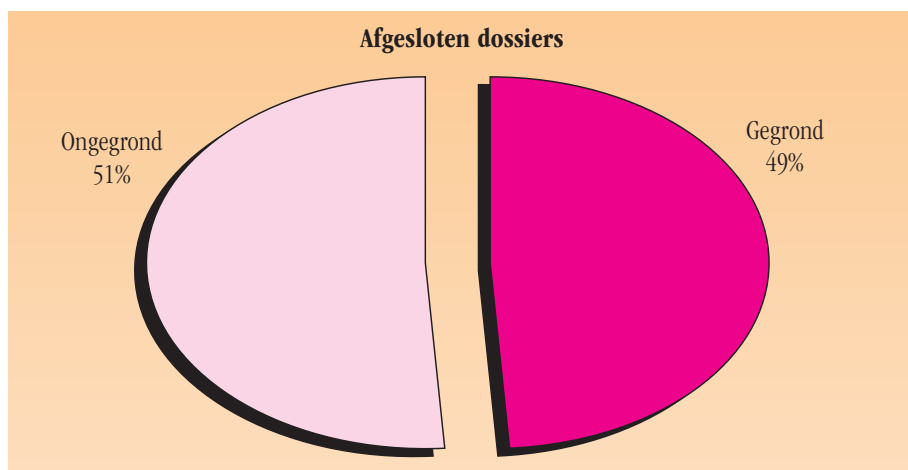
Al in ons Jaarverslag 2000¹⁸ hebben wij erop aangedrongen dat de RVP en het RSVZ hun werkwijze zouden aanpassen. Het moet praktisch mogelijk zijn om in dergelijke gevallen een voorlopige beslissing te nemen en voorschotten uit te betalen op basis van een vermoede loopbaan in de openbare sector. Wij zijn het ermee eens dat in het kader van een goed financieel beheer schulden maximaal moeten vermeden worden. Het lijkt ons echter ook mogelijk om door het nemen van de nodige voorzorgen het risico op onverschuldigde betalingen te minimaliseren. Tot slot heeft de RVP ook nog steeds de mogelijkheid om eventuele schulden te recupereren op eventuele achterstallen die bij de PDOS ontstaan zijn.

¹⁸ Zie ook JV 2000, p. 53-57

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de betalingsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Onderbreking in de betaling – 1

Verbeterde beslissing geeft (soms/nog steeds) aanleiding tot vertraging in de betaling van het maandbedrag

Dossier 8894

De feiten

De Rijksdienst voor Pensioenen betaalt sinds 1 oktober 2000 aan mevrouw Beckers maandelijks een overlevingspensioen uit dat vastgesteld werd met in acht name van de Europese verordeningen. In januari 2005 ontvangt mevrouw Beckers haar pensioen niet. Zij neemt contact op met de RVP die haar mededeelt dat zij ten vroegste in februari zal betaald worden.

Mevrouw Beckers wendt zich daarop tot de ombudsdienst.

Bedenkingen

Als gevolg van diverse gerechtelijke uitspraken werd de interpretatie van de wetgeving versoepeld. Dit heeft tot gevolg dat de RVP het pensioen van mevrouw Beckers sinds de ingangsdatum in haar voordeel moest herzien. De RVP betekende haar de beslissing in september 2004.

Bij de berekening van de achterstallen stelt de betalingsdienst van de RVP vast dat de beslissing foutief was. De RVP neemt een nieuwe beslissing en zendt deze op 9 november 2004 aan mevrouw Beckers.

Bij de uitvoering van deze beslissing wordt de regelmatige betaling van het pensioen onderbroken. De RVP licht mevrouw Beckers hierover niet in. Op 15 januari (de normale betalingsdatum) stelt zij vast dat zij geen pensioen ontvangen heeft.

Conclusie

Op 7 februari betaalt de RVP haar het maandbedrag van de maand januari samen met de achterstallen.

Eén van de concrete doelstellingen van de RVP is de continuïteit in de betaling te garanderen wanneer er wijzigingen in de rechten optreden.

Al vanaf het eerste werkingsjaar wordt de Ombudsdienst Pensioenen geconfronteerd met klachten over onderbrekingen in de betaling van het pensioen en het feit dat de RVP de betrokkenen hierover niet vooraf inlicht.

In onze Jaarverslagen 1999, 2000, 2001 en 2002 onderstreepten wij telkens het belang van de continuïteit van de betalingen. Vaak is het pensioen de enige bron van inkomsten voor de gepensioneerde.

De RVP voerde zijn project betreffende de vernieuwing van de informatica, dat hij als oplossing voor deze problematiek vooropstelde, uiteindelijk af. Hij leverde wel bijkomende inspanningen om de onderbreking in de betaling bij de wijziging van het recht tot een minimum te herleiden.

De RVP heeft inmiddels een nieuw informaticaproject betreffende betalingen opgestart. Volgens de inlichtingen van de RVP zou het nieuwe systeem half 2007 operationeel moeten zijn.

Onderbreking in de betaling – 2

Onterechte wijziging van het adres in het betalingsbestand – Meer betrouwbare gegevens door invoering van één gegevensbank

Dossier 8441 – 9707

De feiten

De heer en mevrouw Bovy genieten een gezinspensioen. In juni 2004 worden om een onbepaalde reden hun adresgegevens in het betalingsbestand van de RVP gewijzigd. De RVP herneemt ten

onrechte het oude adres van het gehuwde koppel. De briefwisseling die hen in de volgende dagen wordt toegestuurd, wordt door de Post teruggestuurd met de vermelding “vrouw overleden”.

Op basis van de toen bestaande administratieve praktijk¹⁹ stopt de RVP onmiddellijk elke betaling zonder de bevestiging van het overlijden af te wachten via het Rijksregister der natuurlijke personen of van het gemeentebestuur.

Wanneer de RVP opmerkt dat er in het Rijksregister geen datum van overlijden vermeld wordt en dat bovendien het gemeentebestuur niet antwoordt op zijn vragen wacht hij op een hypothetische bevestiging van de overlijdensdatum en houdt hij het dossier in afwachting. Er wordt geen pensioen alleenstaande berekend ten voordele van de veronderstelde “weduwnaar”.

De gepensioneerden die ongerust worden omdat zij geen pensioen meer ontvangen, nemen contact op met de RVP. Hij merkt zijn vergissing op en vraagt hen een levensbewijs in te dienen om de situatie recht te zetten.

Hoewel het volgens ons geen enkele zin heeft om een dergelijk bewijs op te sturen omdat het Rijksregister volstaat als bewijs dat beide echtgenoten nog in leven zijn, zenden de heer en mevrouw Bovy eind augustus 2004 een levensbewijs naar de RVP.

Ondanks alles duurt het nog tot half oktober vooraleer de betalingen hernomen worden. Intussen hadden de heer en mevrouw Bovy gedurende drie maanden geen enkel inkomen.

Bedenkingen

Wij ondervroegen de RVP over het beheer van de adressen en in het bijzonder over de betrouwbaarheid van het huidige systeem.

De RVP liet ons weten dat tot eind juni 2004 de adressen van de gerechtigden opgenomen waren in twee verschillende en duidelijk onderscheiden gegevensbanken. Dit had uiteraard tot gevolg dat er vele wijzigingen moesten doorgevoerd worden en hield bijgevolg niet onaanzienlijke risico's op nauwkeurigheidfouten in.

Vanaf 1 juli 2004 schakelde de RVP over op een enige gegevensbank met de adresgegevens wat toelaat om het aantal manuele wijzigingen sterk te beperken.

Een dergelijke enige gegevensbank geeft uiteraard geen absolute garantie dat er geen fouten meer zouden gebeuren.

¹⁹ Deze werkwijze werd inmiddels opgegeven door de RVP (zie JV 2004, P. 79-80)

Bijvoorbeeld kunnen foutieve gegevens uit het Rijksregister automatisch een weerslag hebben in de gegevensbank van de RVP.²⁰ Overigens blijven manuele tussenkomsten noodzakelijk zoals wanneer de gepensioneerde een ander betalingsadres opgeeft dan zijn verblijfplaats.

Conclusie

Een dergelijke situatie is onaanvaardbaar. Een menselijke of andere vergissing is nooit uit te sluiten. De RVP moet echter in een dergelijk geval alles in het werk stellen om de betalingen zo snel mogelijk te hervatten.

Bovendien strookt het niet met de principes van behoorlijk bestuur om aan de gepensioneerde het bewijs te vragen dat hij recht heeft op het pensioen wanneer overduidelijk blijkt dat de administratie verantwoordelijk is voor de vergissing.

Onderbreking in de betaling – 3

Schorsing van het pensioen als gevolg van naamsverwisseling – Niet respecteren van de beginselen van behoorlijk bestuur – Vijf maanden zonder inkomen

Dossier 9521

De feiten

De heer Stevens stelt op 23 maart 2005 vast dat het pensioen van de maanden februari en maart nog niet op zijn rekening gestort werd. Hij neemt onmiddellijk telefonisch contact op met de RVP.

Hij verneemt dat zijn pensioen geschorst werd omdat hij teveel inkomsten als zelfstandige heeft. Omdat de heer Stevens geen enkele activiteit uitoefent, meldt hij tijdens hetzelfde telefoongesprek dat het hier om een vergissing moet gaan. Hij wordt doorverwezen naar de centrale diensten van de RVP.

De RVP vraagt aan de heer Stevens een nieuwe verklaring inzake beroepsinkomsten te ondertekenen. Na ontvangst van deze verklaring meldt de RVP hem op 21 april 2005 dat zijn pensioen onmiddellijk opnieuw betaald zal worden. Inmiddels werd hem een schuldvordering voor de “teveel betaalde pensioenbedragen” toegestuurd.

Op 18 mei 2005 heeft de heer Stevens nog steeds geen pensioen ontvangen en besluit hij beroep te doen op de Ombudsdienst.

²⁰ Dit soort vergissingen wordt duidelijk in ons tweede geval. In april 2005 wordt het adres van een gepensioneerde gewijzigd op basis van informatie van het Rijksregister overgemaakt via de Kruispuntbank van de sociale zekerheid aan de RVP. Hierdoor werden de assignaties van juni en juli 2005 uitgegeven op een adres waar de betrokkene reeds meerdere jaren niet meer woonde. De betrokkene kon slechts begin oktober deze assignaties optrekken na meerdere tussenkomsten bij de RVP en bij de Post. Er is tot op heden geen verklaring voor het overschrijven van het juiste adres.

Bedenkingen

Al bij het eerste telefonisch contact stelde de RVP vast dat de schorsing van het pensioen van de heer Stevens het gevolg was van een naamsverwisseling.

Vergissen is menselijk. Doordat een menselijke fout aan de basis ligt van de schorsing van het pensioen, verwacht de heer Stevens terecht dat de situatie onmiddellijk zou worden rechtgezet en zijn pensioen opnieuw uitbetaald zou worden. Een nieuw onderzoek van de pensioensituatie lijkt inderdaad niet nodig.

Wij moeten echter vaststellen dat op 18 mei 2005 de heer Stevens nog steeds zonder inkomen blijft. De RVP heeft het pensioen nog niet opnieuw betaalbaar gesteld.

Conclusie

Door onze interventie meldt de RVP hem op 24 mei 2005 dat zijn pensioen opnieuw betaalbaar gesteld wordt en annuleert hij de schuldvordering. Op 2 juni 2005 worden hem de achterstallende van 1 februari tot en met 31 mei 2005 en het vakantiegeld, samen goed voor 4.899,08 euro netto, uitbetaald. Vanaf de maand juni wordt zijn pensioen opnieuw normaal uitbetaald.

De behandeling van dit dossier is in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur. De RVP heeft niet vooraf aangekondigd dat hij de betaling van het pensioen van de heer Stevens zou stopzetten. Bovendien was er een gebrekkige communicatie over de reden van de schorsing van het pensioen en bleven verontschuldigen uit. Bovendien werd er een schuld betekend die niet voor de heer Stevens bestemd was.

Het feit dat de definitieve financiële regeling uitbleef tot juni 2005 is niet in redelijkheid verantwoord. De RVP betaalt op onze vraag intresten uit in toepassing van het Handvest van de sociaal verzekerde.

Onderbreking in de betaling – Algemene conclusie

Elk jaar opnieuw ontvangen wij een aantal klachten over een onderbreking in de betaling van het pensioen. De onderbreking in de betaling is en blijft een ernstige maatregel die slechts in uitzonderlijke gevallen zou mogen toegepast worden.

Door de onderbreking in de betaling verliest de gepensioneerde in zowat alle gevallen zijn enige inkomen. Wanneer blijkt dat deze onderbreking had kunnen vermeden worden, of nog dat er geen enkele reden bestaat om een pensioen niet uit te betalen, reageert de gepensioneerde geschokt. Niet zelden wordt zijn vertrouwen in de pensioendienst aangetast.

Door het verstrekken van informatie die alle elementen bevat die bij de beslissing van de schorsing van de betaling hebben meegespeeld, komt de pensioendienst tegemoet aan de rechtmatige verwachting van de gepensioneerden, ten allen tijde op een correcte en volledige wijze ingelicht worden over hun pensioentoestand. Uiteraard moet deze informatie vóór de effectieve onderbreking in de betaling aan de betrokkenen toegestuurd worden.

Wanneer na onderzoek blijkt dat een maatregel ten onrechte genomen werd of indien de genomen maatregel achteraf niet in redelijkheid verantwoord blijkt, moet de pensioendienst ons inziens zijn verontschuldigen aanbieden.

Wij merken dat dit gebruik nog niet algemeen verspreid is of dat de pensioendienst zijn verontschuldigen pas aanbiedt op ons verzoek. In de gevallen waarin de pensioendienst toch (onmiddellijk) zijn verontschuldigen aanbiedt, merken wij dat de burger dit weet te waarderen. Hij stelt opnieuw zijn vertrouwen in de administratie.

Volgens ons is het aanbieden van verontschuldigen een element dat bijdraagt tot een grotere klantvriendelijkheid en een betere dienstverlening aan de gepensioneerden. Uiteraard moet het aanbieden van verontschuldigen een ultieme maatregel blijven nadat alle andere maatregelen een vergissing in het nadeel van de gepensioneerde of overlast niet hebben kunnen voorkomen.

De door het Europees Parlement goedgekeurde Europese Code van goed administratief gedrag vermeldt “voor vergissingen met negatieve gevolgen voor de rechten of belangen van een lid van het publiek, biedt de ambtenaar zijn verontschuldigen aan en (...)”. De Europese Ombudsman maar ook ombudsdiensten in België gebruiken het aanbieden van excuses door de administratie als een element bij de evaluatie van de werking van de diensten waarvoor zij bevoegd zijn.

Intresten in toepassing van het “handvest” van de sociaal verzekerde – Algemene conclusie

Artikel 20 van het Handvest bepaalt:

“(...) brengen de prestaties van rechtswege interest op (...)”.

Vanaf het eerste Jaarverslag²¹ heeft het College volgende bedenkingen geformuleerd in verband met de intresten voorzien in het “handvest” van de sociaal verzekerde:

“Het College stelt vast dat in dit geval de intresten slechts betaald werden op zijn verzoek. Opdat het Handvest van de sociaal verzekerde op dit vlak een reële meerwaarde zou bieden aan de gepensioneerde lijkt het aangewezen dat de pensioendiensten spontaan tot de betaling van intresten zouden overgaan.”

In ons Jaarverslag 2003²² zijn wij op deze problematiek teruggekomen:

“De Rijksdienst heeft slechts na ons verzoek het teveel ingehouden bedrag van 368,04 euro terugbetaald. De van rechtswege verschuldigde intresten wegens laattijdige betaling werden niet uitgekeerd. Dit is een typisch voorbeeld van onbehoorlijk bestuur.

²¹ JV 1999, p 103

²² JV 2003, p. 92-94

De pensioendienst is nalatig geweest en wacht vervolgens op een reactie van de gepensioneerde om de wettelijke sanctie op zijn nalatigheid na te leven. Op de kop toe licht hij de gepensioneerde niet in over zijn recht op intresten.

Wij onderhandelen verder over deze volgens ons ontoelaatbare administratieve praktijk, die bovendien contraproductief lijkt.”

Tijdens de bespreking van ons Jaarverslag 2003 sluit de RVP zich aan bij onze bedenkingen.

Voor het geheel van de desbetreffende dossiers (de terugbetaling van de teveel ingehouden solidariteitsbijdrage bij de uitkering van een kapitaal) betaalt de RVP voortaan ambtshalve²³ intresten in toepassing van het “handvest” van de sociaal verzekerde.

Rekening houdende met de geest van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde en ons bewust van de technische, administratieve en budgettaire moeilijkheden die het met zich kan brengen, suggereert het College, zonder over te gaan tot een algemene aanbeveling, aan de RVP om een studie uit te voeren naar de mogelijkheid om spontaan intresten toe te kennen in het geval van een laattijdige betaling.

Bij gebrek aan of in afwachting van de resultaten van deze studie suggereren wij het nodige te doen om de gepensioneerde in te lichten over zijn recht op intresten.

Deze suggestie richten wij ook aan de andere pensioendiensten.

Betaling in het buitenland - 1

Problemen met de betalingen in Zuid-Afrika – Praktische oplossing – Geen structurele oplossing

Dossier 9502 – 9536

De feiten

De heer Callewaert en de heer Diddens genieten beiden een rustpensioen als werknemer. Zij wonen in Zuid-Afrika. Hun pensioen wordt maandelijks per cheque betaald.

In februari en april 2005 ontvangen zij hun pensioen niet. Hun vraag om informatie blijft zonder gevolg.

Zij vragen ons om deze zaak te onderzoeken en ervoor te zorgen dat hun pensioen betaald wordt. De heer Diddens meent dat de betaling via cheque getuigt van een verouderde werkwijze en vraagt om zijn pensioen op een rekening in Zuid-Afrika te storten.

²³ Zie onze bedenkingen in dit jaarverslag, Deel II, Hoofdstuk 3, RVP-betaling n°13

Bedenkingen

De RVP stuurde op onze vraag aan beide heren een antwoord.

De RVP kende het probleem met de betaling van de pensioenen van de maanden februari en april 2005 in Zuid-Afrika. Om hieraan een praktische oplossing te bieden, gaf hij opdracht om “vervangingscheques” uit te geven.

Conclusie

Door het uitgeven van deze nieuwe cheques werden de ongemakken voor de klagers in elk geval tot een minimum beperkt.

Reeds in onze vroegere jaarverslagen bespraken wij de problematiek van de betaling in het buitenland van pensioenen die door de RVP vereffend worden.

De wet verbiedt de RVP om een pensioen op een bankrekening in Zuid-Afrika te betalen. De RVP is verplicht om de wetten en reglementen toe te passen. Het is dan ook niet omwille van een starre bureaucratie dat de RVP het pensioen niet op een rekening in Zuid-Afrika betaalt.

Betaling in het buitenland – 2**Betaling in Finland – Verhoogde kosten door een wijziging in de betaalwijze – Onmogelijkheid om momenteel pensioenen op rekening te betalen in Finland**

Dossier 8057 – 8063 – 9775 – 9947

De feiten

In 2005 werden wij meermaals gecontacteerd door gepensioneerden die in Finland wonen en een pensioen genieten dat betaald wordt door de RVP.

Aan de basis van de klachten ligt een wijziging in de betaalwijze die in de loop van 2004 werd doorgevoerd. Vóór deze wijziging werden de pensioenen aan de gepensioneerden die in Finland wonen, betaald met een internationaal postmandaat. Dit was mogelijk omdat de Finse Post, net als de Belgische, aangesloten was bij het gemeenschappelijk postaal systeem “eurogiro”. In 2004 heeft de Finse Post zich eenzijdig uit dit systeem teruggetrokken. Hierdoor was de Belgische Post (die als gevolmachtigde tussenpersoon optreedt voor de betalingen in Finland) verplicht om een andere plaatselijke vertegenwoordiger te zoeken. De gemaakte keuze heeft niet alleen een nieuwe betaalwijze (verzenden van briefcheques) tot gevolg maar ook hogere inningskosten.

Om deze bijkomende kosten te vermijden, vroegen vele gepensioneerden aan de RVP om ofwel terug te keren naar de vroegere betaalwijze, ofwel om hun pensioen op hun bankrekening te storten. Het antwoord van de RVP was in alle gevallen negatief.

Bedenkingen

Noch de RVP, noch de Belgische Post zijn verantwoordelijk voor de gewijzigde betaalwijze. Zij werden voor een voldongen feit geplaatst en moesten vrij snel een bevredigende oplossing zoeken.

Het verzenden van bankcheques was een goede oplossing ware het niet dat hieraan een plotselinge verhoging van de inningskosten verbonden is.

De nieuwe plaatselijke vertegenwoordiger werd met instemming van de RVP door de Post gekozen op basis van ons onbekende criteria. Wij kunnen enkel veronderstellen dat de markt onderzocht werd en dat alle mogelijke oplossingen overwogen werden.

De RVP weigert de betaling op rekening op basis van de bestaande wetgeving.

Conclusie

De gepensioneerden die in Finland wonen hebben geen genoegdoening bekomen voor wat betreft hun aanvraag om hun pensioen op een rekening te ontvangen.

Er werden hen andere praktische oplossingen aangeboden. Twee kozen er voor een jaarlijkse betaling van hun pensioen. Daardoor moeten de bankkosten slechts één keer per jaar betaald worden. Een derde had gelukkig nog een bankrekening in België. Hij koos ervoor om zijn pensioen op deze rekening te laten storten en heeft met zijn bank een regeling uitgewerkt om het geld regelmatig over te schrijven op zijn rekening in Finland.²⁴

Voor de gepensioneerden die geen rekening hebben in België (of in een ander Europees land waar de betaling op rekening mogelijk is) en voor zij die niet wensen over te schakelen op een jaarlijkse betaling is er geen oplossing.

Betaling in het buitenland – Algemene conclusie

Het pensioen kan voor onderdanen van de Europese Economische Ruimte, erkende vluchtelingen, staatlozen, bevoorrechte vreemdelingen of onderdanen van een Staat waarmee België een overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft afgesloten op rekening betaald worden in Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spanje en Marokko.

In alle andere landen ontvangen de gepensioneerden per gewone post een internationaal postmandaat of een bankcheque op naam.

De beperkte mogelijkheid van de betaling op rekening in het buitenland is het gevolg van het feit dat de reglementering aan de buitenlandse financiële instellingen zeer strenge voorwaarden stelt voor de betaling op rekening. Het is volkomen gerechtvaardigd dat de RVP het risico op onverschuldigde betalingen zo veel mogelijk wil beperken.

²⁴ De overschrijving van het pensioen van een Belgische rekening naar een Finse rekening zou volgens onze inlichtingen geen bijkomende kosten voor de gepensioneerde tot gevolg hebben.

In ons Jaarverslag 2003²⁵ hebben wij aanbevolen om werk te maken van een studie met het oog op de betaling van een pensioen op een bankrekening in zoveel mogelijk landen.

In het Jaarverslag 2004 van de Rijksdienst voor Pensioenen vermeldt de RVP dat er onderhandelingen gevoerd worden met een aantal financiële instellingen om de betaling per overschrijving naar zoveel mogelijk landen uit te breiden. Uiteraard moeten alle voorwaarden voldaan zijn en moeten waarborgen ingebouwd worden betreffende de eventueel ten onrechte betaalde pensioenbedragen.

Hiermee lijkt een eerste stap gezet in de richting van onze aanbeveling.

Betaling op rekening – Registratie van het rekeningnummer – Verbeterde procedure voor het verzenden van het formulier

Dossier 9375

De feiten

In januari 2005 moet de heer Pottier de eerste keer zijn pensioen ontvangen. Hij wenst dat de betaling gebeurt op zijn persoonlijke rekening. In de loop van de maand oktober 2004 deelt hij aan de RVP zijn rekeningnummer mee. Op dat ogenblik is het dossier nog in onderzoek.

De RVP veronderstelt wat te voorbarig dat het pensioen zal toegekend worden op basis van het gezinsbedrag. Hij eist dan ook dat er een rekening geopend wordt op naam van beide echtgenoten. Begin januari 2005 doet de heer Pottier hiertoe het nodige.

Een nieuwe tegenvaller (er is geen overeenstemming in de gegevens van de geboortedatum van de echtgenote tussen de bank en de RVP) veroorzaakt de verwerping van het rekeningnummer.

In afwachting wordt vanaf januari 2005 het pensioen betaald via een postassignatie. Uiteindelijk merkt de RVP eind april dat hij aan de heer Pottier in feite een pensioen als alleenstaande betaalt en dat bijgevolg de handtekening van de echtgenote niet nodig is.

Het rekeningnummer wordt onmiddellijk in de bestanden ingegeven maar gelet op de vervalddag voor de volgende betaling wordt het pensioen van de maand mei 2005 nog uitbetaald met een assignatie. Het is pas half juni dat het pensioen voor de eerste keer op rekening betaald wordt.

²⁵ JV 2003, Algemene aanbeveling 2003/5, p. 165

Bedenkingen

Om veiligheidsrisico's verbonden aan het geldtransport te verminderen en om de administratiekosten te beperken, werd sinds april 2004 de betaling van wettelijke pensioenen door overschrijving op een persoonlijke rekening de algemene regel. De betaling aan de betrokkene zelf is voortaan de uitzondering.²⁶ De nieuwe gepensioneerden worden dan ook systematisch uitgenodigd om hun rekeningnummer mee te delen aan de RVP. Enkel indien de gepensioneerde dit expliciet vraagt, krijgt hij zijn pensioen nog betaald door de postbode.

Om de betaling op rekening te vereenvoudigen en aantrekkelijker te maken werden twee maatregelen getroffen.

- ◆ Het rekeningnummer kan voortaan via eenvoudige brief aan de RVP worden meegedeeld. De RVP legt zelf de nodige contacten met de bank.
- ◆ De pensioenen vastgesteld op basis van het gezinsbedrag (met een ingangsdatum vóór 1 augustus 2005) worden voortaan, net als de pensioenen betaald via assignatie, op de 6de van de maand betaald in de plaats van de 14de. Zodoende is dit geen reden meer om toch de voorkeur te geven aan de betaling per assignatie.

In de praktijk stuurde de RVP een aanvraagformulier voor de betaling op rekening samen met het ontvangstbericht van de pensioenaanvraag aan de gepensioneerden.

Echter, de toepassing van deze procedure heeft zo zijn beperkingen getoond. Immers, het formulier dat aan de betrokkene toegestuurd werd, was altijd het formulier "gezin". Indien alleen de gepensioneerde tekende en hij vermeldde dat het om een persoonlijk pensioen ging, werd het geval als alleenstaande beschouwd en werd het rekeningnummer als dusdanig ingevoerd. Indien het formulier door beide echtgenoten ondertekend werd, kon het rekeningnummer niet geregistreerd worden zolang de aard van het pensioen (gezin of alleenstaande) niet gekend was. Hierdoor werd het nummer vaak met meerdere maanden vertraging ingevoerd. Het beheer van deze gevallen was overigens vrij zwaar (klassement in afwachting).

Om aan deze ongemakken te verhelpen, heeft de RVP in oktober 2005 de procedure gewijzigd. Voortaan wordt het aanvraagformulier voor de betaling op rekening niet meer opgestuurd bij de opening van het dossier maar bij de verzending van de pensioenbeslissing.

Op het ogenblik dat de betaalopdracht (elektronisch of manueel) wordt uitgegeven, informeert de RVP de gepensioneerde over de te vervullen formaliteiten. Het formulier voor de betaling op rekening wordt bij deze inlichtingen gevoegd.

²⁶ Koninklijk besluit van 9 maart 2004 betreffende de betaling per overschrijving van de uitkeringen betaald door de Rijksdienst voor Pensioenen

Bij de CDVU is de normale betalingswijze nog steeds de circulaire cheque. De betaling op rekening kan enkel op vraag van de gepensioneerde. Deze aanvraag moet ingediend worden via zijn financiële instelling.

Deze nieuwe procedure kent verschillende voordelen: vermits de aard van het pensioen gekend is, wordt het overeenstemmende formulier opgestuurd (gezin of alleenstaande). Er is dan ook geen verwarring meer mogelijk. Bovendien vermijdt men dat formulieren worden verzonden die nadien toch onnuttig blijken (pensioen is niet betaalbaar, verzaking aan de aanvraag, ...). Overigens kan de gepensioneerde gerustgesteld worden over de betalingswijze van zijn pensioen indien de beslissing enige tijd voor de ingangsdatum genomen wordt.

Conclusie

De nieuwe procedure laat toe om voortaan teleurstellingen te vermijden zoals bij de heer Pottier. In een dergelijk geval zal de RVP meteen merken dat het pensioen op basis van het bedrag als alleenstaande wordt toegekend en zal het rekeningnummer veel eerder ingevoerd kunnen worden.

Toch één nuance. De huidige procedure is minder doeltreffend indien de beslissing betekend wordt net vóór de ingangsdatum van het pensioen of na dat het pensioen is ingegaan. In dergelijke gevallen is het onvermijdelijk dat één of meerdere betalingen per assignatie gebeuren.

Inkomsten 2004 – Gunstig effect van de fiscale hervorming voor de gehuwde gepensioneerden – Niet correcte toepassing van de wet – Verbeterde administratieve praktijk

Dossier 9922 – 9959

De feiten

De heer Jonckers en de heer Ritter genieten beiden een rustpensioen vastgesteld op basis van het gezinsbedrag. Hun echtgenotes hebben zelf korte tijd als werkneemster gewerkt (voor de ene van 1945 tot 1952 en van 1953 tot 1959 voor de andere). Omdat het gezinspensioen voordeliger is, ontvangen zij zelf geen pensioen.

Vanaf het aanslagjaar 2005 – inkomsten 2004 - voorziet de fiscale hervorming in de afschaffing van verschillende maatregelen die nadelig zijn voor gehuwden. Meer bepaald voorziet de belastinghervorming dat voortaan de belastingvermindering op de vervangingsinkomens (pensioenen, brugpensioenen en ziekte- of invaliditeitsvergoedingen) berekend wordt per belastingplichtige en niet per koppel. Deze maatregel is beter bekend als “decumul van de pensioenen”.

In eerste instantie kondigt de RVP in januari 2004, dus nog vóór de publicatie van de wetteksten²⁷, aan de betrokken gepensioneerden aan dat hun pensioentoestand zal onderzocht worden teneinde uit te maken of door de belastinghervorming het voor hen niet voordeliger zou zijn om elk afzonderlijk een pensioen als alleenstaande te ontvangen in de plaats van verder het gezinspensioen te genieten.

²⁷ Artikel 47 en 48 van de Programmawet van 9 juli 2004 die artikel 35 van het Wetboek van de inkomsten belastingen 1992 wijzigen

Na de publicatie van de wetteksten licht de RVP, in augustus 2004, met een tweede brief de betrokkenen in over de procedure die op basis van de wetteksten zal worden toegepast. De procedure verschilt danig van de in januari aangekondigde maatregelen. Er is geen sprake meer van een herziening van het gezinspensioen. De RVP zal daarentegen enkel de inkomsten opsplitsen voor het opstellen van de fiscale fiches.

Praktisch gebeurt het volgende:

1. de pensioendienst gaat na of de echtgenoot (die geen pensioen ontvangt) een beroepsactiviteit heeft uitgeoefend en of hij al de pensioenleeftijd bereikt heeft;
2. het bedrag dat voorkomt op de fiscale fiche van elke echtgenoot (maart 2005), is het bedrag opgesplitst alsof elke echtgenoot een eigen pensioen heeft;
3. de belastingdienst zal de belastingvermindering toepassen op elk "inkomen" afzonderlijk net zoals gebeurt in gezinnen waar beide echtgenoten een pensioen genieten.

In maart 2005 blijkt echter dat de heer Jonckers zoals gewoonlijk slechts één fiscale fiche ontvangt. De heer en mevrouw Ritter ontvangen elk hun fiscale fiche maar de fiche van mevrouw Ritter houdt slechts rekening met 3 jaren tewerkstelling in de plaats van met de 7 jaren die zij gewerkt heeft.

Bedenkingen

De RVP was ertoe gehouden om de belastinghervorming zoals voorzien in de programmawet van 9 juli 2004 toe te passen.

Voor de gezinnen die een gezinspensioen genieten en waar de echtgenoot die geen pensioen ontvangt toch een beroepsactiviteit als werknemer heeft uitgeoefend, maakt de RVP voor elke echtgenoot afzonderlijk een fiscale fiche op in verhouding tot zijn persoonlijke rechten.

Om louter praktische redenen heeft de RVP volgende werkwijze gehanteerd bij de opsplitsing van de inkomsten voor het jaar 2004.²⁸

De loopbaan van de echtgenoot die geen pensioen ontvangt wordt in rekening gebracht op basis van volgende regels:

- ◆ de loopbaan omvat alle gewerkte en gelijkgestelde dagen die op de individuele fiche werden ingeschreven vanaf 1954 (arbeiders) of vanaf 1957 (bedienden);
- ◆ indien de loopbaan minder dan 156 dagen telt, wordt deze buiten beschouwing gelaten;
- ◆ de som wordt gedeeld door 312 en vermenigvuldigd met 2;
- ◆ het bekomen getal wordt naar boven afgerond;
- ◆ dit resultaat is het percentage van het pensioen dat aan de echtgenoot wordt toegekend;
- ◆ het percentage bedraagt maximaal 20%, in het andere geval zou de betaling van twee pensioenen als alleenstaande voordeliger zijn.

²⁸ RVP, Dienstnota nr. 2005/9 van 11 april 2005

Conclusie

In beide gevallen beantwoordde de echtgenote van de gepensioneerde aan de wettelijke vereisten om een afzonderlijke fiscale fiche te krijgen.

Door de uitsluiting van de oude loopbanen werd door de RVP een voorwaarde toegevoegd die niet opgenomen is in de wet. Zij werd enkel toegevoegd om praktische redenen te weten, enerzijds de administratieve moeilijkheden die er zijn om bijkomende noodzakelijke inlichtingen in te winnen omdat deze gegevens niet geregistreerd zijn op de individuele rekening en dus niet onmiddellijk bruikbaar waren en anderzijds omwille van het aantal geraamde dossiers (ongeveer 120.000).

De RVP volgt uiteindelijk onze argumentatie en zendt aan de betrokken klagers en aan de belastingsdiensten de gewijzigde documenten.

Voor wat betreft het opstellen van de fiscale fiches 2006 (inkomsten 2005) heeft de RVP zich ertoe verbonden om een oplossing aan te reiken voor de problemen waarmee hij geconfronteerd werd en om alle betrokken gepensioneerden op gelijke basis te behandelen.

Wij waken erover dat de RVP deze verbintenis nakomt.

Onzorgvuldig beheer – Onterecht ingehouden bedrijfsvoorheffing – Terugbetaling

Dossier 9620

De feiten

De heer Steens klaagt er bij de Ombudsdienst Pensioenen over dat er 141,11 euro bedrijfsvoorheffing op zijn pensioen van de maand mei 2005 wordt ingehouden ondanks het feit dat hij drie kinderen ten laste heeft.

Bij de raming van het netto bedrag van zijn pensioen had de RVP nochtans wel rekening gehouden met de gezinslasten.

Bedenkingen

Het onderzoek toont aan dat de heer Steens begin mei aan de RVP meedeelde dat hij drie kinderen ten laste heeft.

Op basis van dit gegeven moest de RVP op zijn pensioen geen bedrijfsvoorheffing inhouden. Omdat de heer Steens deze informatie slechts begin mei meedeelt, was het voor de Rijksdienst technisch niet meer mogelijk om hiermee rekening te houden bij de betaling van de maand mei.

Verder blijkt dat het gewestelijk kantoor van de RVP aan de heer Steens nog vóór hij gepensioneerd was een raming van het netto bedrag van zijn pensioen maakte waarbij wel degelijk rekening gehouden werd met de gezinslasten.

Aanvankelijk lichtte de RVP hem erover in dat de teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing automatisch zou worden geregulariseerd bij de belastingaanslag, met andere woorden na meer dan 1 jaar.

De heer Steens heeft echter dit geld nu nodig. De Ombudsdienst Pensioenen stelt vast dat er geen enkele wettelijke basis bestaat voor de houding die de RVP aanneemt, tenzij hooguit een technisch probleem verbonden aan de terugbetaling van de bedrijfsvoorheffing.

Conclusie

De RVP heeft zich akkoord verklaard de ingehouden bedrijfsvoorheffing van de maand mei 2005 uitzonderlijk terug te betalen aan de klager. Vanaf juni 2005 wordt geen bedrijfsvoorheffing meer ingehouden.

Hoofdverblijfplaats in het buitenland – Jaarlijks levensbewijs – Beschikbaar via de website van de RVP

Dossier 9552

De feiten

De heer Mannaert woont in China. Zijn pensioen wordt maandelijks op een rekening in België betaald.

In april 2005 schorst de RVP de betaling van zijn pensioen. Hij licht de heer Mannaert hierover in met zijn herinneringsbrief van 29 april 2005. De RVP geeft als reden op dat hij geen levensbewijs ontvangen heeft.

De heer Mannaert doet onmiddellijk het nodige. Op 16 mei neemt hij contact op met de Ombudsdienst.

Bedenkingen

De gepensioneerden die in het buitenland wonen en waarvan het pensioen op een rekening in België betaald wordt, moeten jaarlijks in de loop van de maand van hun verjaardag een levensbewijs indienen bij de RVP.

De RVP zendt hen een blanco levensbewijs toe en vraagt om dit volledig ingevuld en ondertekend door de bevoegde overheid (ambassade, consulaat, lokale overheid, enz.) binnen de dertig dagen terug te sturen.

De heer Mannaert verjaart in januari. Omdat hij einde maart zijn levensbewijs nog niet heeft teruggestuurd, schorst de RVP de betaling van zijn pensioen vanaf april 2005. Hij licht op 29 april 2005 de heer Mannaert hierover in. Bij deze brief voegt hij een nieuw blanco levensbewijs.

De heer Mannaert ontvangt deze brief op 16 mei 2005. Hij vult het levensbewijs in en laat het door de bevoegde overheid ondertekenen. Uiteindelijk ontvangt de RVP het formulier op 30 mei 2005. In

juni 2005 ontvangt de heer Mannaert zijn pensioen van de maand juni en de achterstallen van de maanden april en mei.

Conclusie

Wij begrijpen dat de RVP alles in het werk moet stellen om onterechte betalingen te voorkomen. Het feit dat de RVP het pensioen schorst in april en pas einde april de heer Mannaert hierover inlicht, druist echter ons inziens in tegen de regels van behoorlijk bestuur.

Hoewel de RVP het pensioen pas schorste na verloop van 2 maanden blijft de schorsing van de betaling van een pensioen een ernstige maatregel. De RVP moet dan ook alles in het werk stellen om deze maaregel tot een minimum te beperken. In dit geval had de RVP al einde maart de heer Mannaert kunnen inlichten over de schorsing van zijn pensioen vanaf de maand april. De onderbreking in de betaling had hierdoor in principe beperkt kunnen worden tot één maand.

Het verzenden en terugzenden van het levensbewijs vraagt in sommige gevallen, zoals in het geval van de heer Mannaert, enige tijd. Wanneer het levensbewijs dat de RVP toestuurt bovendien nog verloren gaat, heeft de betrokken gepensioneerde niet de mogelijkheid om tijdig alle formaliteiten te vervullen.

Wij vroegen dan ook aan de RVP de mogelijkheid te onderzoeken om het levensbewijs beschikbaar te stellen op zijn website, zoals ook de DOSZ en de CDVU doen. Hierdoor moeten de gepensioneerden die over internet beschikken en die dit wensen de toezending van het levensbewijs door de RVP niet afwachten.

In zijn brief van 1 september 2005 meldt de RVP ons dat voortaan het levensbewijs beschikbaar is op de website. Hij licht alle gepensioneerden hierover in bij de eerst volgende verzending van het levensbewijs. Het document is beschikbaar in de drie landstalen. Aan elk document kan een tweede taal toegevoegd worden om de lokale overheid toe te laten het document beter te begrijpen.

De RVP zet de jaarlijkse verzending van het levensbewijs in de maand van de verjaardag gewoon verder.

Beslaglegging op het pensioen en op het vakantiegeld – Gewijzigde berekening vanaf 2005

Dossier 10199

De feiten

Sinds 2002 rust er een beslag op het pensioen van de heer Delbart. De RVP houdt ongeveer 80 euro per maand in. Bij de betaling van het vakantiegeld in mei houdt de RVP telkens een bijkomend bedrag in evenredig aan het al eerder op het pensioen ingehouden percentage.

In mei 2005 houdt de RVP echter tot verbazing van de heer Delbart het volledige vakantiegeld in. De heer Delbart vraagt aan de RVP om meer inlichtingen. Hij verneemt dat inmiddels de wet gewijzigd werd en dat de inhouding correct is.

Bedenkingen

Het is artikel 1409 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek die de modaliteiten vastleggen betreffende de berekening van de voor beslag vatbare of overdraagbare pensioenbedragen.

Op basis van het koninklijk besluit van 9 december 2004 dat in werking treedt op 1 januari 2005 moet de RVP de inhoudingen voor rekening van derden beperken tot :

- ◆ 0 euro wanneer de voor beslag vatbare inkomsten niet hoger zijn dan 889,00 euro per maand.
- ◆ 1/5e (met een maximum van 13 euro) voor de schijf tussen 889,00 euro en 954,01 euro per maand.
- ◆ 2/5e (met een maximum van 79,20 euro) voor de schijf tussen 954,00 euro en 1.152,01 euro per maand.
- ◆ geen beperking van de voordelen boven 1.152,00 euro per maand²⁹.

Tot 2004 beoogde deze regeling niet expliciet het vakantiegeld van de gepensioneerden. Het vakantiegeld werd echter ook niet vermeld bij de niet voor beslag vatbare inkomsten.

Bij gebrek aan een wettelijke basis verrichtte de RVP op het vakantiegeld een inhouding die overeenstemde met het percentage dat op het pensioen ingehouden werd.

De juridische onzekerheid werd echter groter als gevolg van twee arresten van het Hof van Beroep te Brussel.³⁰ Deze arresten namen elke rechtvaardiging van de administratieve praktijk van de RVP weg. Zij oordeelden dat het vakantiegeld dat betaald wordt in toepassing van de wetgeving met betrekking tot de rust- en overlevingspensioenen der werknemers volledig vatbaar is voor beslag of overdracht.

Zonder wijziging van het Gerechtelijk Wetboek was het onmiddellijke gevolg dat het vakantiegeld van alle gepensioneerden die schulden hebben volledig beslagen moest worden ten voordele van de schuldeisers, zelfs indien hun netto maandinkomen lager lag dan het minimumbedrag dat vatbaar is voor beslag of overdraagbaar is.

De wetgever vond dit gevolg te verregaand en sociaal niet verantwoord. Hij heeft daarom beslist om het pensioen en de voordelen die dit aanvullen, zoals het vakantiegeld, op dezelfde wijze te behandelen.

De wijziging van het Gerechtelijk Wetboek werd uitgevoerd door artikel 300 van de programmawet van 9 juli 2004.³¹ Door dit artikel valt het vakantiegeld voortaan onder dezelfde berekeningsregels als het pensioen zelf.

²⁹ Deze bedragen werden op 1 januari 2006 aangepast (Koninklijk besluit van 7 december 2005 – Belgisch Staatsblad van 15 december 2005)

³⁰ Hof van Beroep Brussel, Arrest van 21 januari 2002 (8e kamer Rolnr 2002/AR/433) en van 16 februari 2004 (17e kamer Rolnr 2001/AR/2527)

³¹ Belgisch Staatsblad van 15 juli 2004, editie 2

Hierdoor is het in de praktijk voor de RVP mogelijk om aan de gepensioneerden met een laag inkomen en die schulden hebben het volledige vakantiegeld of een gedeelte ervan te betalen voor zover de som van het pensioen en het vakantiegeld lager is dan het bedrag dat volledig vatbaar is voor beslag of overdracht in toepassing van artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek.

Wij herinneren eraan dat de grens waarboven de inkomsten volledig vatbaar zijn voor beslag 1.152,00 euro bedraagt op 1 januari 2005. De wetwijziging beschermt dan ook de gepensioneerde wiens globale inkomen (pensioen + vakantiegeld) onder dit bedrag liggen, tegen een onbeperkt beslag. Daarentegen kan elk inkomen boven 1.152 euro volledig in beslag genomen worden.³²

Conclusie

Keren wij terug naar het geval van de heer Delbart. In april 2005 heeft hij een maandelijks inkomen van 1.124,68 euro. De toepassing van artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek geeft als resultaat een inhouding van 81,27 euro (0 + 13 + 68,27 euro). In mei 2005 heeft hij recht op een vakantiegeld van 643,99 euro. Zijn totale inkomen bedraagt dan 1.768,67 euro. Alles boven 1.152,00 euro is vatbaar voor beslag, of 616,67 euro. Als wij hierbij de inhoudingen voegen zoals vastgesteld in functie van de verschillende schijven (0 + 13 + 79,2 + 616,67) komen wij tot een totaalbedrag van 708,87 euro.

Wij moeten dan ook vaststellen dat de RVP de (nieuwe) bepalingen correct toegepast heeft.

Wij begrijpen echter het gevoel van frustratie van de heer Delbart. Er wordt nu immers een berekeningswijze toegepast die in zijn nadeel speelt in vergelijking met de vroegere berekening (in 2004 heeft de RVP slechts 124,68 euro ingehouden).

De vroegere praktijk had echter geen enkele wettelijke basis en moest dan ook in vraag gesteld worden nu gerechtelijke beslissingen de onwettelijkheid inriepen. De wijzigende maatregelen die nadien genomen werden, hadden tot doel de nefaste gevolgen te beperken voor de gepensioneerden met een laag inkomen, zoniet zouden zij in alle gevallen hun volledige vakantiegeld ontzegd geweest zijn.

Terugbetaling door de RVP van teveel ingehouden ZIV-bijdrage op extralegaal voordeel – Inbreuk tegen de informatieplicht

Dossier 9636 – 9643 – 9667

De feiten

Mevrouw Goris ontvangt begin juni 2005 een circulaire cheque, uitgegeven door de RVP, voor een bedrag van 76,52 euro. Omdat de RVP haar op 14 juni 2004 meedeelde dat haar pensioen niet betaald werd omdat zij een beroepsactiviteit uitoefent, is zij niet zeker of zij deze cheque mag innen

³² Voor werknemers wordt het netto bedrag van het vakantiegeld gevoegd bij het loon voor de berekening van het beslag.

en waarom zij deze überhaupt ontvangen heeft. Zij probeert tevergeefs bij de RVP telefonisch inlichtingen te bekomen.

Mevrouw Zeebroeckx contacteert ons omdat zij een cheque van de RVP ontvangen heeft die in het Frans opgesteld is. Een week later ontvangt zij een brief, in het Nederlands, waarin meer inlichtingen over de cheque worden verschaft. Mevrouw Zeebroeckx vindt dat de brief heel moeilijk leesbaar is. Zij bekomt bij de RVP telefonisch meer duidelijkheid.

Zij stelt voor dat in de toekomst de brieven van de RVP nagekeken worden op hun duidelijkheid zodat gepensioneerden die minder mondig zijn niet met vragen en frustraties blijven zitten.

De klacht van de heer Wouters sluit aan bij die van mevrouw Zeebroeckx. Ook hij klaagt zich erover dat hij een cheque in het Frans ontvangen heeft en dat de RVP hem geen duidelijke uitleg kon geven. Volgens de telefonische informatie van de RVP ging het over een terugbetaling van RSZ-bijdragen.

Bedenkingen

Het betreft hier telkens de terugbetaling van te veel ingehouden bijdragen voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering (ZIV-bijdrage) op een kapitaal dat betrokkenen ontvangen hebben.

Bij de uitbetaling van een extralegaal pensioen in de vorm van een kapitaal moet er aan de bron een ZIV-bijdrage van 3,55% ingehouden worden. Wanneer de betaling van dat kapitaal plaats vindt vóór dat betrokkene met pensioen is of er geen pensioen betaald wordt en de fictieve rente lager is dan het drempelbedrag waarboven ZIV-bijdragen verschuldigd zijn, moet er een terugbetaling plaats vinden afhankelijk van de afschrijving van de looptijd en van de coëfficiënt voor de omzetting van het kapitaal in een fictieve rente.³³

Het terug te betalen bedrag is gelijk aan:

- ◆ de op het kapitaal afgehouden ZIV-bijdrage;
- ◆ vermenigvuldigd met het aantal jaren gelegen tussen de datum van betaling van het kapitaal en de wettelijke pensioenleeftijd;
- ◆ gedeeld door de looptijd.

Een voorbeeld kan dit verduidelijken:

- ◆ leeftijd uitbetaling kapitaal van 3.000 euro: 57 jaar;
- ◆ omzettingcoëfficiënt: 3 %;
- ◆ looptijd: 33;
- ◆ op het kapitaal ingehouden ZIV-bijdrage: $3.000 \times 3,55 \% = 106,50$ euro;
- ◆ fictieve maandelijkse rente: $(3000 \times 3 \%) / 12 = 7,50$ euro;
- ◆ drempelbedrag voor ZIV inhouding : 1.092,93 euro;
- ◆ terug te betalen bedrag: $106,50 \times (65 - 57) / 33 = 25,82$ euro.

³³ Artikel 169 van het Wetboek op de Inkomensbelasting

In het geval van mevrouw Goris is het terugbetaald bedrag 76,52 euro, mevrouw Zeebroeckx ontvangt 25,82 euro en de heer Wouters 422,95 euro.

Tot 31 december 2004 was dit een opdracht van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV). Door een nieuwe taakverdeling die vanaf 1 januari 2005 werd ingevoerd tussen de RVP en het RIZIV behoort de terugbetaling van te veel ingehouden ZIV-bijdragen tot de bevoegdheid van de RVP.³⁴ Als gevolg van die nieuwe taakverdeling worden immers alle opdrachten van het RIZIV die betrekking hebben op de inhouding van de bijdrage van 3,55 % overgedragen aan de RVP.

Bij de programmering van de automatische berekening van het terug te betalen bedrag (ongeveer 20.000 terugbetalingen) heeft de RVP nagelaten de taalcodes te converteren. Door deze materiële nalatigheid werd de circulaire cheque voor de Nederlandstaligen afgedrukt in het Frans en deze voor de Franstaligen in het Nederlands.

De fout werd echter te laat opgemerkt om de verzending van de circulaire cheques nog tegen te houden. Zodoende ontvingen de betrokkenen een in het Frans opgestelde circulaire cheque, wat in strijd is met de taalwetgeving.

De verzending van de brief met informatie over de aard en de oorsprong van de circulaire cheque kon daarentegen wel worden tegengehouden. Hierdoor werd hij in de juiste taal maar laattijdig, pas op 20 juni 2005, verstuurd.

Conclusie

Wij betreuren de materiële vergissing van technische aard. Daartegenover staat dat 20.000 assignaties terugvragen en vervangen geen haalbare kaart is. De verwarring bij de burger zou hierdoor nog groter worden en de betaling zou een stuk later worden uitgevoerd.

Alle overheidsdiensten zijn ertoe gehouden de taalwetgeving te respecteren. De wet voorziet echter geen sanctie wanneer dit niet het geval is. Daarom hebben wij met de RVP over een andere manier van rechtzetting onderhandeld.

De RVP stemde ermee in om aan alle belanghebbenden schriftelijk zijn verontschuldigen aan te bieden over het feit dat de circulaire cheque in de verkeerde taal was opgesteld en dat hij onvoldoende gegevens over de aard van de terugbetaling bevatte.

³⁴ Artikelen 178 tot 182 van de Programmawet van 9 juli 2004 (Belgisch Staatsblad van 15 juli 2004, editie 2) en het koninklijk besluit van 22 december 2004 betreffende de Pensioengegevensbank (Belgisch Staatsblad van 10 januari 2005)

Het was de bedoeling van de RVP om alle belanghebbenden tijdig te informeren. Om de redenen die wij hoger uiteengezet hebben, is de brief met toelichting over de terugbetaling van een gedeelte van de ZIV-bijdrage echter te laat verstuurd. Objectief bekeken is er dan ook een communicatiefout begaan.

Overigens zijn ook wij de mening toegedaan dat de verstrekte informatie veel te wensen overlaat. Het gaat hier om een tweede communicatiefout die trouwens een inbreuk is op het Handvest van de sociaal verzekerde.

Dit Handvest bepaalt in artikel 6: “De instellingen van sociale zekerheid moeten zich in hun betrekkingen met de sociaal verzekerde, in welke vorm deze ook plaats vinden, in een voor het publiek begrijpelijke taal uitdrukken”.

Op ons verzoek heeft de RVP deze betrokkenen met een brief nog bijkomende uitleg verstrekt.

De RVP heeft ook beloofd om vanaf volgend jaar de begeleidende brief aan te passen en in een voor iedereen verstaanbare taal op te stellen.

ZIV-inhouding – Pensioenbedrag net boven drempelbedrag – Correctere inning vanaf 1 januari 2006 door nieuwe berekeningswijze

Dossier 9666

De feiten

Vanaf juni 2005 houdt de RVP maandelijks een ZIV bijdrage van 39,40 euro in op het pensioen van de heer Streel. De heer Streel is verwonderd over deze inhouding omdat zijn pensioen dat betaald wordt door de RVP (1.109,94 euro op 1 juni 2005) lager ligt dan het drempelbedrag (1.114,78 euro in het geval van een gerechtigde zonder gezinslast) waarop de inhouding van 3,55 % verricht moet worden.

Hij vreest bovendien dat de teveel ingehouden bijdragen hem slechts in 2006 zullen terugbetaald worden.

Bedenkingen

Na onderzoek blijkt dat er een bijdrage moet ingehouden worden. De heer Streel geniet naast zijn pensioen nog over een klein extralegaal pensioen van 21,37 euro per maand. De RVP heeft slechts sinds maart 2005 weet van dit voordeel. Het is de som van beide voordelen (1.109,94 + 21,37 = 1.131,31 euro) die voortaan moet vergeleken worden met het wettelijke drempelbedrag.

Evenwel is het bedrag dat de RVP inhoudt niet correct. De wettelijke bepalingen schrijven voor dat door de ZIV bijdrage het bedrag van het pensioen niet minder mag bedragen dan het drempelbedrag.³⁵ In voorliggend geval is de inhouding van 39,40 euro (1.131,31 x 3,55 %) te hoog. Zij moet in principe beperkt worden tot $1.131,31 - 1.114,78 = 16,53$ euro.

Artikel 3 § 3 van het koninklijk besluit tot uitvoering van de wet³⁶ bepaalt het volgende.

“Wanneer aan een zelfde persoon één of meer pensioenen worden toegekend waarop de inhouding van ambtswege niet in overeenstemming met § 1³⁷ is verricht, maar waarvan het totale bedrag, eventueel verhoogd met het bedrag van de aanvullende voordelen en van de pensioenen of voordelen, toegekend door buitenlandse of supranationale instellingen, hoger is dan de drempel, geeft de Rijksdienst³⁸ de uitbetalingsorganismen die niet bedoeld zijn in § 6 de opdracht de inhouding te doen. Deze inhouding, waarvan het percentage lager is dan of gelijk aan 3,55 %, wordt verricht vanaf de betaling die volgt op de mededeling van de Rijksdienst.”

Indien na inhouding het totale bedrag van de pensioenen en de aanvullende voordelen dat aan dezelfde persoon is uitbetaald, lager is dan de drempel, betaalt de Rijksdienst³⁹ de onverschuldigde inhoudingen van ambtswege terug aan de betrokkene.

Door de (gedeeltelijke) overname van het pensioenkadaster door de RVP beschikt hij voortaan onmiddellijk over de inlichtingen in verband met de wettelijke pensioenen en bijkomende voordelen die aan eenzelfde persoon worden uitbetaald. Deze administratieve vereenvoudiging beoogt “een correcte en tijdige toepassing van de cumulatierregels binnen de vereiste termijnen”.⁴⁰

De RVP was in 2005 niet onmiddellijk in staat om alle vastgestelde leemten in de berekeningswijze recht te zetten. Hij heeft echter wel de termijnen inzake de terugbetaling verbeterd.⁴¹ De teveel ingehouden bijdragen voor 2003 en 2004 werden in februari-maart 2005 aan de betrokkene terugbetaald.

Conclusie

Om in de toekomst niet meer geconfronteerd te worden met dezelfde moeilijkheden dan in 2005 heeft de heer Streef na rijp beraad beslist om te verzaken aan zijn klein extralegaal pensioen.

³⁵ Artikel 191, § 1, 7° van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994

³⁶ Koninklijk besluit van 15 september 1980 tot uitvoering van artikel 191, § 1, 7° van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994, gewijzigd door het koninklijk besluit van 22 december 2004 (Belgisch Staatsblad van 10 januari 2005)

³⁷ De pensioendienst verricht ambtshalve de inhouding indien het bedrag dat hij uitbetaalt hoger is dan de drempel.

³⁸ Tot 31/12/2004 was dit het RIZIV.

³⁹ Ook hier was dit de opdracht van het RIZIV tot 31/12/2004.

⁴⁰ RVP, Dienstnota 2005/5 van 8 februari 2005, p. 1, punt 2.1

⁴¹ De terugbetaling door het RIZIV gebeurde vaak pas na verloop van 2 jaren.

Vanaf januari 2006 houdt de RVP geen ZIV bijdrage meer in op zijn pensioen. Het aan hem betaald pensioenbedrag steeg met 27,49 euro per maand.

Meer algemeen en om gevolg te geven aan de bemerkingen betreffende de berekeningswijze van bepaalde inhoudingen heeft de RVP vanaf januari 2006 zijn werkwijze veranderd.

Het vooropgestelde doel is te komen tot een correcte inhouding op alle voordelen. Hiertoe werd het berekeningsprogramma gewijzigd. Voortaan mag de inhouding niet hoger meer zijn dan het verschil tussen het totale bedrag van de betaalde voordelen en het drempelbedrag.

Een voorbeeld illustreert de nieuwe werkwijze.

- ◆ Drempelbedrag voor een alleenstaande: 1.137,08 euro
- ◆ RVP pensioen: 750,00 euro
- ◆ Pensioen DOSZ: 200 euro
- ◆ Rente betaald door instelling X: 100 euro
- ◆ Fictieve rente kapitaal: 100 euro

Totaal van de voordelen: 1.150,00 > 1.137,08 euro

- ◆ tot eind 2005 paste elke instelling een inhouding van 3,55 % toe. De totale inhouding bedroeg $1.050,00 \times 3,55 \% = 37,28$ euro (het percentage wordt niet toegepast op de fictieve rente, deze wordt enkel gebruikt om na te gaan of het drempelbedrag is overschreden)
- ◆ maar $1.150,00 - 37,28 = 1.112,72$ euro (< 1.137,08)
- ◆ de inhouding moet beperkt worden tot $1.150,00 - 1.137,08 = 12,92$ euro

Volgens de oude procedure worden de teveel ingehouden bijdragen terugbetaald in de loop van het volgende jaar.

Vanaf 2006 houdt men onmiddellijk de correcte bijdrage in, of 12,92 euro. Deze beperkte inhouding zal enkel gebeuren door de RVP. Noch de DOSZ, noch instelling X moeten een inhouding verrichten.

Deze nieuwe werkwijze samen met een steeds efficiënter wordend beheer van het pensioenkadaster is een aanzienlijke vooruitgang in vergelijking met de vroegere situatie.

De Ombudsdienst Pensioenen blijft aandringen bij de verschillende pensioendiensten op het feit dat de correcte inhouding van de sociale bijdragen behoort tot de essentiële principes van goed beheer die een pensioendienst moet nastreven, zonder voorbij te gaan aan de technische moeilijkheden daaraan verbonden.

Het zou vandaag de dag niet, of niet meer, te verantwoorden zijn dat foutieve inhoudingen gebeuren wanneer de pensioendiensten over alle nuttige gegevens beschikken.

Inhouding ZIV – Inwoners van de Europese Economische Ruimte (E.E.R.) of Zwitserland – Nieuwe procedure vanaf 1 januari 2006

Dossier 7651 – 10517

De feiten

De heer Bara woont in Frankrijk. Sinds 1 januari 2003 geniet hij een rustpensioen als werknemer. Op 1 december 2005 bedraagt zijn bruto maandbedrag 964,29 euro. De RVP houdt hierop een solidariteitsbijdrage in van 2 % of 19,28 euro.

In januari 2006 zakt zijn netto maandbedrag plots van 945,01 euro naar 910,78 euro. Hij werd hierover niet verwittigd. Deze vermindering is het gevolg van een ZIV bijdrage van 34,23 euro per maand.

De RVP licht de betrokkene erover in dat deze bijdrage van 3,55 % werd ingehouden op vraag van het RIZIV.

In het andere gelijkaardige dossier woont de betrokkene in Spanje.

Bedenkingen

Op 1 januari 2005 is een nieuwe taakverdeling tussen de RVP en het RIZIV ingegaan voor wat betreft de ZIV bijdrage.

Vanaf die datum heeft de RVP een groter initiatiefrecht. Door de gedeeltelijke overname van het pensioenkadaster hangt hij niet meer af van de opdracht van het RIZIV om een inhouding te verrichten. De RVP kan zelf beslissen of er een ZIV bijdrage moet ingehouden worden. Hij baseert zich hiervoor op de verschillende inlichtingen waarover hij beschikt. Het betreft hier niet alleen de gegevens van het pensioenkadaster maar ook andere gegevens afkomstig van andere bronnen.

Vanaf januari 2006 laat een nieuw informaticaprogramma toe om de ZIV bijdrage beter te berekenen (meer bepaald, deze die moeten beperkt worden tot het wettelijk drempelbedrag) door gebruik te maken van alle bestaande inlichtingen. Wij verwijzen de lezer voor wat dit betreft naar onze vorige bespreking.

De nieuwe procedure heeft ook wijzigingen tot gevolg voor de personen die in het buitenland wonen.

Voor wat betreft de ZIV bijdrage kan de titularis van een pensioen vrijstelling krijgen van de bijdrage van 3,55 % indien hij in een land woont van de E.E.R. (of in Zwitserland) en indien hij aantoonbaar dat hij ten laste is van het sociale zekerheidsstelsel van dat land.⁴²

⁴² Voor de gepensioneerden die buiten de E.E.R. wonen, is er geen vrijstelling voorzien. Zij blijven dus volledig onderworpen aan de ZIV bijdrage zelfs indien zij volledig ten laste van het sociale zekerheidsstelsel van hun land zijn (op voorwaarde uiteraard dat hun inkomsten – Belgische en andere – boven het drempelbedrag liggen).

De RVP gebruikt vanaf januari 2006 meer bepaald de inlichtingen uit het pensioenkadaster. Dit betekent dat wanneer de betrokkene naast zijn Belgisch pensioen bij zijn pensionering ook nog een kapitaal van een groepsverzekering ontvangen heeft, de fictieve rente die hiermee overeenstemt voortaan automatisch in rekening wordt gebracht voor de berekening van de ZIV bijdrage.⁴³

Dit is dan ook wat er gebeurde bij de heer Bara. Hij had vóór zijn pensionering in 2001 drie kapitalen ontvangen uit een groepsverzekering. De gegevens waren al beschikbaar in het pensioenkadaster sinds begin 2002 maar waren nooit gebruikt voor de vaststelling van de ZIV bijdrage.

Normalerwijze zou een dergelijk geval door het RIZIV al aan de RVP moeten gemeld zijn met het oog op een inhouding zonder rekening te houden met het drempelbedrag. Om een ongekende reden is dit nooit gebeurd.⁴⁴

De nieuwe procedure beperkt zich niet tot de gepensioneerden die één of meerdere Belgische extralegale voordelen hebben ontvangen. Voor de personen die naast hun Belgisch pensioen nog één of meerdere buitenlandse voordelen genieten en waarvan het totaal boven het drempelbedrag ligt, gebruikt de RVP voortaan de gegevens die beschikbaar zijn in de betalingsbestanden.

De RVP wordt echter met een probleem geconfronteerd in alle dossiers waarin mogelijks een ZIV bijdrage moet ingehouden worden. Hij kan niet vertrekken van de veronderstelling dat alle gepensioneerden onder de sociale zekerheid vallen van het land waarin zij wonen. Dit zou erop neerkomen dat alle inwoners van een land van de E.E.R. of van Zwitserland vrijgesteld worden van de ZIV bijdrage. Hij mag ook niet uitgaan van de omgekeerde veronderstelling en het risico lopen om verkeerdelijk ZIV bijdrage in te houden.

De RVP heeft uiteindelijk beslist om voorlopig geen ZIV bijdrage in te houden voor de betrokken personen maar over te gaan tot een onderzoek van de individuele dossiers om na te gaan of er al dan niet een ZIV bijdrage moet ingehouden worden. Volgens onze informatie zouden er zo'n 11.000 dossiers betrokken zijn.

Om dit onderzoek uit te voeren zal de RVP aan het RIZIV een bestand met alle ontdekte gevallen overmaken. Het RIZIV zal inlichtingen inwinnen bij de betrokken Belgische mutualiteit en het resultaat van dit onderzoek aan de RVP meedelen.⁴⁵

⁴³ In het merendeel van de gevallen wordt de fictieve rente die in het pensioenkadaster voorkomt reeds gebruikt voor de berekening van de solidariteitsbijdrage. Het nieuwe is dus dat deze rente ook gebruikt wordt voor de vaststelling van de ZIV bijdrage. Men moet wel voor ogen houden dat de fictieve rente die moet gebruikt worden voor de ZIB bijdrage niet dezelfde is als deze voor de solidariteitsbijdrage. De RVP gebruikt dan ook een conversietabel om de fictieve rente inzake ZIV te berekenen.

⁴⁴ Een mogelijke verklaring: Het RIZIV wist sedert 2002 dat de heer Bara volledig ten laste was van de Franse sociale zekerheid en het is dan ook met kennis van zaken dat het geval niet gesignaleerd werd aan de RVP.

⁴⁵ In feite moet er enkel nagegaan worden of de mutualiteit bij het vertrek naar het buitenland een formulier 121 afgeleverd heeft. Indien niet, wil dit zeggen dat de gepensioneerde onder de toepassing van de Belgische sociale zekerheid blijft.

Indien dit onderzoek uitwijst dat de gepensioneerde die in het buitenland woont toch ten laste is van de Belgische sociale zekerheid zal de RVP ambtshalve overgaan tot de inhouding van een ZIV bijdrage, echter zonder terugwerkende kracht.

Wij merkten echter op dat in de betrokken gevallen de ZIV bijdrage wel degelijk werd ingehouden bij de betaling van de maand januari 2006. Vanaf februari 2006 werd de situatie van de betrokkenen rechtgezet.

De ingehouden bijdrage van de maand januari zal worden teruggestort.

Conclusie

Op basis van een attest van zijn vroegere Belgisch mutualiteit heeft de heer Bara kunnen aantonen dat hij wel degelijk volledig onder het stelsel van de Frans sociale zekerheid valt. Hij heeft dit eind januari 2006 aan de RVP bezorgd. Vanaf februari 2006 wordt dan ook geen ZIV bijdrage meer ingehouden. Het ten onrechte ingehouden bedrag van 34,23 euro zal hem worden teruggestort.⁴⁶

Meer algemeen zet de RVP zich inmiddels in om geval per geval na te gaan of een ZIV inhouding moet gebeuren.

Zodra de RVP de zekerheid heeft dat een gepensioneerde die in het buitenland woont, vrijgesteld kan worden van de inhouding zal deze informatie opgeslagen worden in de betalingsbestanden.

In tegengesteld geval wanneer het onderzoek uitwijst dat er geen vrijstelling van bijdrage is, wordt de bijdrage van 3,55 % (of beperkt tot het drempelbedrag, in voorkomend geval) ingehouden vanaf de volgende maand (en in elk geval zonder terugwerking). De betrokken personen worden hierover ingelicht.

Pensioen en beroepsactiviteit – Verhoogde jaargrens vanaf de normale pensioenleeftijd – (Tijdelijk) onderscheid tussen het stelsel der werknemers en het stelsel in de openbare sector – Uitbreiding Algemene aanbeveling

Dossier 10387

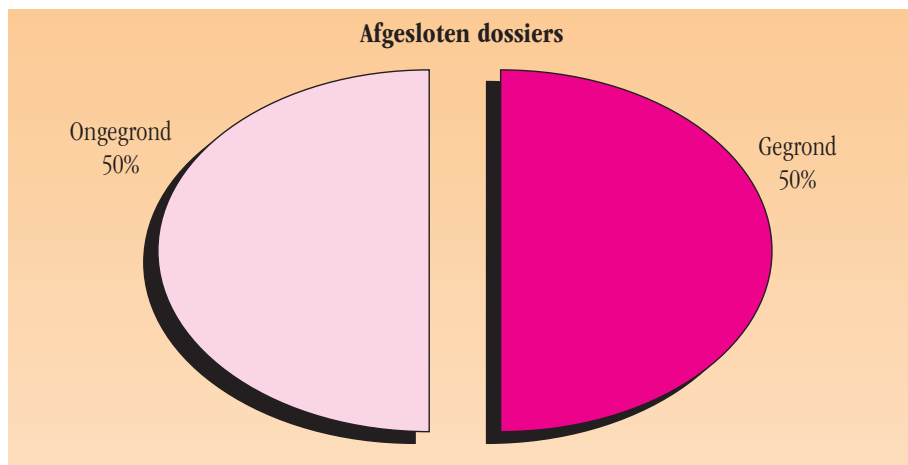
Zie deel de Pensioendienst voor de overheidssector

⁴⁶ Hetzelfde geldt voor het andere dossier.

De Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS)

Deze pensioendienst staat in voor de toekenning van de rust- en overlevingspensioenen voor ambtenaren.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Loopbaan in het onderwijs – Bijambt niet vermeld op de loopbaanfiche – Tijdelijk verlies van pensioenrechten

Dossier 10267

De feiten

Op 1 september 1999 wordt de heer Nilis gepensioneerd na een loopbaan van 1962 tot 1999 in een Hogeschool. Hij geeft zich er niet meteen rekenschap van dat zijn pensioen enkel met zijn loopbaan in hoofdambt rekening houdt. Zijn pensioen bevat zijn prestaties in bijambt tussen 1964 en 1985 in het onderwijs voor sociale promotie niet.

In juli 2004 stelt hij vast dat er hem geen pensioen wordt toegekend voor het bijambt. Hij dient een nieuwe pensioaanvraag in. De PDOS kent hem een tweede pensioen toe vanaf 1 augustus 2004.

De heer Nilis meent dat hij nadeel ondervindt van deze beslissing en neemt contact op met de ombudsman. Hij wenst dat zijn pensioen voor het bijambt op dezelfde datum ingaat als zijn pensioen voor het hoofdambt, namelijk 1 september 1999.

Bedenkingen

De PDOS beschikt niet over informatie betreffende het personeel dat tewerkgesteld is in de openbare sector. Het is pas op het ogenblik dat de ambtenaar zijn pensioenaanvraag indient bij zijn laatste werkgever dat de personeelsdienst het dossier samenstelt. Dit dossier bevat alle inlichtingen en stukken waarover de werkgever beschikt, zoals de benoemingen, de wedden, enz. Deze informatie wordt eventueel aangevuld met inlichtingen waarover de betrokkene zelf beschikt.

Dit dossier, eventueel nog vervolledigd met gegevens van vroegere werkgevers of van de aanvrager zelf, vormt de basis voor het vaststellen van de pensioenrechten.

Het onderzoek van de gearchiveerde stukken toont aan dat de loopbaanfiche die door het departement onderwijs⁴⁷ van de Vlaamse gemeenschap in 1999 aan de PDOS werd overgemaakt geen enkele informatie bevatte over het bijambt van de heer Nilis. De heer Nilis heeft zelf ook geen enkele keer het bijambt vermeld in formulieren die hij naar de PDOS stuurde. Het is pas in juli 2004 dat de PDOS een eerste briefwisseling in verband met het bijambt ontvangt.

Conclusie

De beslissing van de PDOS inzake de ingangsdatum van het pensioen voor het bijambt is correct. Het is wettelijk niet mogelijk om het pensioen toe te kennen vanaf dezelfde ingangsdatum als het pensioen voor het hoofdambt. De pensioendienst werd immers in 1999 niet ingelicht over het bestaan van het bijambt. Dit gebeurde pas in 2004.

Na onze interventie en rekening houdende met het feit dat het voor de pensioendienst uiterst belangrijk is om over een volledige en correcte loopbaanfiche te beschikken, heeft de PDOS op basis van dit dossier aan het departement onderwijs van de Vlaamse gemeenschap gevraagd om altijd alle diensten die door een betrokkene in het onderwijs gepresteerd werden op één enkele loopbaanfiche te vermelden, ongeacht de school, het niveau of de uitgeoefende functies.

Extralegaal voordeel – Fictieve rente in mindering gebracht op het wettelijk pensioen

Dossier 8722

De feiten

De heer Daemen was tewerkgesteld bij een intercommunale. Hij werd op 1 februari 1999 gepensioneerd en ontvangt sindsdien een pensioen dat beheerd wordt door PDOS. Er wordt hem op het ogenblik van zijn pensionering een extralegaal voordeel toegekend.

⁴⁷ Er bestaat bij de Ombudsdienst Pensioenen geen gelijkaardig dossier met betrekking tot de Franse gemeenschap.

In augustus 2004 wordt zijn pensioen verminderd met een fictieve rente. Deze fictieve rente stemt overeen met het extralegale voordeel dat hem in 1999 werd toegekend. Het pensioen van de heer Daemen wordt vanaf augustus 2004 verminderd van 55.320,05 euro tot 50.978,13 euro bruto per jaar. De PDOS vordert geen bedragen uit het verleden terug.

Bedenkingen

In ons Jaarverslag 2004 (p. 94–98) hebben wij een vergelijkbare problematiek besproken. Hoewel het in het geval van de heer Daemen over het kapitaal van een groepsverzekering gaat, blijven het overgrote deel van de bedenkingen en de conclusie ook hier geldig. Wij verwijzen de lezer dan ook voor meer details naar ons Jaarverslag 2004.

Wij hernemen hier een aantal elementen uit onze conclusie.

De PDOS kwalificeert het betaalde kapitaal als een aanvullend pensioenvoordeel en daarom onwettig. Hij kan ons geen rechtsgrond aanduiden.

De juridische argumentatie die de PDOS ons voorgelegd heeft om het voordeel als onwettig te beschouwen is op zijn minst betwistbaar.

Vanuit een betwistbaar standpunt overgaan tot de vermindering van een wettelijk pensioen is slechts aanvaardbaar indien hiervoor een onbetwistbare rechtsgrond bestaat.

De PDOS is er niet in geslaagd om ons een wettelijke bepaling noch enige andere rechtsgrond aan te duiden die het mogelijk maakt om onwettige voordelen in mindering te brengen op het wettelijk pensioen.

Ook in zijn beslissing aan betrokkene beperkt de PDOS zich tot het volgende: “De PDOS is van oordeel dat de uibetaling van een kapitaal in het kader van een afgesloten groepsverzekeringcontract als een onwettig aanvullend voordeel dient te worden beschouwd.”

Deze motivering is zeer summier en bevat geen enkele juridische basis.

Conclusie

Wij zijn er helemaal niet van overtuigd dat de betaling van een kapitaal in het kader van een groepsverzekering als onwettig kan gekenmerkt worden. De PDOS heeft ons geen enkele juridische of wettelijke basis kunnen voorleggen die zou toelaten om een extralegaal voordeel, dat hij als onwettig beschouwt, in mindering te brengen van het wettelijke pensioen.

Ondanks deze vaststelling hebben wij er de PDOS ook nu niet kunnen toe brengen om zijn standpunt te wijzigen.

De PDOS heeft echter de heer Daemen erover ingelicht dat hij zou onderzoeken hoe een sociaal aanvaardbare oplossing kon gevonden worden voor het probleem. Inmiddels blijft het pensioen wel verminderd met de fictieve rente.

Op onze vraag naar deze sociaal aanvaardbare oplossing deelt de PDOS ons in januari 2006 mee dat er voorlopig geen oplossing kan voorgesteld worden. Dit voorstel kan volgens de PDOS “niet losgekoppeld worden van de conclusies die zullen voortvloeien uit de thans gevoerde algemene discussie over de pensioenen van de contractuele personeelsleden in de overheidsdiensten”.

In het kader van dit dossier hernemen wij onze algemene aanbeveling op het gebied van de wijziging in de bevoegdheid van de Hoven en Rechtbanken zodat ook de ambtenarenpensioenen onder de bevoegdheid van de Arbeidsgerechten vallen (JV 2004, p. 94 – zie ook opvolging Algemene aanbevelingen, JV 2005).

Indien de betrokkene een procedure zou inleiden tegen de PDOS zou hij geen andere keuze hebben dan zich te wenden tot de Rechtbank van eerste aanleg met alle financiële gevolgen hieraan verbonden (advocaat en ander kosten).

Wij volgen de verdere evolutie op en komen hier eventueel op terug in een later jaarverslag.

Cumulatie van een rustpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit – Tijdige aangifte door de gepensioneerde – Onzorgvuldige opvolging door de PDOS – Aanzienlijke terugvordering van teveel betaalde pensioenbedragen

Dossier 9519

De feiten

De heer Veys wordt gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid. De PDOS kent hem een rustpensioen toe van 8.997,75 euro bruto per jaar. Omdat dit bedrag lager ligt dan het in het geval van de heer Veys voorziene gewaarborgd minimumpensioen ontvangt hij een supplement minimum van 3.070,29 euro bruto per jaar.

Eind augustus 2004 vat de heer Veys een beroepsactiviteit aan. Hij licht hierover op 14 september 2004 de PDOS in en hij vraagt de stopzetting van de betaling van het supplement minimum.

Als gevolg van deze aangifte licht de PDOS hem er schriftelijk over in dat het rustpensioen (dus zonder het supplement gewaarborgd minimum) moet geschorst worden indien in het jaar 2004 zijn beroepsinkomsten de jaargrens van 7.421,57 euro bruto overschrijden. Hij wordt in dezelfde brief eraan herinnerd dat het supplement minimum niet betaalbaar is voor het ganse jaar indien zijn inkomsten meer bedragen dan 801,17 euro bruto.

De PDOS laat het supplement minimum verder betalen. Op 5 november 2004 ontvangt de PDOS de verklaring van de werkgever betreffende de inkomsten voor het jaar 2004. Uit deze verklaring kan afgeleid worden dat de inkomsten in het jaar 2004 de toegelaten grens van 7.421,57 euro bruto zouden overschrijden. De PDOS schorst het rustpensioen niet.

Op 11 januari 2005 en nogmaals op 9 februari 2005 vraagt de heer Veys aan de PDOS om zijn rustpensioen niet meer uit te betalen omdat hij ook de inkomsten voor het jaar 2005 boven de

toegelaten jaargrens raamt. Vanaf april 2005 stopt de PDOS de betaling van het pensioen. Tegelijkertijd vordert de PDOS het rustpensioen en het supplement gewaarborgd minimum voor het ganse jaar 2004 en de maanden januari tot en met maart 2005 terug.

De heer Veys is niet te spreken over deze werkwijze en wendt zich tot ons.

Bedenkingen

De cumulatie van het pensioen berekend op basis van de loopbaan enerzijds en van het supplement minimum anderzijds met inkomsten uit een beroepsactiviteit is onderworpen aan eigen regels.

Het supplement minimum is voor het ganse kalenderjaar niet betaalbaar zodra de inkomsten uit een beroepsactiviteit in dat kalenderjaar meer bedragen dan 801,17 euro bruto per jaar (bedrag voor 2004).⁴⁸

De cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit wordt geregeld door de wet van 5 april 1994.⁴⁹ Het pensioen op zich mag gecumuleerd worden met inkomsten uit een beroepsactiviteit die niet hoger liggen dan 7.421,57 euro bruto per jaar. Indien de inkomsten in een bepaald kalenderjaar hoger liggen, moet het pensioen geschorst worden voor het ganse kalenderjaar. Op deze regel is een belangrijke uitzondering voorzien. Indien de inkomsten uit een beroepsactiviteit de toegelaten jaargrens met minder dan 15 % overschrijden, wordt het pensioen voor het ganse kalenderjaar verminderd met een percentage dat overeenstemt met het percentage van overschrijding van de jaargrens.⁵⁰

Artikel 17 van deze wet regelt de terugvordering van teveel ontvangen pensioenbedragen in het geval de inkomsten uit een beroepsactiviteit hoger liggen dan de voordien geraamde inkomsten. Wij citeren de tekst van dit artikel.

“De in artikel 59 § 1 van de wet van 24 december 1976 betreffende de budgettaire voorstellen 1976-1977 bedoelde termijn⁵¹ wordt op vijf jaar gebracht indien, in het kader van de toepassing van deze wet, ten onrechte uitbetaalde bedragen dienen te worden teruggevorderd als gevolg van het feit dat het bedrag van de door de gerechtigde aangegeven inkomsten lager ligt dan het werkelijk bedrag van zijn inkomsten.”

Omdat de heer Veys vóór augustus 2004 geen beroepsactiviteit uitoefende, gaat de PDOS uit van het standpunt dat de raming van de beroepsinkomsten tot augustus 2004 nul is. Het loutere feit dat de

⁴⁸ Wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, artikel 122

⁴⁹ Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen

⁵⁰ Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen, artikel 4

⁵¹ De termijn die hier bedoeld wordt, is zes maanden te rekenen vanaf de eerste dag van de maand waarin de bedragen werden betaald.

betrokkene een beroepsactiviteit aanvat waarvoor hij een loon ontvangt, maakt dat de werkelijke inkomsten hoger zullen zijn dan de geraamde inkomsten.

De PDOS is dan ook van mening dat de teveel ontvangen bedragen voor het jaar 2004 in elk geval kunnen teruggevorderd worden. Deze terugvordering staat volgens de PDOS volledig los van het feit of de betrokkene al dan niet tijdig een aangifte deed van zijn beroepsactiviteit.

De PDOS motiveert haar standpunt overigens ook door het feit dat indien zij deze regel niet zou toepassen de personen die pas op het einde van het jaar een activiteit beginnen uitoefenen een voordeliger regeling zouden krijgen dan deze die het ganse jaar een activiteit uitoefenen. Bij deze laatste wordt het pensioen immers geschorst gedurende het ganse jaar terwijl deze die pas op het einde van het jaar een activiteit aanvangen, hun pensioen ontvangen hebben en er maximaal zes maanden zouden kunnen teruggevorderd worden.

Conclusie

Na grondig onderzoek van de wetgeving en van de toepassing door de PDOS kunnen wij niet anders dan het standpunt van de PDOS in dit dossier bijtreden. Een andere houding zou een uniforme toepassing van de wetgeving in alle gevallen in de weg staan.

Wij hebben geen enkele wettelijke bepaling kunnen inroepen om de PDOS te vragen om de betaalde pensioenbedragen niet terug te vorderen.

Wij kunnen daarentegen helemaal niet instemmen met de door de PDOS gevolgde werkwijze in dit dossier. Wij zijn ervan overtuigd dat de PDOS het dossier sneller had kunnen en moeten behandelen.

Uit de aangifte van zijn beroepsactiviteit in september 2004 blijkt duidelijk dat de inkomsten uit deze beroepsactiviteit meer zouden bedragen dan 801,17 euro bruto. De PDOS wist toen al dat hij het supplement minimum dat hij in 2004 verder liet betalen, zou moeten terugvorderen.

Het negeren van de vraag van de heer Veys tot stopzetting van de betaling van het supplement minimum en het blijven betalen van het rustpensioen ondanks het feit dat de PDOS sinds november 2004 beschikte over alle elementen om het pensioen te schorsen, getuigen van een onzorgvuldige opvolging van het dossier. De heer Veys heeft alle wettelijke verplichtingen volledig en stipt nageleefd. Het feit dat de schuld die hij moet terugbetalen verder opgelopen is, is louter het gevolg van de onzorgvuldige opvolging van het pensioendossier.

Cumulatie van een militair pensioen en inkomsten uit een beroepsactiviteit – Het jaar waarin de betrokkene 65 wordt – Ongewild effect van de wet

Dossier 9014

De feiten

De heer Vandersteen geniet sinds 1 juli 1995 een rustpensioen als militair. Omdat hij nog een beroepsactiviteit uitoefende waarvan de inkomsten de toegelaten jaargrens overschrijden, verminderde de PDOS zijn pensioen met 20 %.

In juni 2004 werd hij 65 jaar oud. Hij stopt zijn beroepsactiviteit. Hij had met zijn werkgever afgesproken om zijn inkomsten voor die periode te beperken tot de toegelaten jaargrens zodat hij voor het ganse kalenderjaar 2004 zijn volledig pensioen zou kunnen ontvangen.

De PDOS betaalt zijn volledige pensioen uit vanaf juli 2004. Voor de periode tot einde juni blijft het pensioen met 20 % verminderd. De heer Vandersteen kan hiermee niet instemmen en neemt met ons contact op omdat de PDOS bij zijn standpunt blijft.

Bedenkingen

De wet van 5 april 1994 regelt de cumulatie van een rustpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit.⁵² Voor het jaar waarin de gepensioneerde de leeftijd van 65 jaar bereikt, werd deze wet aangepast sinds 1 januari 2002.⁵³

De nieuwe regeling bepaalt dat vanaf de eerste dag van de maand volgend op de 65ste verjaardag tot het einde van het jaar de inkomsten de grens voorzien voor personen ouder dan 65 jaar niet mogen overschrijden. Deze grens moet beperkt worden tot een bedrag dat gelijk is aan de jaargrens vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller overeenstemt met het aantal maanden van het jaar na de 65ste verjaardag en de noemer 12 is.

De wet voorziet in een gelijkaardige toepassing voor de periode tussen 1 januari en het einde van de maand van de 65ste verjaardag. Ook hier moet een pro-ratisering van de jaargrens toegepast worden.

Normaal is de jaargrens van toepassing tot de leeftijd van 65 jaar lager dan deze toepasselijk vanaf de leeftijd van 65 jaar. In het geval van een militair die wegens leeftijd vóór de leeftijd van 60 jaar gepensioneerd is, zijn de jaargrenzen vóór en na de leeftijd van 65 jaar gelijk.

Omdat hij in juni 2004 de leeftijd van 65 jaar bereikte, heeft de PDOS het jaar 2004 zoals de wet het voorschrijft, opgesplitst in twee delen, in dit geval twee maal 6 maanden, en de inkomsten voor elke periode vergeleken met de helft van de jaargrens.

Voor de periode vanaf 1 juli kon het pensioen volledig betaald worden omdat de heer Vandersteen geen beroepsinkomsten meer had. Voor de periode tot einde juni 2004 bleef het pensioen verminderd met 20% omdat de inkomsten, die 11.804,32 euro bedroegen, de toegelaten grens van 6.778,34 euro (= 13.556,68 x 6/12) overschreden.

⁵² Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen

⁵³ Koninklijk besluit van 23 december 2002 houdende diverse wijzigingen aan de wet van 5 april 1994

Conclusie

Op basis van de wettelijke bepalingen kunnen wij niet anders dan tot het besluit komen dat de PDOS deze regels correct heeft toegepast. Het feit dat de inkomsten onder de volledige jaargrens bleven, heeft hierbij geen belang. Het is immers de gepro-ratiseerde jaargrens die moet toegepast worden.

Door de wijziging van de wet van 5 april 1994 sinds 1 januari 2002 heeft de wetgever de cumulatierегeling voor 65-plussers versoepeld door de toegelaten jaargrenzen aanzienlijk te verhogen vanaf die leeftijd. In het geval van een militair die wegens leeftijd voor de leeftijd van 60 jaar gepensioneerd wordt, gelden deze verhoogde bedragen ook vóór de leeftijd van 65 jaar.

Door de toepassing echter van de verplichte opsplitsing van het kalenderjaar waarin de betrokkene 65 jaar wordt, komt men in dit dossier tot een averechts effect. In feite is de versoepeling van de regeling betreffende de cumulatie van een beroepsactiviteit met een pensioen vanaf de leeftijd van 65 jaar die de wetgever op het oog had, hier een verstrenging van de jaarnorm.

Ook in ons Jaarverslag 2004 hebben wij een bespreking betreffende de toepassing van de cumulatierегels door de verschillende pensioendiensten opgenomen en een aanbeveling geformuleerd.⁵⁴

Indien de regeling toepasbaar voor werknemers of zelfstandigen op de heer Vandersteen zou toegepast worden, zou zijn pensioen wel degelijk voor het ganse jaar betaalbaar zijn.

Pensioen en beroepsactiviteit – Verhoogde jaargrens vanaf de pensioenleeftijd – (Tijdelijk) onderscheid tussen het stelsel der werknemers en het stelsel in de openbare sector – Uitbreiding Algemene aanbeveling

Dossier 10387

De feiten

Mevrouw Sirleraux werd gepensioneerd op 63 jarige leeftijd. Zij geniet een rustpensioen in de openbare sector en een rustpensioen in de regeling voor werknemers. Sinds begin 2004 bedragen deze pensioenen respectievelijk 4.039,17 euro bruto per jaar (PDOS) en 12.260,39 euro bruto per jaar (RVP).

Op 28 mei 2004 vraagt zij aan de RVP wat het maximumbedrag is dat zij mag bijverdienen. De RVP antwoordt haar op 10 juni 2004 dat de jaargrens in haar geval 13.556,68 bruto bedraagt.

⁵⁴ JV 2004, Algemene aanbeveling 2004/2, p. 155, Inzake de cumulatie van rustpensioenen van de openbare sector met een beroepsactiviteit: zoals in de regeling voor werknemers en zelfstandigen en bij voorkeur met terugwerkende kracht tot 1 januari 2002, in het jaar waarin de gepensioneerde 65 jaar wordt, het jaarinkomen vergelijken met een individuele jaargrens in functie van de verjaardag

In het volgende jaar verklaart mevrouw Sirleraux dat haar inkomsten voor het jaar 2004, 12.090,60 euro bedroegen. Zij meent dan ook dat zij onder de toegelaten grens gebleven is.

Op 5 november 2005 meldt de PDOS haar echter dat zij de jaargrens in 2004 met meer dan 15 % overschreden heeft en dat zij bijgevolg het pensioen van de openbare sector integraal moet terugbetalen.

Bedenkingen

Ons onderzoek wijst uit dat de PDOS het pensioen in het jaar 2004 volledig uitbetaalde op basis van volgende elementen.

Eenzijds bleven de inkomsten van mevrouw Sirleraux in 2003 onder de toegelaten jaargrens en anderzijds had mevrouw Sirleraux geen raming van haar inkomsten voor het jaar 2004 vermeld op het formulier dat de PDOS haar in april 2004 had toegestuurd.

De wetgeving in de openbare sector en in de regeling voor werknemers verschillen voor wat betreft de cumulatierегeling.

In het stelsel van de werknemers geniet de gepensioneerde die de pensioenleeftijd bereikt een verhoogde jaargrens. In 2004 was de pensioenleeftijd voor vrouwen 63 jaar en voor mannen 65 jaar. Vanaf 1 januari 2006 bedraagt de pensioenleeftijd voor vrouwen 64 jaar.

In de openbare sector is de pensioenleeftijd vastgesteld op 65 jaar zowel voor mannen als voor vrouwen. Daarom vermeldt de wet dat de verhoogde jaargrens betreffende cumulatie met een beroepsactiviteit toegepast moet worden vanaf de leeftijd van 65 jaar.

De PDOS licht de gepensioneerde in op het ogenblik van de pensionering. Wanneer hij een beroepsactiviteit start na de pensionering wordt hij nogmaals ingelicht over de toepasselijke regels.

Conclusie 1

Omdat mevrouw Sirleraux in 2004 slechts 63 jaar was, kon haar pensioen in de openbare sector volledig betaald worden voor zover haar inkomsten beperkt werden tot 7.421,57 euro bruto per jaar.

Daar zij meer dan 12.000 euro verdiende, werd deze grens duidelijk met meer dan 15 % overschreden. De beslissing van de PDOS om haar pensioen voor het jaar 2004 te schorsen is dan ook correct.

Men moet nochtans erkennen dat de toepassing van twee verschillende grenzen voor een zelfde jaar en voor een zelfde beroepsactiviteit vrij verwarrend is voor de gepensioneerde.

Wij begrijpen dat elk stelsel zijn eigen logica heeft en dat hieruit verschillende regels kunnen voortvloeien. In de hier aangehaalde situatie is het onderscheid slechts tijdelijk. De overgangperiode waarbij de pensioenleeftijd voor vrouwen in de werknemersregeling wordt

opgetrokken, loopt af op 1 januari 2009. Vanaf die datum is de pensioenleeftijd voor alle gepensioneerden, man of vrouw, werknemer, zelfstandige of ambtenaar vastgesteld op 65 jaar.

Wij hopen echter dat ondertussen een nog grotere inspanning geleverd wordt om de informatieverstrekking aan de gepensioneerden te verbeteren.

De aankondiging begin 2006 van een pilootproject dat binnen een korte tijd de oprichting van een contactcenter beoogt voor de drie voornaamste pensioendiensten (RVP, RSVZ en PDOS) zou een stap in de goede richting betekenen.

Conclusie 2

In ons Jaarverslag 2004 (p. 102) hebben wij aanbevolen om een einde te maken aan het ongewenste effect van de wetgeving en aan de discriminatie tussen de gepensioneerden uit de openbare sector en deze uit de regeling voor werknemers of zelfstandigen voor wat betreft de cumulatie van een pensioen met een beroepsinkomen.

Het betrof hier de harmonisering van de toegelaten arbeid in de drie stelsels. In het geval de wetteksten worden aangepast hebben wij gesuggereerd om uitzonderlijk terugwerkende kracht aan de nieuwe maatregelen te geven.

De situatie die wij met dit dossier besproken hebben, is niet helemaal dezelfde. Toch past zij in een uitbreiding van de aanbeveling. Wij zijn er ons bewust van dat de toestand zoals beschreven in bovenstaand dossier slechts tijdelijk is en vanaf 1 januari 2009 spontaan opgelost wordt omdat vanaf dan de pensioenleeftijd in de drie stelsels zowel voor mannen als voor vrouwen dezelfde is. Toch herhalen wij hier onze aanbeveling met inbegrip van de retro-activiteit van de wetwijziging.

In afwachting hebben wij de verschillende pensioendiensten gecontacteerd en hen uitgenodigd om hun informatieverstrekking betreffende de toegelaten arbeid aan te vullen en te verbeteren zowel in hun algemene informatie (standaardformulieren, brochures, internet, ...) als in hun antwoorden op vragen van gepensioneerden en dit niettegenstaande onze aanbeveling en het tijdelijk karakter van het probleem.

Een bijzondere aandacht is vereist wanneer er verschillende pensioenen in verschillende stelsels samenkomen. De aan de gepensioneerde verstrekte inlichtingen zouden op zijn minst moeten vermelden dat er in verschillende stelsels verschillende regels voor de vaststelling van de toegelaten grensbedragen kunnen bestaan. Wanneer de gepensioneerde aan verschillende stelsels onderworpen is, zouden de pensioendiensten niet mogen aarzelen om de vragen ook aan de andere diensten over te maken opdat de informatie die verstrekt wordt zo volledig mogelijk zou zijn.

Inkomsten uit een beroepsactiviteit – Afscheidspremie – Proratisering van de jaargrens – Oplossing in het voordeel van de gepensioneerde

Dossier 9596

De feiten

Mevrouw Rombouts geniet sinds 1 februari 1997 een overlevingspensioen in de openbare sector en nog een klein overlevingspensioen in de regeling voor werknemers. Zij beperkt haar inkomsten uit een beroepsactiviteit als werknemer in de privé-sector tot de toegelaten jaargrenzen. Haar overlevingspensioenen worden dan ook regelmatig betaald.

Op 30 augustus 2003 wordt zij 60 jaar. Zij vraagt haar rustpensioen aan vanaf 1 september 2003.

De RVP kent haar vanaf deze datum een rustpensioen toe. Hij betaalt geen overlevingspensioen meer uit. De PDOS vermindert vanaf 1 september 2003 haar overlevingspensioen.

Op 26 mei 2005 stuurt de PDOS een schuldnotificatie naar mevrouw Rombouts. Zij moet het overlevingspensioen dat zij genoten heeft van 1 januari 2003 tot en met 31 augustus 2003 integraal terugbetalen omdat zij de toepasselijke grens inzake toegelaten inkomsten met meer dan 15 % overschreden heeft.

Mevrouw Rombouts vraagt nadere inlichtingen aan de PDOS. Hij meldt dat zij als gevolg van de toekenning van een afscheidspremie de pro-rata grens overschreden heeft en dat haar dossier correct behandeld werd.

Mevrouw Rombouts kan niet instemmen met deze terugvordering en wendt zich tot ons op 6 juni 2005.

Bedenkingen

Het pensioen in de openbare sector kan gecumuleerd worden met inkomsten uit een beroepsactiviteit voor zover deze inkomsten de door de wet vastgestelde grens niet overschrijden.⁵⁵

Indien de jaargrens met 15 % of meer overschreden wordt, wordt het pensioen voor het ganse kalenderjaar geschorst. Indien het inkomen de grens met minder dan 15 % overschrijdt, wordt het pensioen verminderd met het overeenstemmende percentage.

Voor het jaar waarin de cumulatie van meerdere pensioenen ontstaat, wordt de jaargrens opgesplitst. De jaargrens wordt zowel voor de periode tussen 1 januari en de datum waarop de cumulatie ontstaat als voor de resterende periode van het jaar vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 12 is en de teller gelijk aan het aantal maanden van elke periode. De inkomsten uit elke periode worden met deze geproratiseerde grens vergeleken.⁵⁶

⁵⁵ Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen, artikel 4

⁵⁶ Idem, artikel 14

In het geval van mevrouw Rombouts ontstaat de cumulatie van haar overlevingspensioen met haar rustpensioen op 1 september 2003. Haar inkomsten uit een beroepsactiviteit uit elke periode afzonderlijk moeten bijgevolg vergeleken worden met de respectievelijke grens van 8/12 en 4/12 van de jaargrens.

Omdat mevrouw Rombouts vanaf 1 september 2003 geen inkomsten meer heeft uit een beroepsactiviteit kan in toepassing van deze cumulatieregels haar overlevingspensioen volledig betaald worden vanaf die datum. Als gevolg van de toepassing van de wettelijke bepalingen die de cumulatie van een rustpensioen en een overlevingspensioen regelen,⁵⁷ moet haar overlevingspensioen in de openbare sector verminderd worden. Haar overlevingspensioen in de werknemersregeling is niet langer betaalbaar.

Anders is het voor de periode van 1 januari 2003 tot en met 30 augustus 2003. De PDOS moet voor deze periode de jaargrens vermenigvuldigen met 8/12. Dit betekent dan ook dat de inkomsten uit de beroepsactiviteit moeten vergeleken worden met 9.895,42 euro (14.843,13 x 8/12, waarbij 14.843,13 de jaargrens is).

Hoewel mevrouw Rombouts zoals gewoonlijk haar inkomsten beperkte, overschrijden haar inkomsten toch deze beperkte grens met meer dan 15 % ingevolge de toekenning van een afscheidspremie.

De PDOS beschouwt de afscheidspremie als een inkomen uit een beroepsactiviteit die betaald wordt op de laatste dag van de tewerkstelling. Als beroepsactiviteit moet immers verstaan worden elke activiteit die inkomsten kan opleveren zoals bedoeld door artikel 23, § 1, 1°, 2° en 4° van het wetboek van de inkomsten belastingen (WIB 92), waarbij onder 4° alle bezoldigingen bedoeld worden.

Het is enkel de toekenning van de afscheidspremie van 3.009,18 euro bruto dat de schorsing van het pensioen voor de periode van 1 januari 2003 tot en met 31 augustus 2003 en een terugvordering van meer dan 6.500 euro tot gevolg heeft.

Conclusie

Op basis van ons onderzoek konden wij niet anders dan besluiten dat de PDOS het overlevingspensioen voor de periode van 1 januari 2003 tot en met 31 augustus 2003 moest schorsen en terecht de teveel betaalde bedragen volledig terugvorderde.

Verder onderzoek bracht ons tot volgende vaststelling. Indien de RVP in 2003 geen rustpensioen zou toegekend hebben dan ontstaat er bij de PDOS geen nieuwe cumulatietoestand. De inkomsten uit de beroepsactiviteit moeten dan vergeleken worden met de normale jaargrens (14.843,13 euro). Wij merken dat in dat geval de inkomsten van mevrouw Rombouts lager zijn dan dit grensbedrag.

⁵⁷ Artikel 40 bis van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen

Dit alles zou ook tot gevolg hebben dat het overlevingspensioen van mevrouw Rombouts voor het ganse jaar 2003 in beide stelsels volledig betaalbaar zou zijn. Vanaf 1 januari 2004 kan het rustpensioen als werknemer toegekend worden samen met een beperkt overlevingspensioen in de openbare sector.

De PDOS stemde ermee in om het dossier te herzien op voorwaarde dat mevrouw Rombouts het bewijs leverde dat zij haar rustpensioen in de werknemersregeling volledig heeft teruggestort. De RVP was akkoord om gevolg te geven aan de vraag van mevrouw Rombouts om haar pensioen te verzaken voor de periode van september tot en met december 2003.

Wij hebben deze oplossing aan mevrouw Rombouts voorgelegd. Uiteraard is de gepensioneerde volledig vrij om hierop in te gaan of niet.

Deze mogelijke oplossing speelt in dit geval in het voordeel van de gepensioneerde. In andere gevallen (zoals bvb. bij een andere opsplitsing van het jaar, andere verhouding in de pensioenbedragen, ...) kan een dergelijke toepassing echter in het nadeel van de betrokken gepensioneerde zijn.

Gemengde loopbaan als werknemer of zelfstandige en als ambtenaar – Geen beslissing in de regeling voor werknemers of zelfstandigen bij gebrek aan pensioenaanvraag in de openbare sector

Dossier 9084 – 9872 en andere

De feiten

De heer Hellemont werd 65 jaar in oktober 2004. Het RSVZ stuurde hem in september 2003 de nodige informatie toe in verband met het ambtshalve onderzoek van zijn pensioenrechten vanaf de leeftijd van 65 jaar.

Omdat hij niets meer verneemt, neemt hij in november 2004 telefonisch contact op met het RSVZ. Het RSVZ deelt hem mee dat het over alle informatie beschikt betreffende zijn zelfstandige activiteit en het politieke mandaat dat hij uitoefende. De gegevens over het pensioen in de openbare sector ontbreken. Het RSVZ geeft hem de raad een fax te sturen naar de PDOS.

Omdat hij eind februari 2005 nog steeds geen verder nieuws over zijn pensioenrechten heeft, neemt hij met ons contact op.

De heer Voets komt bij de Ombudsdienst aankloppen met ongeveer hetzelfde verhaal. Op 18 augustus 2005 heeft hij nog geen enkele beslissing ontvangen van de RVP, het RSVZ en de PDOS, dit terwijl zijn pensioenen ingaan op 1 september 2005.

Bedenkingen

In de regeling voor werknemers en zelfstandigen voorziet de wet in een ambtshalve onderzoek van de pensioenrechten op leeftijdsgrens (65 jaar).⁵⁸ De pensioendienst zendt ongeveer een jaar vóór de pensioenleeftijd de nodige informatie aan de toekomstig gepensioneerde.

In de openbare sector bestaat dit ambtshalve onderzoek op leeftijdsgrens niet. De toekomstig gepensioneerde is verplicht een pensioenaanvraag in te dienen.

De heer Hellemont heeft in 1979 ontslag genomen in de openbare sector. Hij kan zijn aanvraag rechtstreeks indienen bij de PDOS.

Wij stellen vast dat de heer Hellemont geen pensioenaanvraag indiende. Hij beschikt wel over een (oude) brief van de PDOS waarin hem meegedeeld wordt dat hij vanaf de leeftijd van 60 jaar op zijn aanvraag een pensioen in de openbare sector kan bekomen.

De fax die de heer Hellemont in november 2004 aan de PDOS gezonden heeft, is niet terug te vinden. De PDOS kon dus onmogelijk een antwoord op deze fax formuleren.

De PDOS beschikt wel over de vragen om informatie van het RSVZ betreffende de pensioenrechten van de heer Hellemont. Omdat de PDOS niet over een pensioendossier beschikte, heeft zij niet op deze vragen om informatie geantwoord.

Om een definitieve beslissing te kunnen nemen, heeft het RSVZ deze informatie nodig. Daarom heeft het RSVZ geen pensioenbeslissing genomen. Omdat de heer Hellemont zijn cumulatief formulier niet terugstuurde aan het RSVZ werd evenmin een voorlopige beslissing genomen en werd het onvoorwaardelijk pensioen niet uitbetaald.

Het onvoorwaardelijk pensioen is vanaf de pensioenleeftijd enkel betaalbaar indien het pensioen niet betaalbaar is of indien het onvoorwaardelijk pensioen voordeliger is.

De heer Voets had geen diensten in de openbare sector na 31 december 1976. Hij had bijgevolg geen recht op een pensioen in de openbare sector. De RVP neemt geen pensioenbeslissing omdat hij wacht op inlichtingen van de PDOS. Deze blijven echter uit omdat de PDOS over geen pensioenaanvraag beschikt.

Begin augustus 2005 neemt de heer Voets zelf contact op met de PDOS. Op 11 augustus neemt de PDOS een weigerende beslissing en doet zij het nodige voor de overdracht van bijdragen van de openbare sector naar de werknemersregeling voor de tewerkstelling in de openbare sector.

⁵⁸ De pensioenleeftijd voor vrouwen is 64 jaar vanaf 1 januari 2006.

Conclusie

Door het feit dat de heer Hellemont zijn aanvraag niet indiende bij de PDOS verstrekte deze administratie geen inlichtingen aan het RSVZ. Het RSVZ op zijn beurt kon geen definitieve pensioenbeslissing nemen. Omdat hij ook zijn cumulatief formulier niet terugbezorgde aan het RSVZ, betaalde het ook het onvoorwaardelijk pensioen niet uit.

Ook in het geval van de heer Voets verstrekt de PDOS om dezelfde reden geen inlichtingen aan de RVP en het RSVZ. Als gevolg van onze interventie neemt de RVP wel een voorlopige beslissing en betaalt het RSVZ het onvoorwaardelijk pensioen uit zodat de heer Voets op 1 september 2005 niet helemaal zonder inkomsten valt.

Eind november 2005 zijn de verschillende pensioendossiers afgehandeld en bekomt de heer Voets zijn pensioenen waarop hij recht heeft.

Eenzijds kunnen wij niet instemmen met het feit dat de PDOS niet reageert op de brieven van de andere pensioendiensten wanneer hij niet over een pensioenaanvraag beschikt.

Het gemeentebestuur waar de heer Hellemont zijn politiek mandaat verrichtte, beantwoordde de vragen van het RSVZ wel, ondanks het feit dat ook het gemeentebestuur niet over een pensioenaanvraag beschikte.

Anderzijds hebben wij wel begrip voor de houding van de PDOS. Er is immers door de wetgever geen automatische polyvalentie van de aanvraag ingesteld omwille van de bijzondere pensioenregeling in de openbare sector. De betrokkene is niet verplicht om zijn verschillende pensioenen vanaf dezelfde datum te laten ingaan. Daarom wacht de PDOS de pensioenaanvraag van de betrokkene af vooraleer te antwoorden aan de andere instelling.

In het kader van de polyvalentie van de aanvraag is de ingangsdatum van het pensioen in de openbare sector dezelfde als deze van het andere pensioen indien de aanvraag in de openbare sector wordt ingediend binnen de zes maanden na de datum waarop de beslissing in de andere regeling aan de betrokkene wordt betekend.

De heer Hellemont heeft op onze vraag zijn pensioenaanvraag in de openbare sector en bij het gemeentebestuur ingediend. Hij stuurde eveneens zijn cumulatieverklaring terug aan het RSVZ. Het RSVZ kon onmiddellijk het onvoorwaardelijk pensioen betalen omdat gelet op de inkomsten uit zijn cumulatieveactiviteit zijn pensioen niet betaalbaar is.

Algemene conclusie

Artikel 3 van de wet van 11 april 195 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde stelt: de instellingen van sociale zekerheid “zijn verplicht aan de sociaal verzekerde die daar schriftelijk om verzoekt, alle dienstige inlichtingen betreffende zijn rechten en verplichtingen te verstrekken en uit eigen beweging de sociaal verzekerde alle bijkomende informatie te verschaffen die nodig is voor de behandeling van zijn verzoek of het behoud van zijn rechten, ...”.

Werken in overeenstemming met deze bepaling zou betekenen dat de pensioendiensten in het kader van het onderzoek van de pensioenrechten in de regeling voor werknemers of zelfstandigen uit eigen beweging aan de aanvrager alle inlichtingen verschaffen over de wijze waarop hij in de andere pensioenstelsels zijn rechten kan laten gelden indien uit de gegevens van het dossier kan afgeleid worden dat er nog geen onderzoek naar deze rechten werd opgestart.

Wij hebben dan ook aan de drie betrokken pensioendiensten (RVP, RSVZ en PDOS) gevraagd om aan deze problematiek de nodige aandacht te besteden en om hierover overleg te plegen om tot een passende oplossing te komen.

Overdracht van bijdragen in het kader van de wet van 5 augustus 1968 – Mededeling van inlichtingen aan de RVP – Vertraging als gevolg van het ontbreken van informatie van de werkgever

Dossier 9625

De feiten

Mevrouw Impe dient in maart 2004 haar pensioenaanvraag in voor een rustpensioen in de regeling voor werknemers.

Volgens de gegevens in haar aanvraag heeft zij uitsluitend als vast benoemd ambtenaar gewerkt van 1964 tot 1968. De RVP meldt haar dat hij geen pensioen kan toekennen bij gebrek aan informatie over deze tewerkstelling. Hij meldt haar verder dat de overdracht van bijdragen aan de PDOS gevraagd werd.

Omdat haar pensioen moest ingaan op 1 april 2005 en omdat zij geen enkele beslissing ontvangen had, roept zij op 6 juni 2005 de hulp van de Ombudsdienst Pensioenen in.

Bedenkingen

Mevrouw Impe werkte van 1 mei 1964 tot 28 juni 1968 als ambtenaar bij de FOD Financiën. Aan de vastbenoemde ambtenaren kan een pensioen in de openbare sector worden toegekend op voorwaarde dat zij tenminste vijf voor het pensioen in aanmerking komende dienstjaren tellen en dat zij in aanmerking komende diensten presteerden na 31 december 1976 en dat zij een aanvraag hebben ingediend.⁵⁹

Uit haar dossier blijkt dat zij geen diensten na 31 december 1976 presteerde. Er kan bijgevolg geen pensioen in de openbare sector worden toegekend. Diensten waarvoor geen pensioen in de openbare sector kan toegekend worden, kunnen in principe opgenomen worden in het pensioen in de regeling voor werknemers.

⁵⁹ Wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, artikel 46

Omdat zij vast benoemd was, werden er terecht geen bijdragen gestort in het stelsel van de sociale zekerheid. De tewerkstelling van mevrouw Impe van 1964 tot 1968 verschijnt dus niet op de individuele pensioenrekening die CIMIRE bijhoudt.

Er moet bijgevolg een overdracht van bijdragen gebeuren van de openbare sector naar de werknemersregeling (stelsel sociale zekerheid). De RVP vroeg al in juni 2004 aan de PDOS om haar principieel akkoord te geven voor deze overdracht.

De problematiek van de overdracht van bijdragen werd in vorige jaarverslagen al uitgebreid besproken.⁶⁰

De PDOS moet aan de vroegere werkgever (FOD Financiën) inlichtingen vragen betreffende de loopbaan en aan de weddendienst van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU) betreffende de wedden die mevrouw Impe genoten heeft. Deze gegevens zijn immers noodzakelijk voor het uitvoeren van de overdracht en voor het vaststellen van de pensioenrechten in de regeling voor werknemers.

De PDOS bevestigde ons dat zij deze inlichtingen meermaals aan de FOD Financiën heeft gevraagd. Uiteindelijk bezorgde de FOD Financiën de noodzakelijke inlichtingen aan de PDOS in mei 2005 en werden ook de weddengegevens aan de PDOS meegedeeld. Het is pas vanaf dat ogenblik dat de PDOS kon onderzoeken of er bijdragen kunnen overgedragen worden naar de werknemerssector.

In antwoord op onze interventie meldde de PDOS ons dat het principieel akkoord onmiddellijk zou bezorgd worden aan de RVP. De RVP stelde de pensioenrechten definitief vast.

Conclusie

Beide pensioendiensten hebben het dossier van mevrouw Impe zorgvuldig behandeld en correct opgevolgd. De vroegere werkgever van mevrouw Impe heeft de gegevens betreffende haar loopbaan zeer laattijdig overgemaakt aan de PDOS. De Ombudsdienst Pensioenen is in elk geval niet bevoegd om bij de vroegere werkgever tussen te komen.

In ons Jaarverslag 2002, p.111 meldden wij dat de PDOS zijn werkwijze met betrekking tot de overdracht van bijdragen had aangepast. Het principieel akkoord wordt sindsdien aan de RVP toegestuurd zonder het akkoord van het Rekenhof af te wachten. Dit betekende een belangrijke tijdswinst in de behandeling van deze dossiers bij de RVP.

Wanneer de vroegere werkgever echter niet onmiddellijk gevolg geeft aan de vragen van de PDOS, blijft het dossier verder geblokkeerd.

⁶⁰ Zie hiervoor onder andere het JV 2002, p.109

Hoewel wij geen enkele bevoegdheid hebben ten aanzien van de werkgevers in de openbare sector roepen wij hen toch op om in alle gevallen zo snel mogelijk gevolg te geven aan vragen om informatie van de PDOS. Het pensioen is en blijft voor de meeste gepensioneerden immers de enige bron van inkomsten. Daarom moet alles in het werk gesteld worden om het pensioen tijdig te kunnen betalen.

Algemene Conclusie

In het verlengde van deze dossiers komen wij terug op de bijzondere situatie van het onderwijzend personeel van de Franse gemeenschap.

Reeds in 1999 stelden wij ons vragen bij de opvolging van de dossiers met betrekking tot de overdracht van bijdragen. Wij bespraken dit probleem met de PDOS.⁶¹ Het jaar nadien hebben wij het terugkerend karakter van de problematiek in de opvolging van dergelijke dossiers aangehaald.⁶² Begin 2003 bekwamen wij dat de PDOS zijn werkwijze aanpaste zodat de tijd die nodig is om het principieel akkoord aan de RVP mee te delen werd ingekort, meer bepaald in het kader van de pensioenramingen.⁶³

Wanneer wij vroeger geconfronteerd werden met een vertraging in het toesturen van de noodzakelijke loopbaangegevens door de werkgever hadden wij geen andere mogelijkheid dan enerzijds er bij de PDOS op aan te dringen om zijn vraag te herinneren of om besprekingen op te starten tussen de verantwoordelijken van de verschillende instellingen en anderzijds zelf tussen te komen in het kader van behoorlijk bestuur (zie ons Jaarverslag 2002, p. 107).

Deze problematiek deed zich meer bepaald voor bij de pensioendossiers van het onderwijzend personeel van de Franse gemeenschap.

Wat deze laatste categorie betreft werd op 1 september 2003 de Ombudsdienst van de Franse gemeenschap opgericht. De aanstelling van de Ombudsvrouw die bevoegd is voor de behandeling van klachten over de Franse gemeenschap heeft ons de mogelijkheid geboden om dergelijk dossier aan haar over te maken en deze problemen op een collegiale en in nauwe samenwerking aan te pakken.

Daar dezelfde situatie steeds terugkeert, moeten wij vaststellen dat bepaalde moeilijkheden nog altijd blijven verder bestaan. Wij stellen vast dat de ombudsvrouw van de Franse gemeenschap verschillende besprekingen en aanbevelingen hieromtrent heeft gedaan.

⁶¹ JV 1999, p. 113 - 114

⁶² JV 2000, p. 124 - 126

⁶³ JV 2002, p. 109 – 111. Zoals hoger vermeld bestaat deze maatregel erin om de gegevens inzake de loopbaan aan de RVP mee te delen zonder het akkoord van het Rekenhof af te wachten.

Zo heeft zij in haar eerste jaarverslag een algemene aanbeveling gedaan. Wij nemen deze hier over.⁶⁴

Zich baserend op het feit dat verschillende diensten van de Franse gemeenschap bepaalde “disfuncties” in de behandeling van de dossiers wijten aan een tekort aan personeel of aangepaste informatica om hun taak uit te voeren en dat er inderdaad, bepaalde diensten (waaronder deze die instaat voor de behandeling van de pensioendossiers van het onderwijzend personeel) blijkbaar werkelijk te weinig personeel hebben, heeft de ombudsvrouw aan de Minister gevraagd zich over dit probleem te buigen en zo snel mogelijk een analyse van de noden op het gebied van personeel en informatica middelen uit te voeren.

De ombudsvrouw heeft deze aanbeveling herhaald in haar tweede jaarverslag . Zij vraagt dat er voorrang gegeven wordt aan het toekennen van meer menselijke en materiele middelen aan de cel pensioenen van de algemene diensten van het onderwijzend personeel.⁶⁵

In directe samenwerking met de ombudsvrouw van de Franse gemeenschap volgen wij de evolutie van deze problematiek verder op.

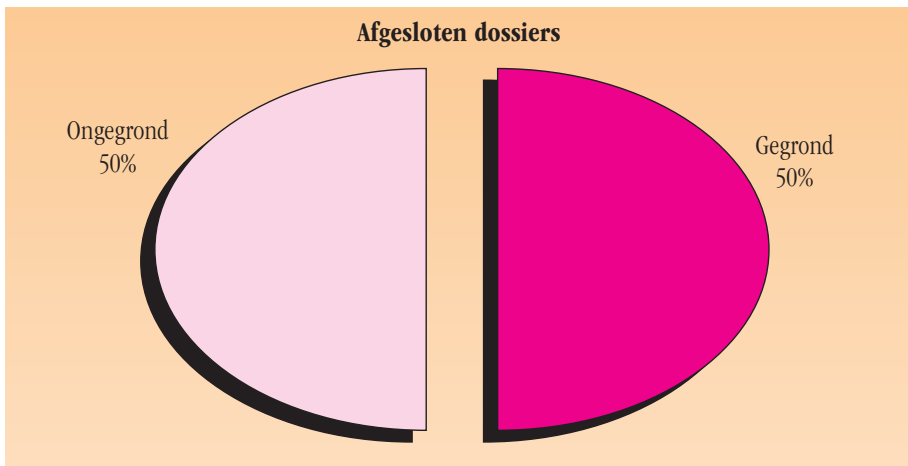
⁶⁴ Jaarverslag van de Ombudsdienst van de Franse gemeenschap (1 september 2003 – 30 september 2004), 19 januari 2005, algemene aanbeveling 2004/9, p.179

⁶⁵ 2de Jaarverslag van de Ombudsdienst van de Franse gemeenschap (1 oktober 2004 – 30 september 2005), 19 januari 2006, p. 23 – 25 en 112

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

Deze pensioendienst kent het pensioenrecht toe aan gewezen zelfstandigen. Zoals hoger vermeld, verzekert de Rijksdienst voor Pensioenen de betaling van de pensioenen van de zelfstandigen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling in de regeling voor werknemers – Wijziging vanaf 1 januari 2005 – Onrechtstreekse invloed op het stelsel der zelfstandigen

Dossier 9385 - 9886

De feiten

De heer Janson oefende gedurende 3 jaren en 1 kwartaal een zelfstandige activiteit in hoofdberoep uit. Hij vraagt vanaf 1 mei 2005 zijn rustpensioen aan. Hij is dan 61 jaar oud. Hij bekommt echter voor deze tewerkstelling geen pensioen omdat hij volgens het RSVZ een pensioen geniet in de regeling voor werknemers voor een volledige loopbaan.

De heer Janson verwondert zich over deze beslissing omdat het RSVZ hem vanaf de leeftijd van 60 jaar (1 september 2003) wel een pensioen had toegekend. Dit pensioen was uiteindelijk niet ingegaan omdat hij besliste om nog een jaar langer als werknemer te werken.

Bedenkingen

Uit het onderzoek van het dossier blijkt dat de RVP aan de heer Janson een pensioen als werknemer toekende vanaf 1 mei 2005. De in aanmerking genomen loopbaan stemt overeen met een volledige

loopbaan van 45 jaren, met name van 1958 tot 1979 en van 1982 tot 2004. Het jaar 1957 werd buiten beschouwing gelaten omdat de loopbaan in elk geval beperkt moet worden tot 45 jaren.

Het principe van de eenheid van loopbaan wordt toegepast zowel in de regeling voor werknemers als in de regeling voor zelfstandigen. Dit houdt in dat niemand een pensioen mag genieten voor meer dan 45 jaren (voor een man). De loopbaanbreuken worden bij elkaar opgeteld. Indien het resultaat de eenheid overschrijdt (45/45) wordt de loopbaan als zelfstandige beperkt.

De reglementering voorziet welke loopbaanbreuk in de werknemersregeling moet in aanmerking genomen worden door het RSVZ. Het betreft de loopbaanbreuk zoals vastgesteld in de regeling voor werknemers “in de mate waarin zij overeenstemt met jaren van gewone en hoofdzakelijke, werkelijke of vermoede tewerkstelling in de zin van de betrokken regeling”.⁶⁶

Voor de pensioenen in de regeling voor werknemers die werkelijk en voor de eerste keer ingegaan zijn vóór 1 januari 2005 worden de jaren van gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als volgt gedefinieerd: de jaren tijdens dewelke het bewijs geleverd wordt van een werkelijke of vermoede tewerkstelling of van een periode van inactiviteit die met een periode van tewerkstelling gelijkgesteld wordt van tenminste 185 dagen van 4 uren of 1.480 uren per jaar.

Wanneer de heer Janson zijn pensioen de eerste keer aanvraag was de door hem gewenste ingangsdatum 1 september 2003 (60 jaar).

Toen bewees hij een loopbaan als werknemer van 44 jaren (1957 tot 1979 en 1982 tot 2002). Drie jaren telden echter geen 185 dagen (1957, 1979, 1982). De loopbaanbreuk waarmee het RSVZ moest rekening houden was bijgevolg slechts 41/45 (44 – 3). Bijgevolg moest de loopbaan als zelfstandige niet beperkt worden (want $41 + 3,25 = 44,25 < 45$).

Dit verklaart meteen waarom het RSVZ hem op 1 september 2003 een pensioen als zelfstandige toekende. Het pensioen is echter nooit ingegaan omdat de heer Janson inmiddels besliste om zijn pensionering uit te stellen.

Op het ogenblik dat hij een nieuwe pensioenaanvraag indient in februari 2005, met als ingangsdatum 1 mei 2005, is een gewijzigde wetgeving van toepassing.

Het koninklijk besluit van 10 juni 2001 heeft een nieuw artikel ingevoegd in het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers. Artikel 3 ter definieert de gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als zijnde “de tewerkstelling als werknemer die per kalenderjaar overeenkomt met minstens één derde van de prestaties van de maatpersoon”.⁶⁷

⁶⁶ Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 58, 1ste alinea

⁶⁷ Koninklijk besluit tot het in overeenstemming brengen van de sociale zekerheid met het koninklijk besluit van 10 juni 2001 tot eenvormige definiëring van begrippen met betrekking tot arbeidstijdgegevens ten behoeve van de sociale zekerheid, met toepassing van artikel 39 van de wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels (Belgisch Staatsblad van 31 juli 2001)

Dit nieuwe begrip heeft een wijziging van de definitie van een gewoonlijke en hoofdzakelijke bezigheid tot gevolg voor de jaren vóór 1992.

Uiteindelijk heeft het koninklijk besluit van 5 november 2002⁶⁸, zoals bevestigd door de wet van 24 februari 2003,⁶⁹ de inwerkingtreding van deze nieuwe bepalingen vastgesteld op 1 januari 2003 en ze toepasselijk gemaakt op de werknemerspensioenen die werkelijk en voor de eerste keer ingaan vanaf 1 januari 2005.

Dit betekent in de praktijk dat voortaan verstaan wordt onder “gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling” voor de jaren tussen 31 december 1977 en 1 januari 1992, de tewerkstelling als werknemer gedurende tenminste 104 dagen per kalenderjaar.

Op basis van dit nieuwe criterium telt voor de heer Janson elk jaar als werknemer tenminste 104 dagen.

Immers, het jaar 1957 werd niet meer in aanmerking genomen (want boventallig), het jaar 1979 telt 135 dagen, het jaar 1982 in totaal 165 dagen.

Daarom ook is het RSVZ op basis van de nieuwe reglementering verplicht om de loopbaan als zelfstandige te beperken.

Op de definitieve ingangsdatum van het pensioen (1 mei 2005) ziet de situatie er als volgt uit:

- ♦ loopbaanbreuk als werknemer: 45/45 (alle jaren > 104 dagen);
- ♦ loopbaanbreuk als zelfstandige : 3,25/45;
- ♦ totale loopbaanbreuk: $45 + 3,25 = 48,25/45$;
- ♦ verplichte vermindering loopbaan als zelfstandige : 3,25/45;
- ♦ definitieve loopbaan als zelfstandige : $3,25 - 3,25 = 0/45$.

Wij merken op dat indien de wetgeving niet zou gewijzigd zijn de heer Janson wel degelijk een pensioen als zelfstandige kon genieten. De loopbaanbreuk zou echter beperkt zijn tot 2/45 rekening houdende met het feit dat in totaal 43 jaren meer dan 185 dagen telden in de regeling voor werknemers. Hij zou dan een pensioen als zelfstandige van 239,46 euro per jaar ontvangen.

Conclusie

Het RSVZ heeft de wetgeving correct toegepast. Er kan geen pensioen als zelfstandige aan de heer Janson toegekend worden op 1 mei 2005.

⁶⁸ Koninklijk besluit tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van diverse koninklijke besluiten (genomen in toepassing van artikel 39 van de wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels) (Belgisch Staatsblad van 31 juli 2001)

⁶⁹ Wet tot bekrachtiging van diverse koninklijke besluiten genomen met toepassing van de artikelen 38 en 39 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

Vanaf de leeftijd van 65 jaar (1 september 2008) kan hem ter compensatie een onvoorwaardelijk rustpensioen als zelfstandige worden toegekend, dat overeenstemt met de rente van zijn stortingen in dit stelsel. Dit onvoorwaardelijk pensioen zal hem ambtshalve worden uitgekeerd door de sociale verzekeringskas. Op basis van de huidige index, bedraagt deze rente 70,17 euro per jaar.

In een ander dossier dat wij onderzochten, heeft het uitstellen van de ingangsdatum van het pensioen met slechts 2 maanden (van 1 november 2004 naar 1 januari 2005) op basis van hetzelfde mechanisme een vermindering tot gevolg gehad van het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot.

Hier werd echter een aanzet tot oplossing aangereikt. Wanneer voor de laatste twee maanden van 2004 een beroepsactiviteit aangegeven wordt waarbij de inkomsten beperkt worden tot de toegelaten grens kan de ingangsdatum van het pensioen op 1 november 2004 behouden blijven en kan de betrokkene nog genieten van de oude wetgeving.

In beide gevallen heeft de wijziging in de wetgeving in de regeling voor werknemers een negatieve invloed op de pensioenrechten in het stelsel der zelfstandigen. Wij moeten hier echter onderstrepen dat de wijziging in het begrip gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling in de werknemersregeling voor de overgrote meerderheid van de werknemers een a priori positieve invloed heeft. Dankzij het verlagen van het criterium (104 dagen zijn voldoende in de plaats van de vroegere 185 dagen) kunnen zij gemakkelijker aanspraak maken op sommige rechten zoals het gewaarborgd minimum in het werknemersstelsel of het minimum voor een gemengde loopbaan.

Het negatieve effect van de maatregel in de regeling voor zelfstandigen blijft beperkt. Dit nadeel doet zich enkel voor indien de werknemer een loopbaan heeft die meer jaren telt dan de volledige loopbaan.

Nog een laatste vaststelling. Het valt te betreuren dat het RSVZ noch in het ene, noch in het andere dossier de aanvrager ingelicht heeft over de mogelijke negatieve gevolgen van het uitstellen van de ingangsdatum van het pensioen als zelfstandige. Nochtans zijn de nieuwe bepalingen en de voorziene ingangsdatum ervan bij de pensioendienst gekend sinds 2003.

Periodes als meewerkende echtgenoot – Mogelijkheid tot regularisatie van de jaren vóór 2003 door middel van een regularisatiebijdrage – Beperkt toepassingsgebied

Dossier 9768

De feiten

Naar aanleiding van wat er in de pers verschijnt, vraagt mevrouw Dunant in april 2005 aan het RSVZ of en hoe zij de jaren als helpster van haar zelfstandige echtgenoot (van 1975 tot 1988) kan regulariseren voor haar pensioen. Begin mei meldt het RSVZ haar dat een regularisatie niet mogelijk is omdat de vigerende wetgeving dit niet toelaat.

Bedenkingen

Tot verwondering van de klaagster liet het antwoord van het RSVZ verstaan dat het nog niet mogelijk was voor de meewerkende echtgenoot om de loopbaan aan te vullen door de betaling van aanvullende sociale bijdragen.

In feite werd deze regularisatie mogelijk gemaakt door een koninklijk besluit dat in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd werd na het verzenden van het antwoord door het RSVZ. Het betreft het koninklijk besluit van 22 mei 2005, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 8 juni 2005.

Wij geven hieronder de voornaamste bepalingen samengevat weer.

Eerst en vooraleer dient onderstreept te worden dat vóór 1 januari 2003 de meewerkende echtgenoot niet onderworpen was aan het statuut der zelfstandigen.

Bijgevolg kon hij zelf geen persoonlijke pensioenrechten opbouwen.⁷⁰ Hij kon zich wel vrijwillig aansluiten bij een sociale verzekeringskas met het oog op het bekomen van uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid of invaliditeit (en meer bepaald in geval van moederschaprust).

Deze regeling werd vanaf 1 januari 2003 in twee fasen gewijzigd. In eerste instantie werd de verzekering tegen arbeidsongeschiktheid en invaliditeit verplicht voor alle meewerkende echtgenoten terwijl de volledige aansluiting (met inbegrip van pensioenrechten, ziekteverzekering en gezinsbijslag) mogelijk werd gemaakt zonder echter verplicht te zijn. In het eerste geval spreekt men van het ministatuut, in het tweede geval van het maxi-statuut.

De tweede fase is in werking getreden op 1 juli 2005. De meewerkende echtgenoot heeft niet langer de keuze. Hij is verplicht om zich aan te sluiten bij het maxi-statuut der zelfstandigen behalve indien hij geboren is vóór 1 januari 1956. Immers deze laatste kan nog maximaal bijdragen betalen voor een periode van 15 jaar (in het beste geval tussen 50 en 65 jaar). Hij loopt het risico om onnuttig bijdragen voor het pensioen te betalen. Immers, in het geval dat er minder dan 15 jaren bijdragen betaald worden, is het gezinspensioen op basis van de tewerkstelling van de echtgenoot (zelfstandige) in veel gevallen voordeliger.

Vertrekkende van dit basisprincipe heeft de regering toch een maatregel voorzien voor de meewerkende echtgenoot, hoewel voortaan verplicht om bijdragen te betalen, die op het einde van de loopbaan riskeert dat hij toch geen 2/3 van een volledige loopbaan telt en dus geen rechten op een minimumpensioen als zelfstandige zal hebben.

De zelfstandigen die inderdaad geen 2/3 van een volledige loopbaan tellen, kunnen hun jaren aanvullen door inhaalbijdragen te betalen voor de jaren vóór 2003 en tijdens de welke zij kunnen aantonen dat zij meewerkende echtgenoot waren van een zelfstandige.

⁷⁰ Zie JV 2000, p.159

Deze mogelijkheid om zijn persoonlijke loopbaan aan te vullen, werd onderworpen aan meerdere voorwaarden die het toepassingsgebied beperken tot wel bepaalde categorieën.

Het koninklijk besluit van 22 mei 2005 bepaalt dat de gelijkstelling van jaren als meewerkende echtgenoot gebeurt op uitdrukkelijke aanvraag en voor zover:

- ♦ de helper zelf geen 2/3 van een volledige loopbaan bewijst;
- ♦ hij geboren is vóór 1 december 1970;
- ♦ hij vrijwillig aangesloten was bij een sociaal verzekeringsfonds “voor de sector uitkeringen inzake ziekte en invaliditeit en inzake moederschapverzekering.”

Bovendien voor de betrokkenen, geboren voor 1 januari 1956, “kunnen de gelijkstellingen zoals voorzien in § 1 enkel toegekend worden indien zij ervoor geopteerd hebben om voor een periode na 31 december 2002 onderworpen te zijn aan de sector gezinsbijslag, verzekering tegen ziekte en invaliditeit en rust- en overlevingspensioen ten voordele van de zelfstandigen.”⁷¹

Conclusie

Op onze vraag heeft het RSVZ een aanvullend antwoord gestuurd aan mevrouw Dunant in september 2005. Hieruit blijkt echter dat de nieuwe bepalingen op haar niet van toepassing zijn omdat zij niet voldoet aan tenminste 2 voorwaarden die door de wet voorzien worden.

Dit bijzondere geval brengt ons tot volgende algemene beschouwingen.

Enerzijds is het dankzij dit nieuwe sinds 2003 stapsgewijs ingevoerde en sinds juli 2005 verplichte statuut van meewerkende echtgenoot dat de situatie van deze “spook”zelfstandigen in de toekomst sterk zou moeten verbeteren.

Het staat echter vast dat door de strenge en beperkende wettelijke bepalingen de regularisatie met terugwerkende kracht (en in voorkomend geval, voor wat ons het meest interesseert het openen van een recht op pensioen) voor de periode vóór 2003 slechts in een beperkt aantal gevallen mogelijk is. Door het vestigen van de aandacht hierop kan voorkomen worden dat valse hoop zou ontstaan bij vroegere meewerkende echtgenoten.

Anderzijds stellen wij ons wel de vraag welke houding de pensioendiensten moeten aannemen op het gebied van het verstrekken van informatie aan het doelpubliek over nieuwe wetgeving of nieuwe reglementeringen.

⁷¹ Artikel 36, § 4, 2de alinea van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, gewijzigd door het koninklijk besluit van 22 mei 2005 (Belgisch Staatsblad van 8 juni 2005)

Artikel 3 van het Handvest van de sociaal verzekerde⁷² verplicht de instellingen duidelijk tot passieve informatieverstrekking, met andere woorden op vraag van de betrokkenen. Zijn er echter grenzen aan deze verplichting tot het verstrekken van informatie of raad aan het publiek?

Niettegenstaande de complexiteit van de regelgeving lijkt het logisch dat de pensioendiensten elke burger inlichten over nieuwe wettelijke bepalingen indien de datum van inwerkingtreding gekend is (want gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad) en over de mogelijke gevolgen van de wijzigingen op zijn situatie.

Wij stellen vast dat in het algemeen de pensioendiensten op een pro-actieve wijze handelen vanuit de bekommernis om de gepensioneerden correct en zo goed mogelijk in te lichten.

Gemengde loopbaan als werknemer of zelfstandige en als ambtenaar – Geen beslissing in de regeling voor werknemers of zelfstandigen bij gebrek aan pensioenaanvraag in de openbare sector

Dossier 9084

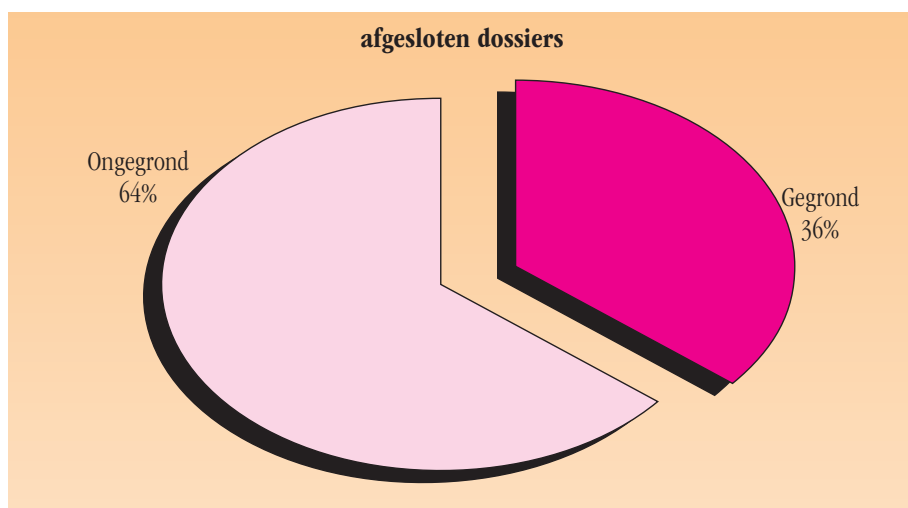
Zie deel De Pensioendienst voor de overheidssector

⁷² Wet van 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde

De Directie Pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

Deze pensioendienst betaalt de pensioenen uit, beheerd door de Pensioendienst voor de overheidssector.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Betaling via de Rekenplichtige – Maandelijks levensbewijs – Administratieve vereenvoudiging – Volgende fase

Dossier 10513

Bedenkingen

In onze jaarverslagen 1999 (p. 132-136) en 2000 (p. 144-149) hebben wij al aandacht besteed aan de betaling van sommige pensioenen via de Rekenplichtige. Vooral het verplicht maandelijks indienen van een levensbewijs om de betaling van het pensioen op een rekening te kunnen bekomen, is voor vele gepensioneerden moeilijk te begrijpen en is voor sommige gepensioneerden een onoverkomelijke hindernis gelet op hun beperkte mobiliteit.

Ook dit jaar werden wij immers opnieuw geconfronteerd met klachten van gepensioneerden die maandelijks een levensbewijs moeten indienen om hun pensioen op een rekening te laten storten.

Deze verplichting houdt verband met de persoonlijke verantwoordelijkheid van de Rekenplichtige voor de betalingen die hij verricht of ten onrechte zou uitvoeren.

De diensten van de Rekenplichtige hadden een nieuwe procedure uitgewerkt waarbij aan de gemeentebesturen naamlijsten worden toegestuurd die door de gemeentebesturen moeten aangevuld worden en teruggestuurd worden naar de Rekenplichtige. Omdat dit systeem niet feilloos werkt, blijft de Rekenplichtige het levensbewijs vragen aan de betrokken gepensioneerden.

In ons jaarverslag 2004 (p.123-124) maakten wij melding van het feit dat de Rekenplichtige aan de Minister van Financiën gevraagd had om hem van zijn persoonlijke verantwoordelijkheid te ontslaan in het geval van een onterechte betaling wanneer hij kan aantonen dat hij het Rijksregister geraadpleegd heeft. Het is immers een feit dat het Rijksregister niet altijd tijdig kan worden aangepast.

Conclusie

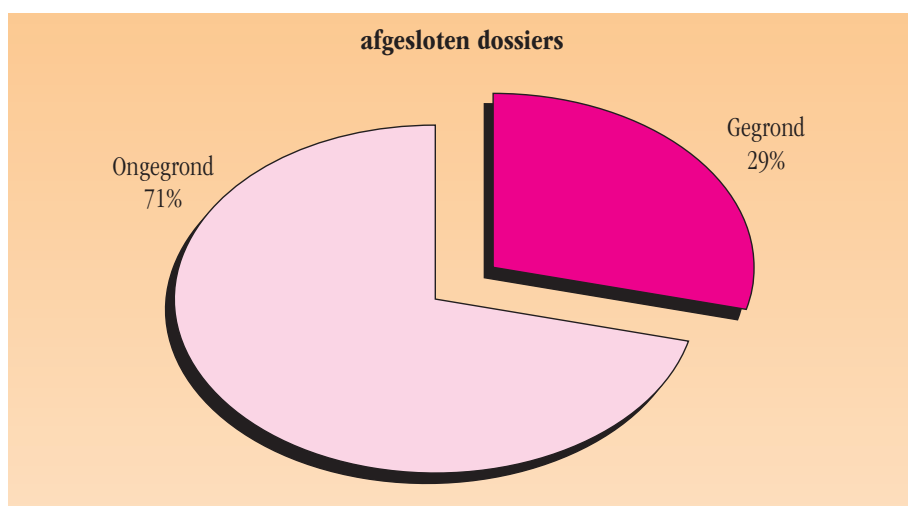
De Minister van Financiën heeft op deze vraag positief gereageerd. De Rekenplichtige kan nu werken aan een nieuwe procedure waarbij in het kader van de administratieve vereenvoudiging de betrokken gepensioneerden niet langer verplicht zijn om maandelijks een levensbewijs in te dienen. De Rekenplichtige deelde ons mee dat hij in de loop van 2006 deze nieuwe procedure waarschijnlijk zal kunnen invoeren.

Wij komen op deze problematiek terug in een volgend jaarverslag.

Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, Ethias, de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen en andere

Deze kleinere pensioendiensten fungeren tegelijkertijd als toekennings- en betalingsdienst.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Berekening van het overlevingspensioen van de weduwe van een beampte – Werkgever uit de openbare sector aangesloten bij een verzorgingsinstelling – Niet naleven van de wettelijke bepalingen – Herziening van het pensioenreglement

Dossier 7940

De feiten

Mevrouw Poznik is weduwe van een vastbenoemd beampte. Zij ontvangt een overlevingspensioen van 619,08 euro bruto per jaar. Daarnaast geniet zij een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers van 2.743,68 euro bruto per jaar.

Zij kan met het bedrag van haar overlevingspensioen in de openbare sector niet instemmen en neemt contact op met de pensioenkas die het pensioen beheert. Zij verneemt dat haar pensioen

vastgesteld werd volgens de regels bepaald in het pensioenreglement van de instelling. Een andere berekening is niet mogelijk.

Mevrouw Poznik gaat aankloppen bij het OCMW van de gemeente. Het OCMW neemt meteen met ons contact op.

Bedenkingen

Op basis van het eerste onderzoek stellen wij vast dat de berekening van het pensioen van mevrouw Poznik gebeurde op basis van het pensioenreglement van de instelling. Het minieme bedrag dat haar wordt toegekend vloeit voort uit het grote leeftijdsverschil (25 volle jaren) tussen beide echtgenoten en het feit dat zij huwde na de pensionering van haar echtgenoot.

Het pensioenreglement is gebaseerd op de wet van 25 april 1933 en het koninklijk besluit van 26 december 1938.⁷³

De berekening van het overlevingspensioen op basis van het reglement gebeurt als volgt. Het overlevingspensioen bedraagt 30 % van gemiddelde wedde van de laatste drie dienstjaren van de overledene indien de overledene tot en met 20 dienstjaren telde. Het wordt verhoogd met 1 % voor elk dienstjaar boven de twintig. Het bedraagt tenminste de helft van het toegekende rustpensioen. Het bedraagt ten hoogste 50 % van de voor de vaststelling in aanmerking genomen wedde.

Verder schrijft het pensioenreglement voor dat een vermindering op het pensioen moet toegepast worden indien het huwelijk na de pensionering plaatsvindt en het leeftijdsverschil groter is dan 10 jaar.

De toegepaste vermindering wordt als volgt samengesteld:

- ◆ 4 % per jaar tot maximaal 20 jaar verschil
- ◆ 10 % per jaar verschil boven de 20 jaar

De verzorgingsinstelling meldt ons dat het pensioenbedrag van mevrouw Poznik aldus vastgesteld werd op 619,08 euro bruto per jaar. Er werd een vermindering van 95 % toegepast.

De loutere toepassing van het pensioenreglement geeft in het geval van mevrouw Poznik een vermindering van 90 % ($10 \times 4 \% + 5 \times 10 \%$). De verzorgingsinstelling erkent dat het hier om een materiële vergissing gaat en past onmiddellijk het pensioenbedrag aan. Mevrouw Poznik ontvangt 938,06 euro bruto per jaar in de plaats van 619,08 euro per jaar.

Het pensioenreglement voorziet in een door de wet bepaald minimumoverlevingspensioen. De verzorgingsinstelling verwijst hiervoor naar artikel 81 van het koninklijk besluit van

⁷³ Wet van 25 april 1933 omtrent de pensioenregeling van het gemeentepersoneel en het koninklijk besluit van 26 december 1938 betreffende de pensioenregeling van het gemeentepersoneel

26 december 1938 dat aan de echtgenote die met een gepensioneerde is gehuwd geen pensioenrechten toekent. De voorzorgsinstelling leidt hieruit af dat het wettelijk minimumpensioen dat aan mevrouw Poznik moet toegekend worden nihil is.

Wij hebben naar aanleiding van dit dossier een grondige analyse gemaakt van de bepalingen inzake de overlevingspensioenen in de openbare sector.

Titel I van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen⁷⁴ bepaalt hoe een overlevingspensioen in de openbare sector berekend wordt. Het toepassingsgebied van deze wet verwijst niet rechtstreeks naar de werkgever van de echtgenoot van mevrouw Poznik. Nochtans bepaalt artikel 22 van deze wet het volgende:

“De bepalingen betreffende de voorwaarden inzake toekenning, ingangsdatum, schorsing alsook de berekeningswijze van de pensioenen toegekend aan de rechtverkrijgenden van de personeelsleden en van de leden van de beheers-, bestuurs- en directieorganen van de machten en instellingen bedoeld in artikel 38, 2°, van de voormelde wet van 5 augustus 1978, mogen in geen geval tot andere resultaten leiden dan die welke voortvloeien uit de bepalingen waarin deze titel voorziet ten voordelen van de rechtverkrijgenden van de in zijn artikel 1 bedoelde personen, die behoren tot dezelfde categorieën van gerechtigden als die welke door deze titel beoogd worden.

Ten dien einde zijn de voormelde machten en instellingen ertoe gehouden de nodige wijzigingen in hun pensioenregelingen aan te brengen, met uitwerking op de datum van inwerkingtreding van deze titel.”

In artikel 38, 2° van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen⁷⁵ worden volgende instellingen bedoeld:

“2° op de rust- of overlevingspensioenen en andere als pensioen geldende voordelen toegekend aan de personeelsleden, evenals aan de door de Koning of door de met benoemingsbevoegdheid beklede vergadering benoemde leden van de beheers-, bestuurs-, en directieorganen:

van de provinciën, de gemeenten, de agglomeraties van gemeenten, de federaties van gemeenten, de verenigingen van gemeenten en de commissies voor de cultuur;

...

g) van de andere door de Staat, de provinciën en de gemeenten opgerichte instellingen, met als oogmerk het algemeen nut, evenals van de openbare kredietinstellingen, voordien niet bedoeld, en onder welke juridische vorm zij ook mogen zijn tot stand gebracht; (...)”

⁷⁴ Wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, Belgisch Staatsblad van 22 mei 1984, inwerkingtreding 1 juni 1984

⁷⁵ Wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen, Belgisch Staatsblad van 17 augustus 1978

Het College meende uit zijn analyse te kunnen besluiten dat de werkgever tot het toepassingsgebied van artikel 38, 2° van de wet van 5 augustus 1978 behoort en dat bijgevolg de voorzorginstelling de bepalingen van de wet van 15 mei 1984 zou moeten toepassen.

Dit betekent volgens ons dat het pensioen van mevrouw Poznik op de volgende wijze zou moeten berekend worden:

Overlevingspensioen = 60 % x GMW x T/N waarbij:

GMW = gemiddelde wedde van de laatste vijf jaar van de overleden echtgenoot zoals vastgesteld op de ingangsdatum van het overlevingspensioen;

T = Aantal maanden loopbaan;

N = Aantal maanden tussen de eerste van de maand volgend op de 20ste verjaardag en de 1ste van de maand volgend op het overlijden met als maximum 480

De verhouding T/N mag de eenheid niet overschrijden.

Het pensioen moet in elk geval beperkt worden tot 50 % van de maximumwedde van de weddenschaal van de overleden echtgenoot.

Conclusie

Onze analyse van de feiten had een grondig juridisch en financieel onderzoek bij de voorzorginstelling tot gevolg. Uiteindelijk volgt de voorzorginstelling onze zienswijze.

Het pensioen van mevrouw Poznik wordt vanaf de ingangsdatum herzien. Het bedraagt nu 10.824,02 euro⁷⁶ bruto per jaar. Dit bedrag stemt overeen met het minimumoverlevingspensioen in de openbare sector verminderd met het overlevingspensioen dat zij geniet in de regeling voor werknemers.

Mevrouw Poznik ontvangt 9.026,98 euro achterstallige pensioenbedragen.

Het onderzoek van deze klacht heeft ertoe geleid dat de voorzorginstelling het volledige pensioenreglement herzien heeft. Wij stellen vast dat het nieuwe pensioenreglement de algemene principes inzake pensioenen in de openbare sector toepast.

Op het ogenblik dat wij dit dossier onderzochten, was er geen enkel gelijkaardig geval gekend bij de voorzorginstelling. Inmiddels bestaat er een tweede dossier.

⁷⁶ In de plaats van de oorspronkelijke 619,08 euro.

Betwisting van uitvoerend beslag – Geen handlichting van de gerechtsdeurwaarder – Mogelijkheid van positieve wending door meer proactief optreden (DOSZ)

Dossier 8911

De feiten

Het College ontvangt het verzoek van de heer Hillaert. Hij geniet een DOSZ pensioen. In het kader van een echtscheidingsprocedure heeft de Rechtbank van eerste aanleg als dwingende en voorlopige maatregel bij vonnis de helft van het pensioen van de heer Hillaert toegekend aan zijn echtgenote.

De heer Hillaert meldt zijn echtscheiding in mei 2004 aan de DOSZ. De DOSZ blijft evenwel verder de helft van het pensioen aan zijn echtgenote betalen omdat er geen handlichting van de gerechtsdeurwaarder is.

Na verschillende contacten met de DOSZ doet de heer Hillaert beroep op de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De rechter kende de helft van het pensioen als onderhoudsgeld toe aan de echtgenote van de heer Hillaert vanaf 1 januari 1996. De echtgenote wordt gemachtigd om dit bedrag rechtstreeks te ontvangen. Het betreft hier een voorlopige maatregel gedurende de echtscheidingsprocedure.

In maart 1997 betekent de gerechtsdeurwaarder een uitvoerend beslag en loondelegatie. Vanaf dan stort de DOSZ het pensioen aan de gerechtsdeurwaarder. De helft ervan dient tot onderhoudsgeld, de andere helft tot aanzuivering van de achterstallige onderhoudsgelden.

Op 1 april 1998 wordt handlichting gegeven voor het uitvoerend beslag. Vanaf dan stort de DOSZ de helft van het pensioen rechtstreeks aan de heer Hillaert. De andere helft blijft hij volkomen terecht aan de gerechtsdeurwaarder storten.

Op 17 mei 2004 wordt de echtscheiding overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand. De heer Hillaert licht de DOSZ hierover in op 18 mei 2004. Hij meent hiermee het nodige gedaan te hebben om voortaan zijn volledige pensioen te ontvangen.

Op 25 juli 2004 vraagt de heer Hillaert aan de DOSZ of zijn echtscheiding invloed heeft op het pensioenbedrag dat aan hem kan gestort worden. Naar aanleiding van deze brief vraagt de DOSZ eind augustus 2004 inlichtingen aan de gerechtsdeurwaarder. Eind september 2004 zendt de gerechtsdeurwaarder een kopie van de brief van de advocaat van de ex-echtgenote van de heer Hillaert naar de DOSZ. Hierin wordt bevestigd dat de onderhoudsregeling verder blijft bestaan tot een definitieve regeling bestaat na de uitspraak in beroep (de heer Hillaert heeft beroep aangetekend tegen het vonnis van echtscheiding) waar ook een uitkering na echtscheiding wordt gevraagd. De DOSZ licht hierover de heer Hillaert in op 12 oktober 2004.

In februari 2005 stelt de advocaat van de heer Hillaert dat er geen inhoudingen meer mogen gebeuren. De DOSZ reageert hierop en neemt nu telefonisch contact op met de gerechtsdeurwaarder. De DOSZ blijft intussen wel bij zijn standpunt dat hij verder inhoudingen moet verrichten tot er handlichting is van de gerechtsdeurwaarder.

Als gevolg van onze tussenkomst stemde de DOSZ er mee in om als voorlopige maatregel wel nog inhoudingen op het pensioen te verrichten maar deze niet meer door te storten aan de gerechtsdeurwaarder maar op een wachtrekening tot er verdere duidelijkheid is in het dossier. Hiermee vermijdt de DOSZ dat hij onterecht stortingen zou doen aan de heer Hillaert of aan de gerechtsdeurwaarder.

Deze maatregel heeft uiteindelijk geen uitwerking omdat de gerechtsdeurwaarder handlichting geeft. Het volledige pensioen wordt vanaf april 2005 weer aan de heer Hillaert gestort.

Conclusie

Het is voor de betrokkene moeilijk te vatten dat een voorlopige maatregel tijdens de procedure van echtscheiding ook nog uitwerking heeft na de echtscheiding. Temeer daar er in het vonnis van echtscheiding nergens een beschikking opgenomen werd over de toekenning van een onderhoudsgeld aan de ex-echtgenote. Overigens voorziet de DOSZ-regeling in een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote en wordt dit aan de ex-echtgenote van de heer Hillaert ook toegekend.

De DOSZ voert anderzijds de loondelegatie uit tot er handlichting gegeven wordt.

De DOSZ heeft gewacht tot de tussenkomst van de advocaat en het College om te onderzoeken of de inhoudingen moesten gehandhaafd worden. Een meer pro-actieve houding zou in dit dossier bijgedragen hebben tot een snellere oplossing of zeker tot een klantvriendelijker houding.

Pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote – Verplichting tot ambtshalve toekenning en tot het verstrekken van informatie (DOSZ)

Dossier 8573

De feiten

Mevrouw Pignolet heeft vanaf 1 augustus 2003 een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote bekomen bij de DOSZ. Zij was toen 62 jaar. Haar ex-echtgenoot was aangesloten geweest bij het stelsel van de Overzeese sociale zekerheid.

Wanneer zij verneemt dat het pensioen had kunnen toegekend worden vanaf haar 55ste is zij verbaasd over het feit dat de DOSZ haar toen niet ingelicht heeft over haar eventuele rechten op dit pensioen.

Zij vraagt aan de Ombudsdienst om na te gaan of de DOSZ zijn verplichtingen op het gebied van informatie is nagekomen zoals voorzien in het Handvest van de sociaal verzekerde.

Bedenkingen

In het stelsel van de Overzeese sociale zekerheid bepaalt de wetgeving met betrekking tot het rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote het volgende.

“Het pensioen gaat in de eerste dag van de maand volgend op de maand tijdens dewelke de betrokkene de aanvraag doet en ten vroegste de eerste dag van de maand volgend op de maand tijdens dewelke ze de leeftijd van 55 jaar bereikt.”⁷⁷

Uit ons onderzoek blijkt dat mevrouw Pignolet haar aanvraag tot het bekomen van een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote indiende op 8 juli 2003.

Rekening houdende met de wettelijke bepaling, die van openbare orde is en waartoe de DOSZ dan ook gehouden is, werd het pensioen terecht toegekend vanaf 1 augustus 2003, dit wil zeggen vanaf de eerste van de maand volgend op de aanvraag.

De rechten van mevrouw Pignolet op een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote kunnen slechts geopend en erkend worden vanaf het ogenblik dat zij hiertoe een aanvraag indient. De vorm van de aanvraag (eenvoudige brief of via een standaardformulier) doet niet ter zake.

Om na te gaan of de DOSZ mevrouw Pignolet had moeten inlichten over haar rechten of toekomstige rechten op een pensioen ten laste van de DOSZ hebben wij ons gebaseerd op de bepalingen van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde.

Deze bepalingen verduidelijken de verplichtingen van de instellingen van sociale zekerheid op het vlak van zowel de actieve als de passieve informatieverstrekking ten aanzien van de sociaal verzekerde. Artikel 3 stelt dat “de instellingen van sociale zekerheid zijn verplicht aan de sociaal verzekerde *die daar schriftelijk om verzoekt*, alle dienstige inlichtingen betreffende zijn rechten en verplichtingen te verstrekken *en uit eigen beweging* de sociaal verzekerde alle bijkomende informatie te verschaffen die nodig is voor de behandeling van zijn verzoek of het behoud van zijn rechten...”. Verder stelt artikel 8 dat “de sociale prestaties worden toegekend, *hetzij ambtsshalve telkens wanneer dit materieel mogelijk is, hetzij op schriftelijk verzoek*”.

De DOSZ past deze bepalingen toe. Wanneer hij bij het onderzoek van een dossier vaststelt dat er een uit de echt gescheiden echtgenote bestaat die aan de voorwaarden zou kunnen voldoen om een rustpensioen te bekomen, licht de DOSZ spontaan de uit de echt gescheiden echtgenote hierover in. In de praktijk is het pas op het ogenblik dat de DOSZ de rechten op een rustpensioen van een aangeslotene onderzoekt dat het mogelijk is om na te gaan of er een uit de echt gescheiden echtgenote bestaat.

⁷⁷ Artikel 3 nonies van de wet van 16 juni 1960 die de organismen belast met het beheer van de sociale zekerheid van de werknemers van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi onder de controle en de waarborg van de Belgische Staat plaatst, en die waarborg draagt door de Belgische Staat van de maatschappelijke prestaties ten gunste van deze werknemers verzekerd Artikel 22 sexies, § 2, 2de lid van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid

In het geval van mevrouw Pignolet was het als gevolg van de pensioenaanvraag van haar ex-echtgenoot op 28 april 2003 dat de DOSZ in het rijksregister vaststelde dat er een uit de echt gescheiden echtgenote bestond.

De DOSZ heeft dan ook op 30 juni 2003 mevrouw Pignolet alle inlichtingen betreffende haar eventuele rechten op een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote toegestuurd. Hierop diende mevrouw Pignolet haar aanvraag in op 8 juli 2003.

Conclusie

Omdat mevrouw Pignolet pas op 8 juli 2003 een schriftelijke aanvraag indiende kan het rustpensioen als uit de echtgescheiden echtgenote slechts toegekend worden vanaf 1 augustus 2003.

De Ombudsdienst Pensioenen is voorstander van de ambtshalve toekenning van een pensioen telkens dit mogelijk is. Wij kunnen hier enkel vaststellen dat het voor de DOSZ materieel onmogelijk⁷⁸ is om een uit de echt gescheiden echtgenote op te sporen zolang dat de bij de DOSZ aangesloten gerechtigde geen aanvraag indient.

In elk geval blijft de schriftelijke aanvraag en het voorleggen van de eventuele bewijsstukken nog altijd een onvermijdbare stap om een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote te kunnen toekennen.

In het kader van dit dossier stelden wij vast dat de regeling van de DOSZ uitsluitend voorziet in het rustpensioen als uit de echtgescheiden echtgenote. Een uit de echt gescheiden man van een bij het stelsel van de Overzeese sociale zekerheid aangeslotene heeft geen recht op een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot.

In ons Jaarverslag 2001 hebben wij een bespreking⁷⁹ opgenomen over het feit dat er in de regeling van de DOSZ geen recht is voor de weduwnaar op een overlevingspensioen. De Minister antwoordde ons toen dat de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid deel uitmaakt van een onderzoek.

De DOSZ bevestigde ons dat de toekenning van een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot onderzocht wordt.

⁷⁸ Op dit ogenblik en los van de budgettaire weerslag van het ambtshalve onderzoek zou het opsporen van de uit de echt gescheiden echtgenotes beschikbaar personeel vragen om de toegankelijke gegevens in verband met de burgerlijke stand van meer dan 40.000 dossiers te onderzoeken. Hierbij wordt nog geen rekening gehouden met het feit dat de beschikbare inlichtingen in sommige gevallen onvolledig kunnen zijn (niet of slecht doorgegeven huwelijk in het buitenland, geen informatie over het adres van de ex-echtgenote, ...).

⁷⁹ Wij hebben duidelijk de aandacht erop gevestigd dat de pensioenregeling van de DOSZ een kapitalisatiestelsel is wat de zaak technisch en budgettair gecompliceerder maakt (JV 2001, p. 133 – 134).

Betaalbaarheid van het overlevingspensioen bij echtscheiding – Verschil tussen de wetgeving in de openbare sector (NMBS) en de regeling voor werknemers en zelfstandigen

Dossier 9422

De feiten

Mevrouw Vernaillen genoot vroeger een overlevingspensioen in de werknemersregeling en van de NMBS als gevolg van het overlijden van haar eerste echtgenoot. Na haar huwelijk hebben beide pensioendiensten terecht het overlevingspensioen niet meer betaald.

Mevrouw Vernaillen vroeg in januari 2003 aan de NMBS of zij opnieuw recht zou hebben op het overlevingspensioen dat zij genoot voor haar nieuwe huwelijk in het geval zij uit de echt zou scheiden. Beide pensioendiensten bevestigen haar dat haar overlevingspensioen inderdaad opnieuw zal worden betaald.

Wanneer zij in september 2003 uit de echt scheidt, betaalt de NMBS haar geen overlevingspensioen in tegenstelling met wat haar in januari meegedeeld was. De RVP betaalt haar het overlevingspensioen opnieuw uit.

Bedenkingen

De NMBS volgt de wettelijke bepalingen die van toepassing zijn voor de pensioenen in de openbare sector.

In de openbare sector wordt het overlevingspensioen geregeld door de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen. In januari 2003 bepaalde deze wet het volgende: “Indien de langstlevende echtgenoot een nieuw huwelijk aangaat, wordt de uitbetaling van zijn overlevingspensioen geschorst vanaf de eerste dag van de dertiende maand die volgt op die van het nieuw huwelijk”.⁸⁰

De wet van 3 februari 2003 die slechts gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad van 13 maart 2003 wijzigt vanaf 1 april 2003⁸¹ deze bepaling als volgt:

“Indien de langstlevende echtgenoot een nieuw huwelijk aangaat, wordt de uitbetaling van zijn overlevingspensioen geschorst vanaf de eerste dag van de maand die volgt op het nieuwe huwelijk *en tot de eerste dag van de maand na het overlijden van de echtgenoot of van de gewezen echtgenoot met wie de langstlevende echtgenoot getrouwd is.*”

⁸⁰ Artikel 3, § 2, 1ste alinea van de wet van 15 mei 1984

⁸¹ Artikel 69 van de wet van 3 februari 2003. Artikel 91 van deze wet voorziet dat voor de huwelijken die gesloten zijn vóór 1 april 2003, de termijn van 13 maanden blijft gelden. Artikel 69 is evenwel niet van toepassing op de op de ingangsdatum van dit artikel lopende overlevingspensioenen die geschorst werden ingevolge een nieuw huwelijk en waarvan de betaling werd hervat ingevolge een echtscheiding.

Uit deze teksten blijkt dat de wetgeving in april 2003 gewijzigd werd. Op het ogenblik dat zij aan de NMBS inlichtingen vroeg, was de vroegere wetgeving nog van toepassing.

Door deze wetswijziging is het overlevingspensioen in de openbare sector na een nieuw huwelijk slechts opnieuw betaalbaar na het overlijden van de “nieuwe” echtgenoot. Op dat ogenblik wordt nagegaan welk van beide overlevingspensioenen (dat uit het eerste huwelijk of dat uit het tweede huwelijk) het meest voordelige is. De echtscheiding geeft sinds 1 april 2003 in de openbare sector niet langer aanleiding tot het opnieuw betalen van het overlevingspensioen uit hoofde van het overlijden van de eerste echtgenoot.

In de regeling voor werknemers was er geen wijziging in de wetgeving. De RVP betaalt dan ook terecht opnieuw een overlevingspensioen uit.

Conclusie

De NMBS deelde aan mevrouw Vernailen terecht en correct mee dat haar overlevingspensioen opnieuw betaald kon worden vanaf de eerste dag van de maand volgend op de echtscheiding.

Wij kunnen niet anders dan besluiten dat de NMBS destijds correcte informatie verschaftte en de bestaande wetgeving(en) correct toepast.

Het valt te betreuren dat het uiteindelijke resultaat (enkel het overlevingspensioen in de regeling voor werknemers wordt opnieuw betaalbaar gesteld) verschillend is van de verwachtingen die zij had op basis van de door haar ingewonnen informatie (beide pensioenen zouden opnieuw betaalbaar gesteld worden).

Zoals eerder vermeld is de wijziging van de wet opgenomen in de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector die in maart 2003 gepubliceerd werd. De wet bepaalt uitdrukkelijk dat deze nieuwe regel in werking treedt op de eerste dag van de maand volgend op de publicatie in het Belgisch Staatsblad en dus vanaf 1 april 2003.

De NMBS wordt vooraf niet ingelicht over wetwijzigingen, noch over de publicatiedatum ervan. De NMBS kan ook niet alle gepensioneerden over alle wijzigingen systematisch inlichten.

Voor de gepensioneerden die vóór hun nieuwe huwelijk een overlevingspensioen genoten in de openbare sector en in de regeling voor werknemers of zelfstandigen zorgt deze wetswijziging voor verwarring en is zij moeilijk te aanvaarden. In de pensioenregeling voor werknemers en zelfstandigen kan het overlevingspensioen immers opnieuw betaalbaar gesteld worden na de echtscheiding.

Algemene conclusie

Het College stelt zich de vraag of er een ongeoorloofd onderscheid bestaat voor de uit de echt gescheiden echtgenoot tussen de verschillende pensioenstelsels.

Elk stelsel heeft zijn bijzonderheden. De verschillen tussen de stelsels zijn talrijk, ook wat de aard van het voordeel betreft.

In de openbare sector betreft het een overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot, in de regeling voor werknemers betreft het een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot en in het stelsel der zelfstandigen is het een recht sui generis.

Een recent arrest van het Arbitragehof⁸² geeft een omstandige analyse van de oorsprong van deze verschillen.

De prejudiciële vraag die aan het Hof gesteld werd, is de volgende:

«Houden de artikelen 6, 7 en 8 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregeling, in zover in een overlevingspensioen en niet in een rustpensioen voor de uit de echt gescheiden echtgenoot van een ambtenaar wordt voorzien enerzijds, in vergelijking met de artikelen 74, 75, 76 en 77 van het koninklijk besluit van 21 december 1976 [lees: 1967], genomen ter uitwerking van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967, en artikel 30 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 en artikel 260 van de wet van 22 december 1989, in zover hierin ook in een rustpensioen wordt voorzien voor de uit de echt gescheiden echtgenoot van een werknemer anderzijds, een ongelijke behandeling in van de echt gescheiden echtgenoot van een ambtenaar, een werknemer en een zelfstandige zodat deze artikelen strijdig zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, of schendt minstens het ontbreken van het bestaan van eenzelfde wettelijke regeling aangaande het recht op een deel van het rustpensioen van de ambtenaar voor diens uit de echt gescheiden echtgenoot, door het opleggen van de voorwaarde dat een vonnis dient te zijn geveld dat een onderhoudsgeld wordt toegestaan of dat een inkomstendelegatie werd bekomen, het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel en niet-discriminatiebeginsel, zoals voorzien in artikel 10 en 11 van de Grondwet?».

In zijn arrest van 11 januari 2006 zegt het Arbitragehof voor recht:

“De artikelen 6, 7 en 8 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet in zoverre zij enkel in een overlevingspensioen, en niet in een rustpensioen voorzien voor de uit de echt gescheiden echtgenoot van een ambtenaar.”

Ondanks dit duidelijke antwoord van het Arbitragehof blijft het voor het College moeilijk om een dergelijk onderscheid aan de gepensioneerden uit te leggen vooral aan diegenen die uit de echt gescheiden zijn van een gepensioneerde met een gemengde loopbaan RVP/RSVZ en openbare dienst.

⁸² Arbitragehof, Arrest n° 4/2006 van 11 januari 2006 (Belgisch Staatsblad van 24 februari 2006)

Zoals hoger vermeld, is het mogelijk dat zij in het ene stelsel een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot toegekend krijgen en dat dit in het andere stelsel geweigerd wordt.

De enige zekerheid is dat de wetgeving voor de uit de echt gescheiden echtgenoot een zeker recht heeft willen voorzien.

Uit onze analyse blijkt dat de enige gemeenschappelijke noemer in de verschillende stelsels is dat de basis voor de berekening beperkt is tot de huwelijksperiode.

Rekening houdende met wat voorafgaat en zonder te willen overgaan tot een algemene aanbeveling, suggereert het College aan de politieke overheid om vanuit een bekommernis van vereenvoudiging, transparantie en samenhang tot een algemene denkoefening te komen over het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot.

Onze voorstellen en suggesties van 1999 tot en met 2004

In de voorbije jaren hebben wij een aantal voorstellen en suggesties tot verbetering of aanpassing van de administratieve procedures gedaan.

In ons jaarverslag 2004, p. 128-133, hebben wij de voorstellen en suggesties van 1999 tot en met 2003 waarop ingegaan is, opgenomen met een korte bespreking en duiding. Wij hernemen ze hier in verkorte vorm en vullen ze waar nodig verder aan.

Ook de voorstellen en suggesties van 2004 waarop is ingegaan, vindt u hierna.

De voorstellen en suggesties uit het werkingsjaar 2005 leest u in dit jaarverslag bij de bespreking per pensioendienst (Deel 2: Onderzoek van de dossiers – Analyse van de dossiers).

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

RVP toekenning 1 Voordelen ten laste van het verzorgsfonds van de NAVO, het “NATO-Provident Fund” worden niet meer beschouwd als een pensioen in de zin van artikel 10 bis van het koninklijk besluit nr. 50 (eenheid van loopbaan) – Geen beperking meer van de loopbaanbreuk in de werknemersregeling in functie van een dergelijk voordeel (JV 1999, p. 66-67)

RVP toekenning 2 De personen die hun studieperiodes willen regulariseren krijgen meer en beter gestructureerde informatie in één enkele brief (JV 2000, p. 57-60)

RVP toekenning 3 Het vroegere opvolgingssysteem voor grens- en seizoensarbeiders is opnieuw ingevoerd – Pensioenaanvraag wordt weer één jaar voordat de voorwaarden voor het buitenlands pensioen vervuld zijn naar de buitenlandse instelling gestuurd (JV 2000, p. 67-69)

RVP toekenning 4 De ontvangstmelding van de pensioenaanvraag wordt niet meer door het gewestelijk kantoor verzonden maar wordt voortaan door het centraal bestuur en dus sneller verstuurd (JV 2001, p. 41-42)

RVP toekenning 5 Validatie van de datum van de pensioenaanvraag ingediend bij een niet bevoegde instelling van sociale zekerheid is dezelfde in de regeling voor werknemers en zelfstandigen – Datum van indiening bij de niet bevoegde instelling van sociale zekerheid geldt als datum van aanvraag (JV 1999, p. 119-121)

RVP toekenning 6 Ook wanneer de individuele rekening uitsluitend gelijkgestelde periodes vermeldt, worden hiervoor pensioenrechten toegekend (JV 2002, p. 49-52)

RVP toekenning 7 De RVP maakt er werk van om het betaalbare bedrag duidelijk te vermelden in de beslissing inzake het overlevingspensioen in cumulatie met een rustpensioen (JV 2002, p. 56-58)

RVP toekenning 8 De Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) voor samenwonenden: het totaal van de pensioenen en bestaansmiddelen wordt gedeeld door het aantal personen dat dezelfde hoofdverblijfplaats deelt zonder uitzondering voor de kinderen waarvoor kinderbijslag ontvangen wordt (JV 2002, p. 71-75)

RVP toekenning 9 De RVP kent voorschotten op de IGO toe

In zijn dienstnota 2001/9 van 13 juli 2005 legt de RVP de procedure vast voor de toekenning van voorschotten op de IGO (zie ook in deel 2 van dit jaarverslag, Toekenningsdiensten van de RVP, p. 56). (JV 2004, p. 72-74 en 75-77)

RVP toekenning 10 Wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende de IGO – Begrip “hoofdverblijfplaats” – Wet van 23 december 2005 houdende diverse bepalingen

De wet van 22 maart 2001 tot instelling van de Inkomensgarantie voor ouderen verwijst niet meer naar artikel 4 maar naar het correcte artikel 3 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen. Dit artikel definieert het begrip “hoofdverblijfplaats”. (JV 2004, p. 75)

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

RVP betaling 1 Snellere verwerking van de betalingsopdracht en minder onderbrekingen in de betaling bij wijzigingen – Belang van een ononderbroken betaling herinnerd in instructie aan het personeel – Bijkomend personeel – Elektronische betalingsopdracht (JV 1999, p. 92-93; JV 2000, p. 79-83; JV 2001, p. 60-65; JV 2002, p. 90-92)

RVP betaling 2 Het pensioen van de maand van overlijden wordt voortaan ook betaald aan de langstlevende echtgenoot die omwille van gezondheidsredenen niet samenwoonde met de overledene (JV 2002, p. 86-88)

RVP betaling 3 Aan de feitelijk gescheiden echtgenoot die een eigen pensioen geniet wordt onmiddellijk na de scheiding een supplement betaald - De helft van het gezinsspensioen wordt gewaarborgd (JV 2000, p. 85-87)

RVP betaling 4 Het gezinsspensioen wordt automatisch verder betaald op dezelfde rekening als het pensioen als alleenstaande in afwachting van een nieuwe aanvraag om betaling op een financiële rekening ondertekend door beide echtgenoten (JV 2001, p. 60-62)

RVP betaling 5 Ingeval van beperking van het uitbetaalde pensioenbedrag bij bewarende maatregel wordt er omzichtiger te werk gegaan (JV 2001, p.76-77)

RVP betaling 6 Aan de langstlevende echtgenoot die in een land van de Europese Economische Ruimte (EER) woont, worden voortaan voorschotten op overlevingspensioen betaald (JV 2001, p. 84-86)

RVP betaling 7 Het betalingsbericht bij de toekenning van een herwaarderingspremie werd verbeterd – Duidelijker informatie over de belastingen op deze premie (JV 2001, p. 87-88)

RVP betaling 8 De betaling wordt niet langer automatisch geschorst wanneer de gepensioneerde ambtshalve geschrapt werd uit het bevolkingsregister – Betaling via assignatie (JV 2002, p. 79-81)

RVP betaling 9 Gepensioneerden die een jaarlijks voordeel genieten, krijgen een gedetailleerde afrekening (JV 2002, p. 96-97)

RVP betaling 10 Mededeling aan de gepensioneerden van een wijziging in het in aanmerking nemen van het vakantiegeld in geval van cumulatie met een beroepsactiviteit (JV 2002, p. 97-98)

RVP betaling 11 Bij een verblijf in het buitenland van meer dan 183 dagen wordt het gewaarborgd inkomen (GI) niet langer gedurende het ganse jaar geschorst – Schorsing tijdens elke maand gedurende dewelke de gepensioneerde niet ononderbroken in België verblijft (JV 2002, p. 100-102)

RVP betaling 12 Op termijn te verwachten verbetering in de informatieverstrekking aan de gepensioneerden, meer bepaald ingeval van indexering van de voordelen (JV 2003, p. 71-72)

RVP betaling 13 Terugbetaling van teveel geïnde solidariteitsbijdrage bij de betaling van een kapitaal

Wanneer de betrokkene een pensioen geniet op het ogenblik van de betaling van het kapitaal wordt de teveel ingehouden solidariteitsbijdrage binnen de zes maanden teruggestort.

De RVP ondervond problemen bij de terugbetaling van eventueel teveel ingehouden solidariteitsbijdrage wanneer het kapitaal betaald werd vóór de ingangsdatum van het pensioen.

De RVP heeft een bijzondere inspanning gedaan om al deze gevallen te inventariseren. Er werd een procedure ontwikkeld om maandelijks alle gevallen die een pensioen genieten en waarvoor nog geen berekening gebeurd is te signaleren. In april 2005 betrof het 20.000 gevallen.

De RVP zet zijn inspanningen verder om in alle gevallen de teveel ingehouden solidariteitsbijdrage binnen de zes maanden terug te betalen. Bij een laattijdige terugbetaling worden automatisch intresten betaald. (JV 2003, p. 92 – 94)

De Pensioendienst voor de overheidssector (PDOS)

(vroeger Administratie der Pensioenen)

PDOS 1 Duidelijker informatie in geval van cumulatie van een minimumpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit – Zeer beperkte toegelaten inkomsten (JV 1999, p. 105-106)

PDOS 2 Betere informatie in de schuldnificaties – Vermelding van mogelijke terugvordering van verjaarde onverschuldigde betalingen op achterstallen bij de AP of een andere pensioendienst (JV 2000, p. 107-109, JV 2001, p. 97-99)

PDOS 3 Bij een aanvraag tot herziening wordt een ontvangstbericht verzonden (JV 2000, p. 114-116)

PDOS 4 Gedetailleerde informatie over het uitputten van alle rechten in geval van minimumpensioen - Geen verplichting om een ander pensioen aan te vragen vóór de pensioenleeftijd indien hierop een vermindering wegens vervroeging wordt toegepast (JV 2000, p. 116)

PDOS 5 De uitspraak van de Administratieve Gezondheidsdienst over de graad van zelfredzaamheid valt voortaan op het ogenblik van de definitieve pensionering wegens lichamelijke ongeschiktheid (JV 2001, p. 93-95)

PDOS 6 De AP en de RVP kwalificeren de aanmoedigingspremie van de Vlaamse Gemeenschap bij loopbaanonderbreking op dezelfde manier – Grotere rechtszekerheid (JV 2002, p. 113-115)

PDOS 7 Geen beperking meer van de waarborg voor kerkelijke pensioenen in geval van cumulatie met andere pensioenen – Nieuwe administratieve praktijk (JV 2003, p. 106-109)

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

RSVZ 1 Het niet opnemen van loopbaanperiodes in de pensioenberekening wordt gemotiveerd (JV 1999, p. 129-131)

RSVZ 2 De toepassing van de vermindering wegens vervroeging voor de vrouwen werd herzien voor de pensioenen die ingaan tijdens de overgangperiode naar de pensioenleeftijd van 65 jaar (JV 2000, p. 131-136)

RSVZ 3 Het RSVZ zal met de jaren van niet gewone en hoofdzakelijke tewerkstelling (185 dagen van tenminste 4 uren per dag of 1480 uren per jaar) in de werknemersregeling rekening houden om de totale vermindering in het kader van de eenheid van loopbaan eventueel te beperken tot 15 jaar (JV 2001, p. 114-115)

RSVZ 4 In de pensioenbeslissing wordt duidelijk vermeld dat het onvoorwaardelijk pensioen niet geïndexeerd wordt (JV 2001, p. 122-124)

RSVZ 5 Geen automatische vermindering van het gezinpensioen bij toekenning van een Nederlands pensioen aan de jongere echtgenoot – Nieuwe technische onderrichting (JV 2002, p. 131-133)

RSVZ 6 Het RSVZ beperkt de pensioenvoorschotten niet meer systematisch tot het pensioenbedrag berekend op basis van de bedrijfsinkomsten – Mogelijke toekenning van het minimumpensioen (JV 2002, p. 134-136)

RSVZ 7 Toepassing van artikel 49 van de Europese Verordening nummer 1408/71 – Het RSVZ past zijn werkwijze aan conform de teksten

Met zijn technische onderrichting van 7 juni 2004 bevestigt het RSVZ de nieuwe werkwijze. Voortaan neemt het de verzekeringstijdvakken welke vervuld zijn krachtens de (buitenlandse) wetgeving waarvan de voorwaarden niet meer vervuld zijn (dit wil zeggen, voor dewelke er geen pensioenrecht meer bestaat) in aanmerking om na te gaan of het voordeliger is voor de betrokkene om een nationaal of een evenredig pensioen te bekomen.

De dossiers die op basis van de vroegere werkwijze werden vastgesteld (vóór 1 juni 2004) worden niet systematisch herzien. Zij zullen worden nagekeken wanneer om welke reden ook (telefoon, brief, ...) het dossier opnieuw ter hand genomen wordt.

Indien een hogere (Belgische) uitkering kan worden toegekend wordt een nieuwe beslissing genomen vanaf de oorspronkelijke uitwerkingsdatum, met in acht name van de 10-jarige verjaring. (JV 2004, p. 115 – 118)

Infodienst Pensioenen

IP 1 In de begeleidende brief bij een pensioenraming wordt een contactpersoon vermeld (JV 2001, p. 57-58)

IP 2 Nieuwe en snellere werkwijze voor het maken van ramingen wanneer er nog een overdracht van bijdragen moet gebeuren – Ambtshalve berneming van het dossier zodra de AP instemt met de overdracht (JV 2001, p. 58-59;; JV 2002, p. 109-111)

Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

CDVU 1 De betaling via de Rekenplichtige wordt vermeld op de betalingsfiche van de CDVU (JV 1999, p. 133-134)

CDVU 2 Aangepaste betalingsfiche voor een arbeidsongevallenrente (JV 2002, p. 149)

Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ)

DOSZ 1 De indexering van een aanvullende rente ingevolge de valorisatie van studieperiodes hangt niet langer af van de wijze waarop de premie betaald is – Pensioenvoordeel even groot bij eenmalige of gespreide betaling van regularisaties (JV 2001, p. 134-135)

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Er zijn altijd verzoeken waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren. Deze zenden wij systematisch door naar de meest aangewezen instelling of dienst.

Wij gaan hier dieper in op twee categorieën:

- de klachten van algemene strekking die handelen over het pensioenbeleid zelf en de politieke keuzes die daarbij gemaakt zijn;
- het aanzienlijk aantal vragen om informatie.

Klachten van algemene strekking

Deze klachten handelen niet over de werking of de beslissingen van de pensioendiensten.

De verzoekers zijn het oneens met de bestaande pensioenregeling. Zij richten zich tot ons in de hoop dat wij zouden tussenkomen om de wetgeving te laten wijzigen.

Dikwijls is het louter ongenoegen over het pensioenbedrag het onderliggend motief. Soms wordt de wetgeving als onrechtvaardig of discriminerend aanvoeld.

Het voorwerp van de klachten

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen.	32 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de werknemers	29 %
◆ Betalingsmodaliteiten	18 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de ambtenaren	11 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van de Inkomensgarantie voor ouderen	10 %

Enkele voorbeelden

Om de problematiek herkenbaarder te maken, beschrijven wij hier enkele individuele gevallen.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de werknemersregeling

Geen recht op een gezinspensioen voor niet gehuwde koppels

De feiten

De beslissing van de RVP kent aan de heer Decamp een rustpensioen als alleenstaande toe vanaf 1 oktober 2005.

De heer Decamp is verbaasd als hij merkt dat hem geen gezinspensioen wordt toegekend terwijl hij samenwoont met zijn vriendin die geen inkomsten heeft. Hij voelt zich gediscrimineerd ten opzichte van een gehuwd paar dat zich in dezelfde situatie bevindt.

Bedenkingen

In het kader van de huidige wetgeving kan het gezinspensioen enkel toegekend worden aan een gehuwde gerechtigde wiens echtgenoot geen inkomsten ontvangt. Deze mogelijkheid bestaat niet voor koppels die een feitelijk gezin vormen, ook niet indien deze een samenlevingscontract hebben afgesloten.

In de loop van het laatste decennium hebben het wettelijk kader en de administratieve gebruiken belangrijke wijzigingen ondergaan met het oog op de integratie van een aantal nieuwe gezinsituaties die het gevolg zijn van de maatschappelijke evolutie en de gebruiken.

Wij denken hier bijvoorbeeld aan het openstellen van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht¹ of aan de bepalingen die op fiscaal vlak elk verschil in behandeling tussen samenwonenden en gehuwden hebben afgeschaft.

Deze evolutie heeft zich echter nog niet doorgetrokken in al de aspecten van de pensioenwetgeving. Hierin blijven sommige rechten nog uitsluitend voorbehouden aan gehuwden (het recht op gezinspensioen, het recht op overlevingspensioen, ...).

De eventuele openstelling van sommige afgeleide rechten voor de niet gehuwde partners van gepensioneerden is voor zover wij weten momenteel niet aan de orde.

¹ Wet van 13 februari 2003 tot openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en tot wijziging van een aantal bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Dienstnota nr. 10 van de RVP van 18 april 2003 stelt dat door de erkenning van deze huwelijken de betrokkenen gerechtigd zijn op de uitkeringen voorzien door de pensioenreglementering: het gezinspensioen, het pensioen als feitelijk gescheiden echtgenoot, het overlevingspensioen als langstlevende echtgenoot en het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot

Onverschuldigde betaling na overlijden – Gevolgen voor de erfgenamen

De feiten

Mevrouw Lemoine overlijdt op 10 februari 2005. Het pensioen voor de maand februari ten bedrage van 743 euro wordt op haar rekening van de Bank van de Post gestort op 14 februari 2005.

Volledig ter goeder trouw wendt de dochter van mevrouw Lemoine, die zelf een integratietegemoetkoming geniet, het geld aan voor de betaling van de hospitalisatiekosten en de begrafeniskosten.

Echter, enkele weken later vraagt de Post het geld van de erfgename terug met de uitleg dat het laatste pensioenbedrag uiteindelijk toch niet meer verschuldigd was en dat het moest terugbetaald worden aan de RVP.

Bedenkingen

Het pensioen van de maand van overlijden is slechts verschuldigd indien de gerechtigde nog in leven was op de datum van de storting (of, bij betaling via een postassignatie, op de datum van de uitgifte van de assignatie). Indien dit niet het geval is, moet het betaalde bedrag aan de RVP teruggestort worden. (Zie jaarverslag 1999 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 94-98)

In het geval het pensioen op een rekening betaald wordt, geeft de gepensioneerde bij de ondertekening van zijn aanvraag expliciet de toestemming aan zijn financiële instelling om alle onverschuldigd betaalde bedragen op eenvoudige vraag van de RVP terug te betalen aan de RVP, zelfs na zijn overlijden. Meer nog, in het kader van de overeenkomsten gesloten met de RVP zijn de banken verplicht om aan elke vraag tot terugbetaling gevolg te geven.

Indien het saldo van de rekening ontoereikend is, wendt de bank zich, na de terugstorting aan de RVP, tot zijn klant (of in het geval van overlijden tot de erfgenamen) om een regeling af te spreken om het verschuldigde bedrag te recupereren.

Hoewel deze procedure voorzien is in de wet geeft zij vaak aanleiding tot onaangename verrassingen voor de familie of de naasten van de overleden gepensioneerde. De betwistingen die hierop volgen worden regelmatig voorgelegd aan de ombudsman.

In dit geval hebben wij mevrouw Lemoine aangeraden om haar situatie voor te leggen aan de Directie van de Bank van de Post en te vragen om de terugbetaling te spreiden volgens een voor beide partijen aanvaardbaar afbetalingsplan. De goede trouw en het feit dat de klaagster minimale inkomsten geniet, kunnen in principe in haar voordeel spreken.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in het ambtenarenstelsel

Recht op overlevingspensioen en toegelaten arbeid

Mevrouw Alleffe geniet een overlevingspensioen en werkt deeltijds bij de federale overheid. Zij merkt op dat de pensioenen en de weddes gekoppeld zijn aan de index terwijl het toegelaten brutoberoepsinkomen de evolutie van de index niet volgt. Dat heeft voor gevolg dat zij elk jaar minder uren werkt om te kunnen blijven genieten van het overlevingspensioen.

Mevrouw Alleffe vraagt om deze anomalie aan te kaarten bij de bevoegde minister.

Tevens werpt zij op dat er voorstellen bestaan om de rustgepensioneerden onbeperkt te laten bijverdienen. Zij vraagt zich af waarom in die voorstellen de overlevingspensioenen niet vernoemd worden.

Bedenkingen

De rechthebbende op een rust- of overlevingspensioen behoudt zijn rechten als hij een beroepsactiviteit uitoefent mits het inkomen ervan een bepaald bedrag niet overschrijdt. Het bedrag van de toegelaten beroepsinkomsten hangt van verschillende factoren af: de aard van de uitgeoefende beroepsactiviteit, de leeftijd, de aard van het pensioen en de kinderlast.

In de openbare sector wordt de cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit geregeld door de wet van 5 april 1994².

In 2005 mocht de gerechtigde op uitsluitend een overlevingspensioen die minder dan 65 jaar oud is een bruto inkomen als werknemer verdienen van:

- ◆ 18.553,93 euro per jaar met kinderen ten laste;
- ◆ 14.843,13 euro per jaar zonder kinderen ten laste.

De laatste aanpassing van deze grensbedragen dateert van 2002.

Elk jaar opnieuw ontvangen wij klachten over de regeling van de overlevingspensioenen die telkens een ander aspect ervan belichten.

Er leven veel misverstanden over de overlevingspensioenen. Het grootste misverstand lijkt te zijn dat de burger gelooft dat het overlevingspensioen gelijk staat met een rustpensioen of een verplichting inhoudt. Dat het om een afgeleid recht gaat waaraan specifieke voorwaarden verbonden zijn, dringt niet echt door.

² Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen

In ieder geval kan iedere weduwnaar of weduwe afzien van de betaling van het overlevingspensioen om een beroepsbezigheid zonder inkomensbeperking uit te oefenen.

Geen recht op rustpensioen van de openbare sector

Mijnheer Janssens heeft een raming van zijn toekomstig pensioen gevraagd aan de Infodienst Pensioenen. Hieruit blijkt dat hij geen aanspraak kan maken op een rustpensioen van de openbare sector ondanks het feit dat hij tien jaar als vastbenoemd ambtenaar gewerkt heeft. Hij was in dienst bij het Minister van Financiën van januari 1966 tot april 1976. Nadien heeft hij gewerkt in de privé-sector.

Hij voelt zich gediscrimineerd en beschuldigt de overheid van contractbreuk omdat hem destijds werd verzekerd dat de lagere overheidswedde later zou gecompenseerd worden door een aantrekkelijk overheidspensioen.

Bedenkingen

De pensioenregeling in de openbare sector voorziet dat het pensioen ten vroegste vanaf de leeftijd van 60 jaar toegekend wordt aan de vastbenoemde ambtenaren die tenminste vijf voor het pensioen in aanmerking komende dienstjaren tellen en *die aanneembare diensten presteerden na 31 december 1976*.

Artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen bepaalt:

“Aan de personen die hun loopbaan hebben beëindigd na 31 december 1976 en die in aanmerking komende diensten of periodes van na die datum kunnen laten gelden, kan het pensioen worden verleend op de eerste dag van de maand die volgt op die van hun 60ste verjaardag, of op de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de stopzetting van hun functies indien deze zich later voordoet, op voorwaarde dat zij ten minste vijf pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen, met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere periodes vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen.”

Deze bepaling is in feite een versoepeling van de vroegere wetgeving. Voordien moesten tenminste 20 jaren in de openbare sector bewezen zijn om recht te hebben op een overheidspensioen. De wetgever heeft aan deze versoepeling echter de voorwaarde verbonden dat er aanneembare diensten moeten gepresteerd zijn na 31 december 1976.

De inhouding voor begrafeniskosten

Mijnheer Bernard heeft het moeilijk met de regeling van de begrafenisvergoeding in de pensioenwetgeving van de openbare sector.

Zijn wilsbeschikking voorziet dat bij zijn overlijden, zijn lichaam wordt geschonken aan de wetenschap. In dat geval zijn begrafeniskosten onbestaande. Bijgevolg meent hij dat bij zijn overlijden geen begrafenisvergoeding uitbetaald moet worden. Hij oordeelt dat in zijn geval de wettelijk voorziene inhouding van 0,5 % op zijn pensioen niet gerechtvaardigd is. Hij vraagt om de toepassing van de wet te nuanceren.

Bedenkingen

De opbrengst van de inhouding voor de begrafenisvergoeding wordt aangewend om bij het overlijden van de gepensioneerde een vergoeding voor de begrafeniskosten uit te keren aan de rechthebbende nabestaanden. Indien er geen zijn, wordt de vergoeding betaald aan ieder die de begrafeniskosten bewijst. In dat geval mag het uitgekeerde bedrag de begrafeniskosten echter niet overtreffen.

Artikel 6 van de wet van 30 april 1958³ bepaalt:

“§ 1. In geval van overlijden van de houder van en burgerlijk of kerkelijk rustpensioen, van een militair pensioen wegens diensttijd of van een rustpensioen van de Rijkswerkliedenkas wordt, ten bate van zijn (haar) niet uit de echtgescheiden noch van tafel en bed gescheiden echtgeno(o)te of , bij ontstentenis, van zijn (haar) erfgenamen in de rechte linie, als compensatie voor begrafeniskosten een vergoeding uitgekeerd die overeenstemt met het bruto bedrag van het laatste maandbedrag van het pensioen, hetwelk vóór het overlijden werd uitgekeerd. Deze vergoeding is ten laste van de Openbare Schatkist.

Het bedrag van de vergoeding is in alle gevallen tot 75 % van het maximumbedrag van de begrafenisvergoeding verleend aan de in actieve dienst overleden personeelsleden beperkt.

...

§ 2. Bij ontstentenis van de in § 1 bedoelde rechthebbenden, mag de vergoeding worden uitgekeerd ten bate van elk natuurlijke of rechtspersoon, die bewijst dat hij de begrafeniskosten heeft gedragen.

In dit geval is de vergoeding gelijk aan de werkelijk gedane kosten, zonder dat zij evenwel meer mag bedragen dan het bedrag bij dit artikel ten gunste van de echtgeno(o)t(e) of van de erfgenamen in de rechte linie bepaald.

...”

³ Wet van 30 april 1958 tot wijziging van de koninklijke besluiten nrs. 254 en 255 van 12 maart 1936 waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk rijkspersoneel en van de leden van het leger en van de rijkswacht, en tot instelling van een begrafenisvergoeding ten gunste van de rechthebbenden van gepensioneerde rijksambtenaren

Artikel 7 van voormelde wet bepaalt:

“Een inhouding van 0,5 % wordt ten bate van de Schatkist gedaan op het brutobedrag van de burgerlijke en kerkelijke rustpensioenen, van de militaire pensioenen wegens diensttijd en van de door de Rijkswerklozenkas uitgekeerde pensioenen.

Voor de rustpensioenen ten laste van het Fonds voor de pensioenen en van de geïntegreerde politie, wordt de inhouding van 0,5 % gedaan ten bate van dit Fonds.”

Indien mijnheer Bernard een echtgenote of erfgename in de rechte lijn nalaat zal dus een begrafenisvergoeding uitgekeerd worden ongeacht het feit dat er geen kosten verbonden zijn aan zijn begrafenis. Er zal geen vergoeding betaald worden aan andere dan voormelde nabestaanden omdat er geen begrafeniskosten bestaan in zijn geval.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen

Vermindering van het pensioen wegens vervroeging – Pensionering na 31 december 2002

Mijnheer Daniels heeft een gemengde loopbaan van 40 jaar waarvan 5 jaar als werknemer en 35 jaar als zelfstandige. Om gezondheidsredenen heeft hij op 6 mei 2005, zijn 60ste verjaardag, zijn zaak stopgezet en het rustpensioen aangevraagd.

Hij is hogelijk verbaasd over het feit dat zijn pensioen als zelfstandige verminderd wordt met 25 %. Hij heeft immers in een magazine gelezen dat de vermindering voor vervroegd pensioen een jaar geleden afgeschaft werd voor de zelfstandigen. Hij is het er niet mee eens dat er altijd uitzonderingen gemaakt worden voor de zelfstandigen.

Bedenkingen

In de pensioenregeling van de zelfstandigen geldt zoals in de werknemersregeling de regel dat men vóór de wettelijke pensioenleeftijd met pensioen kan gaan en ten vroegste vanaf de leeftijd van 60 jaar, mits voldaan is aan een loopbaanvoorwaarde.

De vermindering wegens vervroeging voor pensioenen van de zelfstandigen is inderdaad afgeschaft met de programmawet van 24 december 2002 voor de pensioenen die voor het eerst en ten vroegste op 1 januari 2003 ingaan, *op voorwaarde dat een volledige loopbaan van 45 jaar bewezen wordt.*

De programmawet stipuleert in artikel 38⁴:

“In artikel 3 van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen ... wordt een § 3ter ingevoegd, luidende:

⁴ Programmawet van 24 december 2002, Afdeling 3, B.S. van 31 december 2002

« § 3ter. De vermindering voorzien in § 2 is niet van toepassing indien het pensioen voor het eerst en ten vroegste ingaat op 1 januari 2003 en de betrokkene een beroepsloopbaan bewijst van 45 kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens een of meerdere wettelijke Belgische of buitenlandse pensioenregelingen, in de zin van § 3.

... »

Dit betekent dat wanneer geen volledige loopbaan bewezen wordt, de oude regeling van kracht blijft, namelijk 5 % vermindering per jaar vervroeging.

Wij kunnen niet genoeg herhalen dat mensen die eraan denken om het rustpensioen aan te vragen zich vooraf goed moeten informeren over hun pensioenrechten. In dit verband is de Infodienst Pensioenen een bijzonder waardevolle informatieverstrekker die speciaal is opgericht om een zo getrouw mogelijke raming van het toekomstig pensioen op te maken. In principe mag de raming gevraagd worden vanaf de leeftijd van 55 jaar.

Geen toekenning van het pensioen – Pensioenbedrag op jaarbasis te laag – Uitbreiding Algemene aanbeveling

Mijnheer Griaux heeft gedurende enkele maanden van zijn loopbaan een vrij beroep uitgeoefend. Voor het overige heeft hij gewerkt als werknemer.

Hij geniet een pensioen als werknemer en heeft ook voor de periode als zelfstandige een pensioen aangevraagd. Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen kent het pensioen niet toe omdat het bedrag waarop hij aanspraak kan maken slechts 76,01 euro per jaar bedraagt.

Hij meent dat in die omstandigheden de sociale bijdragen, die hij indertijd heeft betaald, moeten terugbetaald worden.

Bedenkingen

De regelgeving in het stelsel van de zelfstandigen voorziet dat een pensioen dat kleiner is dan een bepaald bedrag per jaar niet toegekend wordt.

Het koninklijk besluit van 30 januari 1997⁵ tot uitvoering van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels bepaalt in artikel 3 § 8:

⁵ Artikel 3 § 8 van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie

“Het pensioen waarvan het bedrag kleiner is dan (86,32 EUR) per jaar, wordt niet toegekend. Dit bedrag is gekoppeld aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100) ...”

Door de stijging van het indexcijfer der consumptieprijzen is dit bedrag ondertussen opgelopen tot 97,21 euro.

Er bestaat een analoge bepaling in de pensioenregeling voor werknemers. In geen van beide regelingen bestaat de mogelijkheid tot terugbetaling van sociale bijdragen voor de betrokken periode.

Met onze algemene aanbeveling 2003/2 hebben wij aanbevolen om het drempelbedrag waaronder een pensioen als werknemer of zelfstandige niet toegekend wordt toch toe te kennen in geval van gemengde loopbaan indien de som van de pensioenen als werknemer en zelfstandige het drempelbedrag overschrijdt⁶.

Wij hernemen deze aanbeveling en onderzoeken of deze kan uitgebreid worden. In het kader van de gemengde loopbanen hebben wij aanbevolen: “als de *som* van de pensioenbedragen als werknemer en zelfstandige het drempelbedrag overschrijdt, zou het pensioen in beide stelsels moeten toegekend worden”.

Wij zetten het woord “som” schuin. Hierdoor willen wij zo veel mogelijk verschillende situaties beogen die zich zouden kunnen voordoen. Deze regel zou volgens ons moeten kunnen toegepast worden ongeacht het pensioenstelsel en zeker ongeacht de aard van de pensioenen.

Onder de verschillende situaties, waarvan men het best een lijst zou opmaken, is er het geval van de cumulatie van een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot van een zelfstandige en het rustpensioen als zelfstandige.

Rekening houdende met wat voorafgaat, en los van budgettaire weerleggingen, lijkt het ons aangewezen om na te gaan welke de noodzakelijk voorwaarden of de in de weg staande obstakels zijn om deze aanbeveling te kunnen uitvoeren.

Besluit

Alleen een wijziging in de wetgeving of de reglementering kan aan deze klachten tegemoet komen. Dit impliceert de politieke wil van de wetgever of de regering.

In de mate dat dergelijke klachten louter te maken hebben met de ratio legis van de bestaande wetgeving en reglementering nemen wij ze niet in behandeling. Tussenkomen in het pensioenbeleid overschrijdt onze bevoegdheid en brengt ontegensprekelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdigheid in het gedrang.

⁶ Jaarverslag 2003 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 45 en 162

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de Minister van Pensioenen en eventueel naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Wanneer wij verwijzen naar de Kamer delen wij de klager mee welke de geijkte procedures zijn om een verzoekschrift in te dienen.

Niettemin is het mogelijk dat wij naar aanleiding van deze klachten een anomalie of een discriminatie in de pensioenwetgeving vaststellen. In dat geval brengen wij de Minister van Pensioenen ervan op de hoogte en maken er ook melding van in het jaarverslag.

Het doel van de opname in het jaarverslag van deze concrete voorbeelden van klachten betreffende de pensioenregeling zelf is te zorgen voor een zo getrouw mogelijke weergave van de aard van de problematiek waarmee wij geconfronteerd worden. Hiermee vervullen wij ook een signaalfunctie.

De informatiebehoefte

Negen van de tien telefonische oproepen zijn vragen om inlichtingen over de wettelijke pensioenen of regelingen waarvan de mensen denken dat ze met de pensioenen te maken hebben. Hetzelfde geldt voor een kwart van de geopende dossiers.

Het voorwerp van de vragen om informatie

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen	58 %
◆ Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag	26 %
◆ Raming van het pensioen	9 %
◆ Andere regelingen (brugpensioen, aanvullend pensioen, buitenlandse pensioenen, enz)	7 %

Enkele voorbeelden

Het hierna volgende overzicht van steeds weerkerende vragen illustreert de aard van de informatiebehoefte en tegelijkertijd de gebrekkige kennis van de informatiebronnen in de pensioensector.

Toekenningsvoorwaarden en berekening

- ◆ Vanaf welke leeftijd mag ik als vrouw mijn pensioen aanvragen?
- ◆ Ik ben als ambtenaar gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid? Kan ik op 60 jaar mijn pensioen aanvragen in de privé-sector?
- ◆ Hoeveel jaren moet ik gewerkt hebben om recht te hebben op een vervroegd pensioen?
- ◆ Mag de pensioendienst mijn aanvraag om vervroegd pensioen weigeren?
- ◆ Mijn bedrijf sluit in België. Welke zijn de gevolgen daarvan op mijn latere pensioenrechten?
- ◆ Heb ik recht op een pensioen als zelfstandige in bijberoep?

- ◆ Heb ik recht op een pensioen voor de jaren tijdens dewelke ik les heb gegeven in het avondonderwijs?
- ◆ Heb ik recht op een volledig pensioen indien ik deeltijds werk naar rato van 4/5 in overheidsdienst?
- ◆ Welke zijn de pensioenrechten als Schepen?
- ◆ Kan u mij helpen om mijn loopbaanbewijzen terug te vinden voor mijn pensioen?
- ◆ Heb ik recht op de Inkomensgarantieuitkering voor ouderen?
- ◆ Heb ik recht op het gezinspensioen?
- ◆ Wijzigt mijn pensioentoestand wanneer ik hertrouw?
- ◆ Heb ik recht op een overlevingspensioen van mijn echtgenoot die zelfstandige / ambtenaar was?
- ◆ Waarom heb ik geen recht op een overlevingspensioen van mijn partner die de moeder van mijn kinderen is en waarmee ik samenwoonde?
- ◆ Heb ik recht op vakantiegeld?
- ◆ Welke zijn mijn pensioenrechten als echtgescheiden / feitelijk gescheiden echtgeno(o)t(e)?
- ◆ Hoeveel mag ik bijverdienen als gepensioneerde?
- ◆ Waar kan ik mijn rustpensioen aanvragen vanuit het buitenland?
- ◆ Wat kan ik doen om mijn klein pensioen te verhogen?
- ◆ Kunt u mij het adres geven van de pensioendienst in Nederland?

Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag

- ◆ Kan ik vragen om de bedrijfsvoorheffing op mijn pensioen te verhogen?
- ◆ Mag mijn pensioen verminderen omdat de solidariteitsbijdrage wordt herzien?
- ◆ Waarom wordt er een ZIV-bijdrage ingehouden op mijn pensioen?
- ◆ Waarom wordt de ouderdomsrente niet uitbetaald?
- ◆ Denkt u dat het uitgekeerde pensioenbedrag correct berekend werd?
- ◆ Kan ik vragen om de datum van uitbetaling van mijn pensioen te vervoegen?
- ◆ In welke maand wordt het vakantiegeld uitbetaald?
- ◆ Waarom is mijn pensioenbedrag zo laag voor een volledige loopbaan als zelfstandige?
- ◆ Heeft mijn partner recht op een begrafenispremie?
- ◆ Kunt u mij uitleggen hoe de pensioendienst mijn pensioen berekend heeft? Ik begrijp niet hoe mijn pensioenbedrag is samengesteld.
- ◆ Kunt u het nettobedrag van mijn pensioen berekenen?

Raming van het pensioen

- ◆ Kan ik een raming van mijn toekomstig pensioen krijgen? Tot welke dienst moet ik mij daarvoor richten?
- ◆ Kunt u berekenen hoeveel mijn pensioen zal bedragen?
- ◆ Welk pensioen zal mijn echtgenote ontvangen na mijn overlijden?

Andere regelingen

- ◆ Welke pensioenrechten bestaan er in Frankrijk?
- ◆ Hoeveel bedraagt een Duits pensioen?

- ◆ Kunt u mij helpen bij het invullen van een formulier bestemd voor de Duitse pensioenkas?
- ◆ Hoeveel bedraagt het brugpensioen?
- ◆ Waarom worden sociale lasten ingehouden op een aanvullend pensioen als ik later toch de solidariteitsbijdrage moet betalen?
- ◆ Wat bedoelt men met fictieve renten op mijn extra legaal pensioen?

Behandeling door het College

Wij zijn niet bevoegd om informatie of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene verwijzingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch inlichtingen vragen, helpen wij met het telefoonnummer, het adres en steeds meer het e-mailadres en de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gezochte inlichtingen te geven.

Soms helpen wij de vraag herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt ook, doorgaans bij hoogbejaarde of zieke gepensioneerden, dat de telefonische doorverwijzing problematisch is. In dat geval vragen wij hen naar een vertrouwenspersoon die de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook. Zorg voor onmiddellijke dienstverlening in alle omstandigheden en met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene is immers een element van de meerwaarde van de ombudswerking.

De schriftelijke vragen om informatie over de pensioenen sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De vragen over andere materies worden doorgezonden naar de bevoegde administraties. De doorzending gebeurt niet zonder de toestemming van betrokkene indien ook maar de geringste kans op schending van de privacy bestaat.

De pensioendiensten waarmee wij een Protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren. Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt overigens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid inzake de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

De doorzending van de schriftelijke vragen in de plaats van de loutere doorverwijzing is een bewuste keuze. Ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst moet de verzoeker efficiënt geholpen worden.

Onze ervaring gedurende de voorbije jaren leert ons dat deze methode doeltreffend is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden contacteert ons opnieuw nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

Besluit

Mensen die op zoek zijn naar informatie blijven bij de Ombudsdienst terechtkomen, een fenomeen dat onze collega's ombudsmannen ook vaststellen.

Een aantal mensen beseft inmiddels dat de ombudsdienst geen informatiedienst is en vraagt spontaan de doorverwijzing of de doorzending.

Anderen hebben de bevoegde pensioendienst gezocht in het telefoonboek en die niet gevonden. Nog anderen hebben ons telefoonnummer gekregen van vrienden, kennissen of een sociale dienst.

Dit lijkt erop te wijzen dat de informatiebronnen nog altijd onvoldoende gekend zijn bij grote delen van het publiek en ook bij hulpverleners in de sociale sector. Wij blijven dan ook in de bijlagen bij dit jaarverslag de nuttige gegevens over de pensioendiensten en hun zitdagen opnemen.